

ผลกระทบของทักษะทางการเงินที่มีต่อสถานะหนี้สินของข้าราชการครู
และบุคลากรทางการศึกษา

**The Effect of Financial Literacy on Thai Government Teachers and
Education Personnel towards Debt Problems**

รัตมีจันทร์ ขวัญเมือง

Rassamijan Kwanmuang

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

**A Minor Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Business Administration
Prince of Songkla University**

2561

ชื่อสารนิพนธ์ ผลกระทบของทักษะทางการเงินที่มีต่อสถานะหนี้สินของข้าราชการครูและบุคลากร
ทางการศึกษา
ผู้เขียน นางสาวรัศมีจันทร์ ขวัญเมือง
สาขาวิชา บริหารธุรกิจ

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

คณะกรรมการสอบ

.....

(ดร. กลางใจ แสงวิจิตร)

.....ประธานกรรมการ

(ดร. กลางใจ แสงวิจิตร)

.....กรรมการ

(อาจารย์พเนิน อินทะระ)

.....กรรมการ

(อาจารย์พรทิพย์ จิระขำรง)

.....

(ดร. สุนันทา เหมทานนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

สาขาวิชาบริหารธุรกิจ

ชื่อสารนิพนธ์	ผลกระทบของทักษะทางการเงินที่มีต่อสถานะหนี้สินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
ผู้เขียน	นางสาวรัสมิ์จันทร์ ขวัญเมือง
สาขาวิชา	บริหารธุรกิจ
ปีการศึกษา	2560

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบของทักษะทางการเงินที่มีต่อสถานะหนี้สินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้มาซึ่งระดับทักษะทางการเงินและประเภทของทักษะทางการเงินที่มีผลต่อปัญหาหนี้สินของข้าราชการครูในประเทศไทย เก็บข้อมูลจากข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นหนี้จำนวน 361 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าผลรวม และการทดสอบโดยใช้ค่าสถิติที่คือ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นหนี้มีระดับพฤติกรรมทางการเงินในระดับสูง โดยมีระดับความรู้ทางการเงินและระดับทัศนคติทางการเงินในระดับปานกลางและเมื่อศึกษาการเป็นสาเหตุของระดับทักษะทางการเงินต่อจำนวนหนี้สินในปัจจุบันพบว่า ระดับพฤติกรรมทางการเงินเป็นสาเหตุต่อสถานะหนี้สินด้านจำนวนหนี้สินในปัจจุบัน โดยมีความสัมพันธ์กันในเชิงลบ แต่ระดับความรู้ทางการเงินและระดับทัศนคติทางการเงิน ไม่เป็นสาเหตุต่อสถานะหนี้สินด้านจำนวนหนี้สินในปัจจุบัน

Minor Thesis Title The Effect of Financial Literacy on Thai Government Teachers and Education Personnel towards Debt Problems

Author Miss Rassamijan Kwanmuang

Major Program Business Administration

Academic Year 2017

Abstract

The purpose of this research is to study the effect of the Financial Literacy consists of Financial Knowledge, Financial Behavior and Financial Attitude on debts problem (the current amount of debts). Data were collected from 361 of the Thai government teacher and personnel education have registered in the debt-reducing program with Office of the Welfare Promotion Commission for Teachers and Education Personnel. The data was analyzed by Frequency, Percentage, Mean and Multiple Regression Analysis.

The result showed that Thai Government Teacher had high level of Financial Behavior, Middle level of Financial Knowledge and Financial Attitude. Moreover, the results showed that the debt problem is significantly influenced by Financial Behavior. On the other hand, the debt problem is not influenced by Financial Knowledge and Financial Attitude.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเนื่องจากช่วยเหลือและความกรุณาของ ดร.กลางใจ แสงวิจิตร อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ที่ได้เสียสละเวลาในการให้คำปรึกษา คำแนะนำ รวมถึงการตรวจทาน และช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆที่เกิดขึ้นตลอดการทำวิจัย ตั้งแต่เริ่มดำเนินการจัดทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ จนจบ และขอขอบพระคุณอาจารย์พเนิน อินทะระ และอาจารย์พรทิพย์ จิระธำรงที่ได้เสียสละเวลาให้ความอนุเคราะห์เป็นคณะกรรมการและให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ในการจัดทำสารนิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วง

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ในหลักสูตรบริหารธุรกิจและหลักสูตรอื่นๆทุกท่านที่ได้สั่งสอนอบรมวิชาความรู้ในทางทฤษฎีและปฏิบัติ รวมทั้งการประยุกต์ใช้ในรูปแบบต่างๆให้แก่ผู้วิจัยตลอดการศึกษา และขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่หลักสูตรบริหารธุรกิจทุกท่านที่ได้ช่วยเหลือและให้คำแนะนำรวมทั้งอำนวยความสะดวกในวาระต่างๆตลอดการศึกษา

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่และบุคลากรสำนักกิจการ ช.พ.ค.- ช.พ.ส. สำนักคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (สกสค.) กรุงเทพมหานคร ที่ได้อนุเคราะห์ความช่วยเหลือในการแจกแบบสอบถาม รวมถึงข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนและสถานศึกษาต่างๆ ที่ได้อนุเคราะห์ให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำและเสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามทุกท่าน

ขอขอบพระคุณคุณแม่ สิริรัศมี ขวัญเมือง ครอบครัว และผู้มีพระคุณทุกท่านที่เป็นแรงสนับสนุนและกำลังใจให้ผู้วิจัยตลอดการศึกษา ขอขอบคุณเพื่อนๆกัลยาณมิตรทุกท่านที่คอยช่วยเหลือ ให้คำแนะนำต่างๆ ตลอดการศึกษา

รัศมีจันทร์ ขวัญเมือง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	(3)
Abstract.....	(4)
กิตติกรรมประกาศ.....	(5)
สารบัญ.....	(6)
รายการตาราง.....	(10)
รายการภาพประกอบ.....	(11)
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา.....	1
1.2 คำถามงานวิจัย.....	8
1.3 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย.....	8
1.4 ขอบเขตงานวิจัย.....	8
1.5 สมมติฐานงานวิจัย.....	8
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
1.7 ข้อจำกัดงานวิจัย.....	10
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับทักษะทางการเงิน.....	11
2.1.1 ความหมายของทักษะทางการเงิน.....	11
2.1.2 โครงสร้างการวัดระดับทักษะทางการเงิน.....	12
2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ พฤติกรรม (KAP Theory).....	13
1. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้.....	13
2. แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม.....	17
3. แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ.....	22

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับหนี้สิน.....	26
2.2.1 ความหมายของหนี้สิน.....	26
2.2.2 ลักษณะของหนี้สิน.....	26
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับหนี้ครัวเรือน.....	28
2.3.1 ความหมายของหนี้ครัวเรือน.....	28
2.3.2 สาเหตุการเกิดหนี้ครัวเรือน.....	29
2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	31
2.4.1 งานวิจัยเกี่ยวกับความรู้ทางการเงิน.....	31
2.4.2 งานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเงิน.....	32
2.4.3 งานวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติทางการเงิน.....	33
2.4.4 งานวิจัยเกี่ยวกับหนี้สิน.....	34
2.5 กรอบแนวคิดงานวิจัย.....	35
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	37
3.1.1 ประชากร.....	37
3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง.....	37
3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	38
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	38
3.4 การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย.....	40
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	41
3.5.1 ข้อมูลทั่วไปและสถานะหนี้สิน.....	41
3.5.2 ทักษะทางการเงิน.....	41

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 4 ผลการวิจัย

4.1	ข้อมูลส่วนบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นหนี้.....	43
4.2	ข้อมูลเกี่ยวกับสถานะหนี้สินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นหนี้.....	47
4.3	ระดับทักษะทางการเงินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นหนี้.....	50
4.4	การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเพื่อศึกษาการเป็นสาเหตุของระดับทักษะทางการเงิน ต่อสถานะหนี้สิน.....	57

บทที่ 5 สรุปผลวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

5.1	สรุปผลวิจัย.....	58
	5.1.1 ข้อมูลส่วนบุคคลและสถานะหนี้สิน.....	58
	5.1.2 ระดับทักษะทางการเงินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นหนี้.....	59
	5.1.3 ระดับทักษะทางการเงินที่มีผลต่อสถานะหนี้สิน.....	60
5.2	อภิปรายผล.....	60
	5.2.1 สถานะหนี้สิน.....	60
	5.2.2 ระดับทักษะทางการเงิน.....	61
	1. ความรู้ทางการเงิน.....	61
	2. พฤติกรรมทางการเงิน.....	62
	3. ทศนคติทางการเงิน.....	63
5.3	ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย.....	64
5.4	ข้อเสนอแนะ.....	64
	5.4.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	64
	5.4.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	65

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม.....	66
ภาคผนวก 1.....	75
ภาคผนวก 2.....	80
แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย.....	81
ผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	90
ประวัติผู้เขียน.....	92

รายการตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1	ข้อมูลส่วนบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นหนี้.....43
4.2	ข้อมูลเกี่ยวกับสถานะหนี้สินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นหนี้.....47
4.3	ระดับความรู้ทางการเงินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นหนี้.....50
4.4	แสดงจำนวนผู้ที่มีระดับความรู้ทางการเงินในระดับต่างๆ.....52
4.5	ระดับพฤติกรรมทางการเงินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นหนี้.....53
4.6	แสดงจำนวนผู้ที่มีระดับพฤติกรรมทางการเงินระดับต่างๆ.....55
4.7	ระดับทัศนคติทางการเงินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นหนี้.....55
4.8	แสดงจำนวนผู้ที่มีระดับทัศนคติทางการเงินระดับต่างๆ.....56
4.9	การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของจำนวนหนี้สินในปัจจุบัน.....57
ตารางผนวกที่ 1	ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนารอบแนวคิดงานวิจัย.....72

รายการภาพประกอบ

ภาพที่	หน้า
1.1	ดัชนีราคาผู้บริโภคทุกชุดทั่วไปเฉพาะเดือนมกราคมตั้งแต่ปี 2540-2560.....2
1.2	แสดงร้อยละของครัวเรือนที่มีหนี้สินและจำนวนหนี้สินต่อครัวเรือนเฉลี่ยปี 2549-2558.....3
1.3	แสดงจำนวนหนี้สินต่อครัวเรือนเฉลี่ยปี 2551-2559 สํารวจโดยศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจ และธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.....4
1.4	แสดงร้อยละของครอบครัวข้าราชการที่มีหนี้และจำนวนหนี้สินเฉลี่ยปี 2551-2555.....5
2.1	กรอบแนวคิดทักษะทางการเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยใช้ทำการสำรวจในปี 2556.....13
2.2	แสดงปิรามิดของความรู้.....15
2.3	แผนผังแสดงองค์ประกอบของทัศนคติ.....24
2.4	แสดงความสัมพันธ์ของรายได้และการบริโภคในช่วงอายุขัย.....30

บทที่ 1

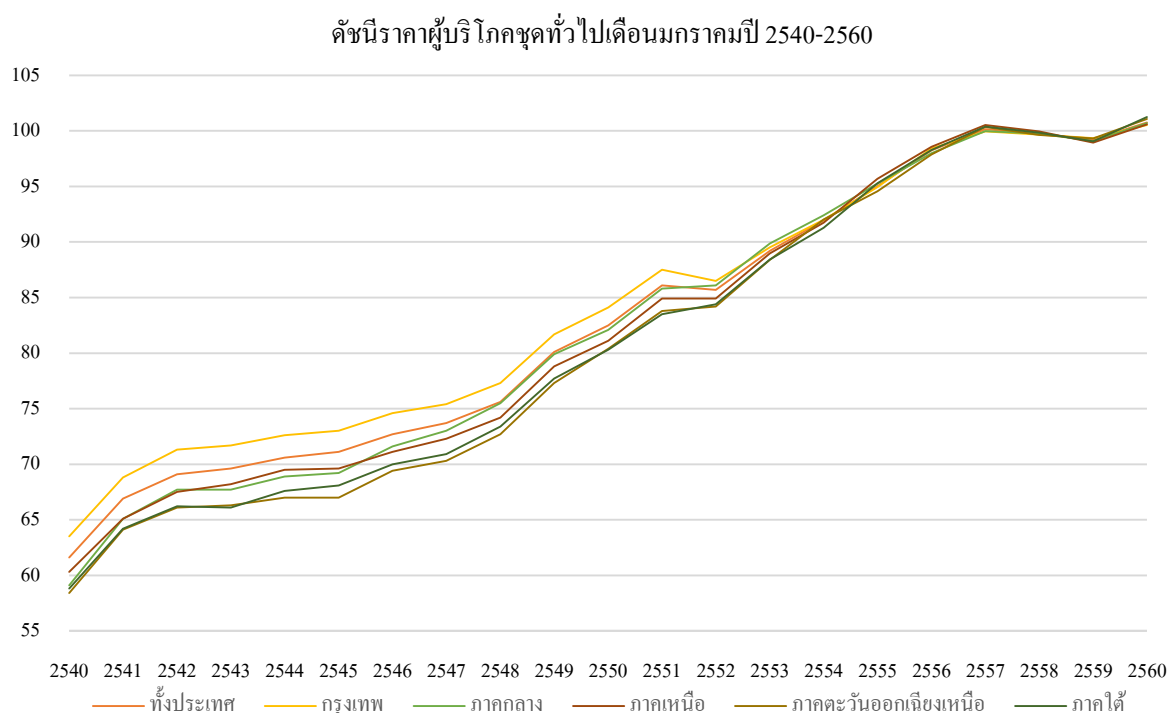
บทนำ

1.1 ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา

ประเทศไทยประสบปัญหาสภาวะเศรษฐกิจและการเมืองที่มีความผันผวนต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลาหลายปี ผลกระทบจากเหตุการณ์ดังกล่าวก่อให้เกิดการชะลอตัวของเศรษฐกิจทั้งภาคการส่งออกและภาคครัวเรือนภายในประเทศ นับตั้งแต่ช่วงปี 2540 ประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจเนื่องจากการก่อหนี้สินอย่างเกินตัวของภาคเอกชน การขาดดุลบัญชีเดินสะพัดเรื้อรัง การดำเนินนโยบายของสถาบันทางการเงินและนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนที่ผิดพลาด รวมถึงความไม่มั่นคงของสถาบันการเงิน จึงส่งผลให้เกิดการก่อหนี้ที่เพิ่มมากขึ้น (อนุสร ธรรมใจ, 2557) จึงเป็นปัจจัยสำคัญของการเกิดวิกฤตการณ์เศรษฐกิจในครั้งนั้น หลังจากปี 2540 รัฐบาลได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งในด้านนโยบายและทำการกระตุ้นเศรษฐกิจโดยวิธีต่างๆ หนี้สินภาคครัวเรือนจึงเริ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญในสังคมไทย เนื่องจากโครงสร้างทางสังคมและเศรษฐกิจได้รับการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก ทั้งการเปลี่ยนเข้าสู่สังคมเมือง การซื้อที่อยู่อาศัยของครอบครัวเดี่ยว การเพิ่มขึ้นของชนชั้นกลางและความสามารถในการเข้าถึงสถาบันทางการเงินที่เพิ่มมากขึ้น (กรุงเทพธุรกิจออนไลน์, 2556) ล้วนแต่เป็นปัจจัยที่ทำให้หนี้ครัวเรือนของประเทศไทยสูงขึ้น

แม้ว่าหนี้ครัวเรือนจะสะท้อนถึงการขยายตัวของเศรษฐกิจ การใช้จ่ายและการลงทุนของประชาชนในประเทศที่เพิ่มมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันแนวโน้มหนี้ครัวเรือนที่เพิ่มสูงขึ้น ถือเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ โดยเฉพาะในช่วงที่เศรษฐกิจมีการชะลอตัว ย่อมส่งผลกระทบต่อรายได้ของภาคครัวเรือน และอาจทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ของภาคครัวเรือนลดลง ส่งผลให้เกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ขึ้น ซึ่งหากหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้มีปริมาณสูง ก็อาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของระบบสถาบันทางการเงินและกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศได้ (ขนิษฐา วนะสุข, จุฬารัตน์ โหมะโก และภาวนิศร์ ชวัลลลิต, 2557) อีกทั้งในช่วงหลายปีที่ผ่านมาราคาของสินค้าอุปโภคบริโภคภายในประเทศได้มีการปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นเหตุให้ภาคครัวเรือนต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่รายได้ของครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่ปรับตัวสูงขึ้นตาม จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ภาพรวมของหนี้สินครัวเรือนในประเทศเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากภาพที่ 1.1 แสดงให้เห็นการเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องของดัชนีราคาผู้บริโภคชุดทั่วไปเฉพาะเดือนมกราคม ตั้งแต่ปี 2540-2560 โดยใช้ข้อมูลปี

2558 เป็นปีฐาน แสดงให้เห็นการปรับตัวสูงขึ้นของราคาสินค้าเมื่อมีปริมาณและลักษณะสินค้าคงที่ อีกทั้งยังเป็นดัชนีสะท้อนภาระค่าใช้จ่ายในการครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้นของประชาชนอีกด้วย (สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า, 2560)

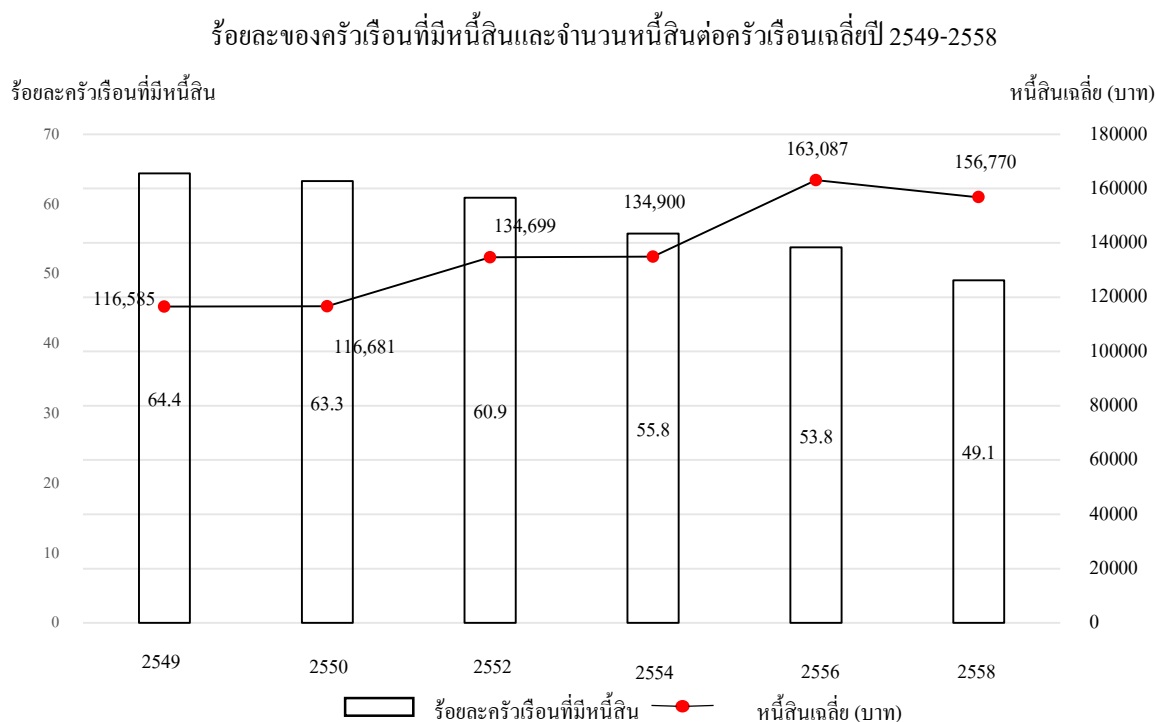

ภาพที่ 1.1 ดัชนีราคาผู้บริโภคทุกชุดทั่วไปเฉพาะเดือนมกราคมตั้งแต่ปี 2540-2560

ที่มา : ดัชนีราคาผู้บริโภค, โดย กองสารสนเทศและดัชนีเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์, 2560

ในปี 2558 สำนักงานสถิติแห่งชาติได้จัดทำการศึกษาภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2559) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ ค่าใช้จ่ายและภาวะหนี้สินของครัวเรือนในประเทศ พบว่าจากครัวเรือนทั่วประเทศประมาณ 21 ล้านครัวเรือนในปี 2558 มีจำนวนครัวเรือนที่เป็นหนี้สินประมาณ 10.4 ล้านครัวเรือนหรือร้อยละ 49.1 โดยมีจำนวนหนี้สินเฉลี่ย 156,770 บาทต่อครัวเรือน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการก่อหนี้เพื่อใช้ในครัวเรือนร้อยละ 75.0 คือใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคร้อยละ 41.3 ซื้อบ้านหรือที่ดินร้อยละ 32.4 รวมทั้งยังมีการก่อหนี้เพื่อใช้ในการลงทุนและอื่นๆร้อยละ 25.0 คือใช้ทำการเกษตรร้อยละ 14.3 และลงทุนประกอบธุรกิจร้อยละ 10.2 ตามลำดับ โดยจำนวนครัวเรือนที่เป็นหนี้ในปี 2558 ลดลงจากร้อยละ 64.4 ในปี 2549 จากภาพที่ 1.2 แสดงร้อยละของครัวเรือนที่มีหนี้สินและจำนวนหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนปี 2549-2558 พบว่าร้อยละของจำนวนครัวเรือนที่มีหนี้สินมีแนวโน้มลดลงอย่าง

ต่อเนื่องนับตั้งแต่ปี 2549 แต่จำนวนหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนกลับมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยในปี 2549 มีจำนวนหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน 116,585 บาท เพิ่มขึ้นเป็น 163,087 บาทในปี 2556

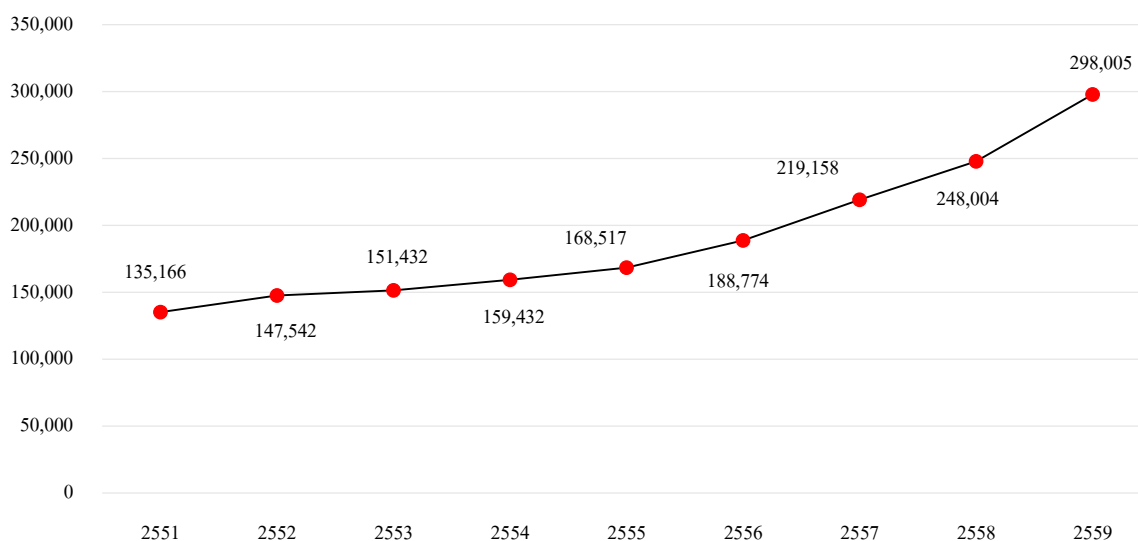

ภาพที่ 1.2 แสดงร้อยละของครัวเรือนที่มีหนี้สินและจำนวนหนี้สินต่อครัวเรือนเฉลี่ยปี 2549-2558

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนพ.ศ.2558 ทัวราชอาณาจักร (น. 9), โดย สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2559

นอกจากนี้ ในปี 2559 ศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ได้ทำการสำรวจสภาพหนี้ครัวเรือนไทย จากกลุ่มตัวอย่างพบว่า ในปี 2559 มีมูลค่าหนี้สินต่อครัวเรือนสูงที่สุดในรอบ 9 ปี ตั้งแต่ปี 2551-2559 โดยกลุ่มตัวอย่างมีหนี้สินเฉลี่ยครัวเรือนละ 298,005 บาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 20.2 จากมูลค่าหนี้สินต่อครัวเรือนในปี 2558 ซึ่งมีมูลค่าหนี้สินเฉลี่ยครัวเรือนละ 248,004.65 บาท (มติชนออนไลน์, 2559) จากข้อมูลดังกล่าวจึงแสดงให้เห็นแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของหนี้สินครัวเรือนของคนไทยที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกับข้อมูลสำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

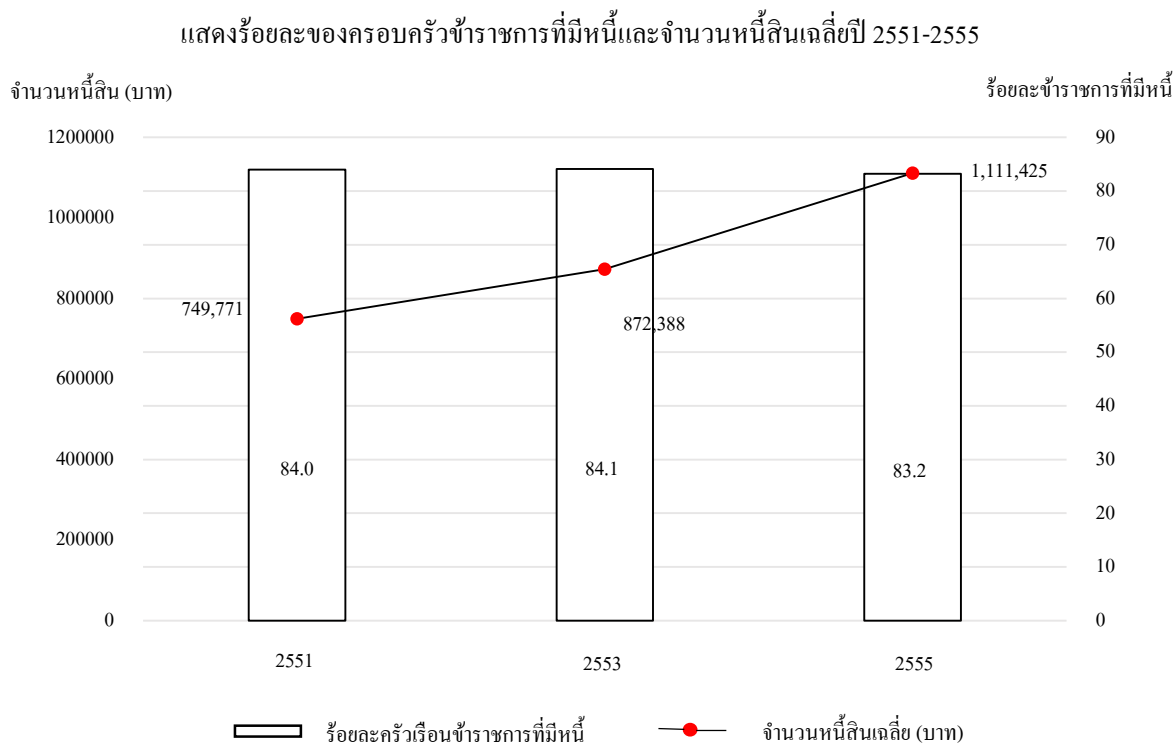
มูลค่าหนี้สินครัวเรือนเฉลี่ยสำรวจโดยมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ปี 2551-2559

ภาพที่ 1.3 แสดงจำนวนหนี้สินต่อครัวเรือนเฉลี่ยปี 2551-2559 สำรวจโดยศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

ที่มา : หนี้ครัวเรือนปี59พุ่งสูงเกือบ3แสนบ./ครอบครัว, โดย มติชนออนไลน์, 2559

ภาวะหนี้สินครัวเรือนในประเทศที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นนั้นประกอบด้วยภาระหนี้สินของครัวเรือนจากหลากหลายอาชีพทั่วทั้งประเทศ โดยหนึ่งในประเภทของครัวเรือนที่มีหนี้สินมูลค่าสูงคือหนี้สินครัวเรือนของข้าราชการพลเรือน ซึ่งมีแนวโน้มมูลค่าหนี้สินเพิ่มขึ้นในทิศทางเดียวกันกับหนี้สินครัวเรือนในประเทศ โดยในปี 2556 สำนักงานสถิติแห่งชาติได้เปิดเผยผลสำรวจภาวะการครองชีพของข้าราชการพลเรือนสามัญ ปี พ.ศ. 2555 (กลุ่มสถิติรายได้รายจ่าย สำนักสถิติสังคม, 2556) จากภาพที่ 1.4 แสดงร้อยละของครอบครัวข้าราชการที่มีหนี้และจำนวนหนี้สินเฉลี่ยปี 2551-2555 พบว่าครอบครัวข้าราชการทุกประเภททุกระดับตำแหน่งร้อยละ 83.2 มีหนี้สินโดยมีจำนวนหนี้สินเฉลี่ย 1,111,425 บาทต่อครอบครัว คิดเป็นจำนวนหนี้สินกว่า 323,593 ล้านบาท ในจำนวนหนี้สินดังกล่าวกว่าร้อยละ 54.7 เป็นหนี้สินเพื่อที่อยู่อาศัย รองลงมาคือเพื่อใช้ในการซื้อหรือซ่อมแซมยานพาหนะร้อยละ 16.5 เพื่อใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคร้อยละ 15.4 และการลงทุนเพื่อธุรกิจ ครอบครัวและการศึกษาตามลำดับ เมื่อพิจารณาแนวโน้มครอบครัวข้าราชการที่มีหนี้พบว่าแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 84.0 ในปี 2551 เป็น 83.2 ในปี 2555 แต่เมื่อพิจารณามูลค่าหนี้สินกลับพบว่ามียอดหนี้สินเพิ่มขึ้นจาก 749,771 บาท ในปี 2551 เป็น 1,111,425 บาท ในปี 2555

ภาพที่ 1.4 แสดงร้อยละของครอบครัวข้าราชการที่มีหนี้และจำนวนหนี้สินเฉลี่ยปี 2551-2555

ที่มา : การสำรวจภาวะการมีหนี้สินของข้าราชการพลเรือนสามัญ พ.ศ. 2555 (น. 7), โดย กลุ่มสถิติรายได้รายจ่าย สำนักสถิติสังคม สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2556

หนึ่งในประเภทของข้าราชการที่มีหนี้สินมูลค่าสูงคือ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยจากข้อมูลของสำนักงานส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา (สกสค.) เปิดเผยว่ามีข้าราชการครูทั่วประเทศประมาณ 650,000 คน จัดเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีหนี้สินชั้นวิกฤตประมาณ 30,000 คน ซึ่งมีหนี้สินเฉลี่ยรายละ 2-3 ล้านบาท (คมชัดลึกออนไลน์, 2560) โดยข้อมูลจากกระทรวงศึกษาธิการเปิดเผยว่าเมื่อรวมภาระหนี้สินทั้งในระบบและนอกระบบของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งประเทศคิดเป็นมูลค่ากว่า 2 ล้านล้านบาท หรือกว่าครึ่งหนึ่งของงบประมาณแผ่นดินทั้งหมด (ผู้จัดการออนไลน์, 2558) โดยแหล่งเงินกู้ที่สำคัญของครูทั่วประเทศมาจากหลายแห่งด้วยกัน (สิรัตดา จิตอุดมวัฒนา, 2559) ได้แก่ สหกรณ์ออมทรัพย์ สินเชื่อโครงการพัฒนาชีวิตครูผ่านธนาคารออมสิน โครงการเงินกู้ต่างๆและแหล่งเงินกู้จากบัตรเครดิตและกู้นอกระบบ เป็นต้น

ในรอบปี 2554 กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ได้ทำการสรุปจำนวนสหกรณ์ออมทรัพย์ครูทั่วประเทศจำนวนทั้งสิ้น 115 แห่ง มีสมาชิกทั่วประเทศ 7.21 แสนคน การกระจายตัวของสมาชิกสหกรณ์อยู่ในภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือสูงสุดร้อยละ 31.40 รองลงมาคือภาคเหนือร้อยละ 25.86 พบว่าสมาชิกสหกรณ์ครูกว่าครึ่งหนึ่งก่อนนี้ผูกพันกับสหกรณ์ทั้งระยะสั้นและระยะยาวคิดเป็นร้อยละ 4.21 และ 95.79 ของหนึ่งคองเหลือสิ้นปี โดยมีจำนวนลูกหนี้คองเหลือสิ้นปี 2554 จำนวน 490,124 คน คิดเป็นมูลค่าหนี้คองเหลือรวม 4.08 แสนล้านบาท โดยสหกรณ์คิดอัตราดอกเบี้ยอยู่ที่ร้อยละ 5.00 -7.75 ต่อปี เมื่อเทียบเป็นจำนวนหนี้สินต่อรายพบว่าสมาชิกสหกรณ์ครูมีหนี้สินเฉลี่ยรายละ 833,135 บาท จากข้อมูลการให้สินเชื่อในรอบ 5 ปี (พ.ศ.2550-2554) สมาชิกสหกรณ์ครูมีการก่อหนี้เพิ่มขึ้นจาก 233,578 ล้านบาทในปี 2550 เพิ่มขึ้นเป็น 368,947 ล้านบาทในปี 2554 คิดเป็นอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 57.81 ซึ่งเมื่อสำรวจการใช้เงินกู้ของสมาชิกครูพบว่าส่วนใหญ่นำไปชำระหนี้สินเดิมในสหกรณ์และหนี้สินภายนอกร้อยละ 29.69 รองลงมาคือปรับปรุงที่อยู่อาศัย ใช้จ่ายส่วนตัว และซื้อยานพาหนะตามลำดับ สิ้นปี 2554 พบว่ามีหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในระบบสหกรณ์ครูกว่า 942.13 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.23 ของสินเชื่อทั้งหมด (สิริธดา จิตอุดมวัฒนา, 2559) และในปี 2559 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา (สกสค.) ได้เปิดเผยข้อมูลลูกหนี้ ช.พ.ค.-ช.พ.ส. แยกตามช่วงวงเงินกู้พบว่ามียอดลูกหนี้ 274,022 คน คิดเป็นมูลค่าหนี้ 68,500 ล้านบาท โดยช่วงวงเงินกู้คองเหลือที่มีจำนวนลูกหนี้มากที่สุดคือ ตั้งแต่ 6 แสน - ไม่เกิน 1.2 ล้านบาท (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2559)

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าปัญหาหนี้สินข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาถือเป็นปัญหาหนี้สินที่มีความสำคัญ มีมูลค่าหนี้สูงและมีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้น ทำให้ในปี 2559 รัฐบาลภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหานี้เช่นกัน จึงได้มอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) จัดทำแผนโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินของข้าราชการครูอย่างเร่งด่วนขึ้น โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา (สกสค.) ในฐานะซึ่งเป็นหน่วยงานที่ดูแลสวัสดิการครูโดยตรง ได้ร่วมมือกับธนาคารออมสินเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาหนี้สินอย่างเป็นระบบด้วยการให้ผู้กู้มีส่วนในการแก้ไขปัญหาของตนเองด้วยความสมัครใจ จึงได้จัดทำโครงการขอลดภาระหนี้สินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาขึ้น โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้กู้สามารถกู้เงินสินเชื่อในอัตราดอกเบี้ยใหม่ที่ลดลง โดยผู้กู้ไม่ต้องผ่อนชำระหนี้ใหม่ตลอดสัญญาเงินกู้และสามารถนำเงินส่วนหนึ่งไปชำระหนี้คองค้างเก่าที่มีอยู่กับ โครงการช่วยเพื่อนครูและบุคลากรทางการศึกษา (ช.พ.ค.) ได้อีกด้วย โครงการนี้จะนำเงินฌาปนกิจสงเคราะห์ตามโครงการช่วยเพื่อนครูและบุคลากรทางการศึกษา (ช.พ.ค.) และโครงการฌาปนกิจสงเคราะห์ช่วยเพื่อนครูและบุคลากรทางการศึกษาในกรณีคู่สมรสถึง

แก่กรรม (ช.พ.ส.) ที่ทายาทจะได้รับเมื่อครุเสียชีวิตมากกว่าประกันกับธนาคารออมสิน (วุฒิชัย มั่งคั่ง, 2559) ซึ่งข้าราชการครูซึ่งเป็นสมาชิกของ ช.พ.ค. และเป็นผู้กู้เงินของสินเชื่อโครงการ ช.พ.ค. ก่อนหน้านี้ สามารถเข้ามาลงทะเบียนเพื่อเข้าร่วมโครงการขอลดภาระหนี้สินได้ผ่านทางยื่นแบบแสดงความจำนงร่วมโครงการผ่านทาง สกสค. แต่ละจังหวัด (สำนักคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2559) ซึ่ง สกสค. จะเปิดโอกาสให้ข้าราชการครูที่มีหนี้สินจากแหล่งต่างๆมากู้เงิน เพื่อเป็นการรวมหนี้เงินกู้ไว้ที่เดียว และให้กู้ในอัตราดอกเบี้ยไม่เกินร้อยละ 3.5 และพิจารณาให้กู้แก่ผู้ที่มีปัญหาหนี้สินขั้นวิกฤต ถูกฟ้องร้อง หรือกำลังจะถูกฟ้องร้องให้ได้รับการเข้าพิจารณาก่อน จากนั้นจะพิจารณาในกลุ่มผู้ที่มีวิกฤตรองลงมาตามลำดับ โดยมีวงเงินสูงสุดในการกู้ไม่เกิน 3 ล้านบาท (ประชาชาติธุรกิจ, 2560)

นอกจากนี้ในปี 2560 สกสค. ได้ลงนามความร่วมมือ (MOU) กับสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกลุ่มนำร่อง 16 จังหวัดในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือดังนี้คือ จังหวัดเพชรบูรณ์ ตาก ลำพูน เชียงใหม่ แพร่ อุตรดิตถ์ สุโขทัย เชียงราย นครราชสีมาหนองบัวลำพู สุรินทร์ ยโสธร ลำปาง เลย และอุดรธานี (คมชัดลึกออนไลน์, 2560) เพื่อแก้ไขภาระหนี้สินให้แก่ข้าราชการครูที่มีหนี้อยู่ในขั้นวิกฤตที่กำลังจะถูกฟ้องล้มละลาย กำลังจะถูกยึดทรัพย์หรือบังคับคดี โดยมีเงื่อนไขว่าผู้ที่เข้าร่วมโครงการจะต้องไม่ก่อหนี้เพิ่มและถูกขึ้นเครดิตบูโรกับ สกสค. โดยมีผู้บังคับบัญชาเช่นคณบดีการกู้ร่วมด้วย (คมชัดลึกออนไลน์, 2560)

ปัญหาหนี้สินครัวเรือนไม่เพียงส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของเศรษฐกิจในประเทศโดยภาพรวมเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและก่อให้เกิดความกังวลในการใช้จ่าย นำมาซึ่งภาวะความเครียดของสมาชิกในครัวเรือนอีกด้วย จึงทำให้มีหน่วยงานและผู้วิจัยหลายท่านได้ทำการศึกษาสาเหตุของหนี้สินครัวเรือน พบว่ามีปัจจัยหลายประการที่ทำให้เกิดปัญหาหนี้สินครัวเรือน อาทิเช่น ระดับความรู้ทางการเงิน ค่านิยมทางสังคม การกู้เพื่อซื้อที่อยู่อาศัยหรือการซื้อยานพาหนะต่างๆ จากการศึกษาของธนาคารแห่งประเทศไทยในปี 2556 ได้มีการศึกษาภาพรวมของทักษะทางการเงินของคนไทยตามกรอบแนวคิดขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD: Organization for Economic Co-Operation and Development) เพื่อให้การสำรวจเป็นมาตรฐานและสามารถเปรียบเทียบกับต่างประเทศได้ โดยทำการทดสอบครอบคลุมทักษะทางการเงิน 3 ประเภทคือความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน ทำการทดสอบกลุ่มตัวอย่างทั้งประเทศจำนวน 10,627 คน ส่วนใหญ่เป็นอาชีพธุรกิจส่วนตัวคิดเป็นร้อยละ 38.3 รองลงมาคืออาชีพลูกจ้างเอกชนร้อยละ 25.2 จากผลสำรวจพบว่าคนไทยทั้งประเทศมีทักษะการเงินเฉลี่ย 12.87 คะแนนคิดเป็นร้อยละ 58.5 ของคะแนนเต็ม 22 คะแนน ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของ 14 ประเทศที่

ร่วมโครงการสำรวจของ OECD ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ย 13.7 คะแนนคิดเป็นร้อยละ 62.3 ของคะแนนเต็ม และเมื่อเทียบคะแนนองค์ประกอบทั้งสามประเภทพบว่า คนไทยส่วนใหญ่ขาดความรู้ทางการเงิน โดยมีคะแนนเฉลี่ยไม่ถึงครึ่งของคะแนนเต็ม (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2557) ซึ่งการมีระดับทักษะทางการเงินที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนี้อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้หนี้สินครัวเรือนของประเทศปรับตัวสูงขึ้นได้ แต่จากการศึกษาของธนาคารแห่งประเทศไทยข้างต้นจะเห็นได้ว่าไม่ได้มีการเจาะจงการวัดระดับทักษะทางการเงินของอาชีพข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยเฉพาะเจาะจง ซึ่งในกลุ่มข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษานั้น อาจมีระดับทักษะทางการเงินที่แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างของธนาคารแห่งประเทศไทยได้

จากสาเหตุที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาผลกระทบของระดับทักษะทางการเงินที่มีผลต่อสถานะหนี้สินของข้าราชการครูในประเทศไทย โดยระดับทักษะทางการเงินของข้าราชการครูอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่สามารถอธิบายสถานะหนี้สินของข้าราชการครูในประเทศไทยได้ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถวางนโยบาย ดำเนินการจัดการแก้ไข ปัญหาหนี้สินของข้าราชการครูได้อย่างตรงจุด เพื่อการแก้ไขปัญหาที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต

1.2 คำถามงานวิจัย

ระดับทักษะทางการเงินมีผลกระทบต่อสถานะหนี้สินของข้าราชการครูในประเทศไทยอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อให้ได้มาซึ่งระดับทักษะทางการเงินที่มีผลต่อสถานะหนี้สินของข้าราชการครูในประเทศไทย
2. เพื่อให้ได้มาซึ่งประเภทของทักษะทางการเงินที่มีผลต่อสถานะหนี้สินของข้าราชการครูในประเทศไทย

1.4 ขอบเขตงานวิจัย

ระดับทักษะทางการเงินในงานวิจัยนี้ประกอบด้วยทักษะ 3 ด้านคือความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน มีกลุ่มตัวอย่างคือข้าราชการครูและบุคลากรการศึกษาที่ลงทะเบียนขอลดภาระหนี้กับทางสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา (สกสค.) ไว้ จำนวน 361 คน มีระยะการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม 2561

1.5 สมมติฐานงานวิจัย

1. ระดับความรู้ทางการเงิน เป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาหนี้สินในกลุ่มข้าราชการครูไทย
2. ระดับพฤติกรรมทางการเงิน เป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาหนี้สินในกลุ่มข้าราชการครูไทย
3. ระดับทัศนคติทางการเงิน เป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาหนี้สินในกลุ่มข้าราชการครูไทย

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ทักษะทางการเงิน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ ความชำนาญ ทัศนคติและพฤติกรรมที่ส่งผลให้เกิดการตัดสินใจทางการเงินที่ดีสมเหตุสมผล ที่จะทำใ้บุคคลนั้นมีสุขภาพทางการเงินที่ดี
2. ประเภทของทักษะทางการเงิน หมายถึง ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน
3. หนี้ครัวเรือน หมายถึง ภาระทางการเงินของภาคครัวเรือนอันเกิดจากบุคคลในครอบครัวทำการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินต่างๆ ไปใช้เพื่อการจับจ่ายใช้สอยหรือเพื่อประกอบธุรกิจโดยไม่รวมหนี้ในระบบ
4. ความรู้ทางการเงิน หมายถึง กระบวนการที่นำทักษะและความรู้ในเรื่องการเงินมาจัดการทรัพยากรทางการเงินของบุคคลนั้นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างความพึงพอใจให้แก่บุคคลนั้นอย่างสูงสุด
5. พฤติกรรมทางการเงิน หมายถึง การตัดสินใจของบุคคลในเรื่องที่เกี่ยวกับการเงิน ทั้งในด้านการดูแลทางการเงินของตนเอง จัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย และตัดสินใจในการซื้อหรือทำธุรกรรมทางการเงินอย่างสมเหตุสมผล
6. ทัศนคติทางการเงิน หมายถึง แนวโน้มสิ่งทีบุคคลรู้สึกเกี่ยวกับประเด็นทางการเงินของตนเอง ซึ่งการมีทัศนคติทางการเงินที่ดีจะทำให้บุคคลนั้น ตัดสินใจประเด็นทางการเงินได้อย่างเหมาะสม
7. สภาวะหนี้สิน หมายถึง สภาวะการณ์ที่ข้าราชการครูซึ่งได้ลงทะเบียนขอลดภาระหนี้กับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา (สกสค.) กำลังประสบปัญหาเกี่ยวกับหนี้สินในปัจจุบัน
8. หนี้สิน หมายถึง พันธะผูกพันทางกฎหมายที่ข้าราชการครูในประเทศไทย ทำไว้กับแหล่งเงินกู้ประเภทต่างๆ

9. แหล่งเงินทุน หมายถึง สถาบันการเงินต่างๆ ได้แก่ สหกรณ์ออมทรัพย์ครู ธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงินของเอกชนหรือบุคคลที่ข้าราชการครูกู้ยืมเงินไว้ ก่อนลงทะเบียนขอลดภาระหนี้กับ สกสศ.
10. ข้าราชการครู หมายถึง ข้าราชการครูสายงานสอนระดับอนุบาล ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่มีปัญหาหนี้สินเท่านั้น

1.7 ข้อจำกัดงานวิจัย

งานวิจัยเล่มนี้ ผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลจากข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีสถานะหนี้สินจากกรุงเทพมหานคร ภาคกลางและภาคใต้ ซึ่งรวมเป็นข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น 361 ข้อมูลเท่านั้น ทั้งนี้ เนื่องจากข้อจำกัดด้านการเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่ต้องการศึกษา

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “ผลกระทบของทักษะทางการเงินที่มีต่อสถานะหนี้สินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา” ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับทักษะทางการเงิน
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับหนี้สิน
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับหนี้ครัวเรือน
- 2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.5 กรอบแนวคิดงานวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับทักษะทางการเงิน

2.1.1 ความหมายของทักษะทางการเงิน

Organization for Economics Co-Operation and Development หรือ OECD (2011) ได้ให้คำนิยามของทักษะทางการเงินว่าคือ “การตระหนัก ความรู้ความเข้าใจ ความเชี่ยวชาญ ความชำนาญ ทักษะคิด และพฤติกรรมในลักษณะที่มีผลให้บุคคลเกิดการตัดสินใจทางการเงินที่ดี และในที่สุดจะช่วยส่งผลให้บุคคลมีสุขภาพทางการเงินที่ดี” ทักษะทางการเงินจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างมากในชีวิตประจำวันและจะถูกนำไปใช้ในการตัดสินใจด้านต่างๆทางการเงิน เช่น การเข้าถึงบริการทางการเงิน การตัดสินใจและบริหารการลงทุน เป็นต้น

ธนาคารแห่งประเทศไทย (2557) ได้ให้ความหมายของทักษะทางการเงินไว้ว่า หมายถึง “การมีความรู้ความเข้าใจถึงลักษณะพื้นฐานและความเสี่ยงของบริการทางการเงิน สามารถนำความรู้ไปใช้ในทางปฏิบัติเพื่อให้สามารถตัดสินใจเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสมกับความสามารถและความต้องการของตนเอง มีวินัยทางการเงิน รู้จักวางแผนทางการเงินรวมถึงการบริหารจัดการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ”

Huston, S. J. (2010) ได้ให้คำนิยามความหมายของทักษะทางการเงินไว้ว่า หมายถึง “สิ่งที่ป้อนเข้าเพื่อออกแบบความต้องการความรู้ทางการเงินและอธิบายความผันแปรของผลลัพธ์ทางการเงิน” โดยการให้คำนิยามและวัดระดับทักษะทางการเงินที่เหมาะสมมีความสำคัญเพื่อที่จะเข้าใจผลกระทบจากการศึกษาที่มีต่อการตัดสินใจทางการเงินที่ดีที่สุด

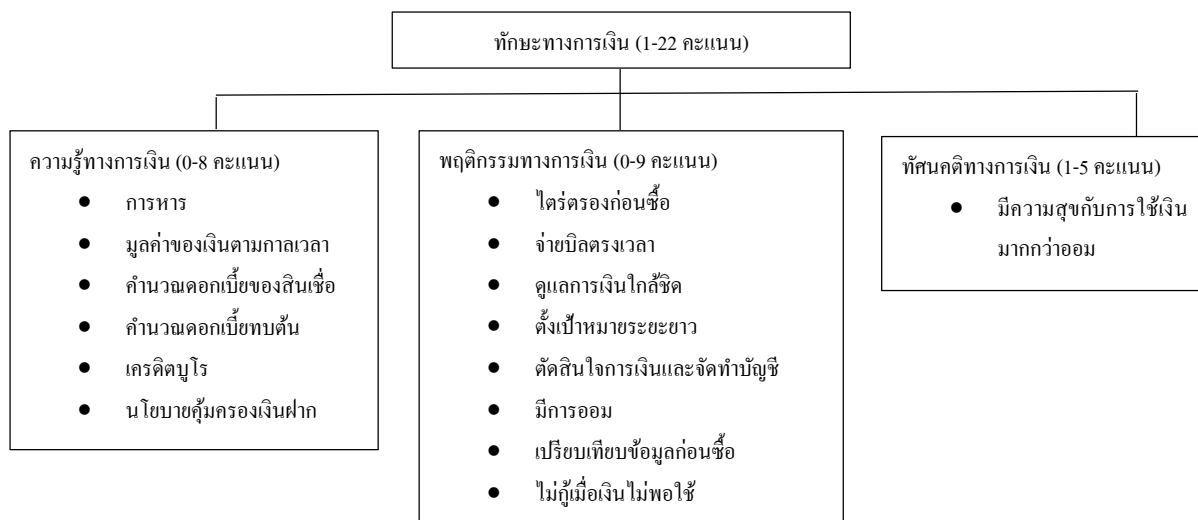
PACFL (2008, อ้างถึงใน Riyada Consulting and Training, 2011) ได้ให้ความหมายของทักษะทางการเงินไว้ว่าเป็น “ความสามารถที่จะใช้ความรู้และทักษะเพื่อการจัดการทรัพยากรทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อสภาวะทางการเงินที่ดีตลอดช่วงชีวิต”

Mandell (2007, อ้างถึงใน Hung, A. A., Parker, A. M., & Yoong, J., 2009) ได้ให้คำจำกัดความของทักษะทางการเงินไว้ดังนี้คือ “ความสามารถที่จะประเมินเครื่องมือทางการเงินที่ใหม่และซับซ้อน และสามารถตัดสินใจเลือกเครื่องมือทางการเงินที่ให้ผลตอบแทนที่ดีที่สุดในระยะยาวได้”

จากความหมายของทักษะทางการเงินข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการสรุปความหมายของทักษะทางการเงินคือ ความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญ ทักษะและพฤติกรรมที่ส่งผลให้เกิดการตัดสินใจทางการเงินที่ดี สมเหตุสมผลช่วยให้บุคคลมีสุขภาพทางการเงินที่ดี

2.1.2 โครงสร้างการวัดทักษะทางการเงิน

การวัดทักษะทางการเงินตามแบบของ OECD แบ่งโครงสร้างการทดสอบออกเป็น 3 ประเภทคือ ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน แต่ละหัวข้อมีคะแนนสูงสุด 8 คะแนน 9 คะแนน และ 5 คะแนนตามลำดับ โดยองค์ประกอบแต่ละประเภทจะประกอบด้วยคำถามย่อยซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะทางการเงินของแต่ละบุคคล แต่ด้วยข้อจำกัดในส่วนของจำนวนคำถาม ในการสำรวจครั้งนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) จึงลดจำนวนข้อคำถามในส่วนความรู้และทัศนคติทางการเงินลงและทำการปรับปรุงคำถามในหัวข้อความรู้ทางการเงินให้มีความเหมาะสมกับคนไทยมากขึ้น โดยเพิ่มความรู้ในเรื่องเครดิตบูโรและนโยบายคุ้มครองเงินฝากเข้าไปแทน ภาพที่ 2.1 แสดงกรอบแนวคิดทักษะทางการเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยใช้สำรวจระดับทักษะทางการเงินของคนไทยในปี 2556 ประกอบด้วยหัวข้อดังนี้คือความรู้ทางการเงิน 7 ข้อ พฤติกรรมทางการเงิน 8 ข้อและทัศนคติทางการเงิน 1 ข้อ รวมเป็นคะแนนทั้งหมด 22 คะแนน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2557)

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดทักษะทางการเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยใช้ทำการสำรวจในปี 2556

ที่มา : รายงานผลสำรวจทักษะทางการเงินของไทยปี 2556 (น. 6), โดย ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2557

2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรม (KAP Theory)

ทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญกับตัวแปรทั้งหมด 3 ตัวคือ ความรู้ (Knowledge) ทัศนคติ (Attitude) และการยอมรับปฏิบัติ (Practice) ของผู้รับสาร ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรทั้ง 3 ตัวนี้จะเกิดขึ้นในลักษณะต่อเนื่องคือเมื่อผู้รับสารได้รับสารก็จะทำให้เกิดความรู้ เมื่อเกิดความรู้ขึ้นก็จะทำให้เกิดทัศนคติและก่อให้เกิดการกระทำในที่สุด (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2533 อ้างถึงใน สำเนียง ประถมวงษ์, 2553) ตัวแปรทั้ง 3 ข้างต้นมีแนวคิดดังนี้คือ

1. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้

ความหมายของความรู้

อาภรณ์ อิงคภากร (2557) ได้ให้ความหมายของความรู้คือ “การรับรู้เบื้องต้นซึ่งบุคคลส่วนมากจะได้รับผ่านประสบการณ์โดยการเรียนรู้จากการตอบสนองสิ่งเร้า (Stimulus-Response) แล้วจัดระบบเป็นโครงสร้างของความรู้ที่ผสมผสานระหว่างความจำกับสภาพจิตวิทยาด้วย” ดังนั้นความรู้จึงเป็นความจำที่ผ่านการคัดเลือกให้สอดคล้องกับสภาพจิตใจของบุคคลนั้นๆ จัดเป็นกระบวนการภายในส่วนบุคคลและอาจส่งผลต่อพฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคลได้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 (สำนักราชบัณฑิตยสถาน, 2554) ให้ความหมายของความรู้คือ “สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิง

ปฏิบัติและทักษะ เช่น ความรู้เรื่องประวัติศาสตร์, สิ่งที่ได้รับมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิด หรือการปฏิบัติ เช่น ความรู้เรื่องสุขภาพ ความรู้เรื่องนิทานพื้นบ้าน”

Bloom, B. S. (1971, อ้างถึงใน กองพัฒนาคุณภาพมหาวิทยาลัยมหิดล, 2553) ได้ให้ความหมายของความรู้คือ “เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการระลึกถึงสิ่งเฉพาะ วิธีการและกระบวนการต่าง ๆ รวมถึงแบบกระบวนการของโครงการวัตถุประสงค์ในด้านความรู้ โดยเน้นในเรื่องของกระบวนการทางจิตวิทยาของความจำอันเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงเกี่ยวกับการจัดระเบียบ”

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526, อ้างถึงใน ปวีณา วงษ์ชะอุ่ม, 2557) กล่าวถึงความหมายของความรู้ว่า คือ “พฤติกรรมขั้นต้นซึ่งผู้เรียนเพียงแต่จำได้อาจจะโดยการนึกได้หรือโดยการมองเห็นหรือโดยการได้ยิน ความรู้เกี่ยวกับ คำจำกัดความ ความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎ โครงสร้าง วิธีการแก้ปัญหา มาตรฐาน เหล่านี้เป็นต้น”

ไพศาล หวังพานิชย์ (2526, อ้างถึงใน ประสิทธิ์ศักดิ์ ศิริจารุภัทรและไพฑูรย์ พิมติ, 2550) ได้ให้ความหมายของความรู้ไว้ดังนี้คือ “บรรดาข้อเท็จจริงหรือรายละเอียดของเรื่องราว การกระทำอันเป็นประสบการณ์ ของบุคคล ซึ่งสะสมและถ่ายทอดสืบต่อกันไป”

ดังนั้นจากความหมายข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าความรู้คือสิ่งที่สะสมจากการเรียนรู้และประสบการณ์ผ่านกระบวนการต่างๆ ทั้งการฟังและการได้ยิน รวมถึงการปฏิบัติซึ่งจะก่อให้เกิดเป็นพฤติกรรมที่บุคคลนั้นๆ แสดงออกมา

ประเภทของความรู้

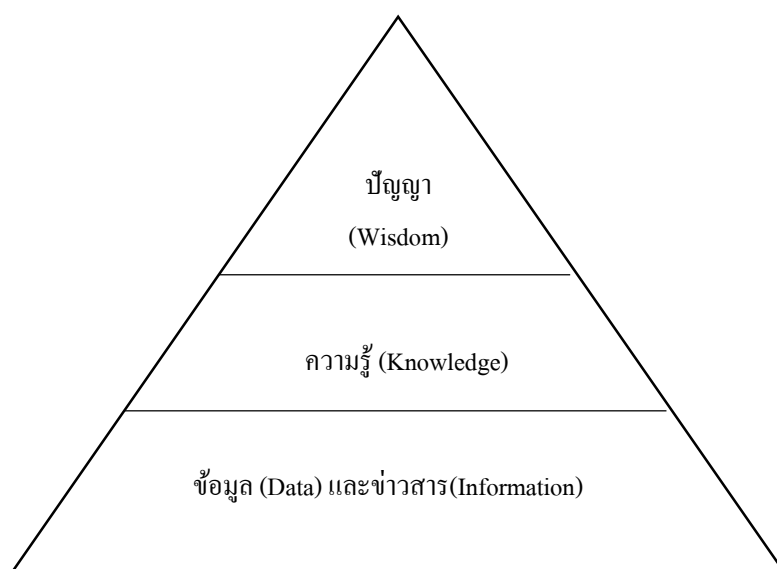
โจชนก ภาคอัท (2557) ได้แบ่งประเภทของความรู้ในมุมมองของการจัดการความรู้ไว้ว่ามี 2 ประเภทคือ

1. ความรู้ฝังลึก (Tacit Knowledge) หมายถึง ความรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้ ผ่านทักษะประสบการณ์ๆ ที่อยู่ในตัวของบุคคลนั้นๆ และสามารถถ่ายทอดออกมาในรูปลายลักษณ์อักษรได้ โดยความรู้ี้สามารถถ่ายทอดแบ่งปันกันได้ มักเป็นความรู้ที่ก่อให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน
2. ความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) หมายถึง ความรู้ที่เป็นเหตุเป็นผล สามารถรวบรวมและถ่ายทอดออกมาในรูปแบบต่างๆ ได้ เช่น รูปแบบหนังสือ คู่มือเอกสาร งานวิจัยต่างๆ ซึ่งบุคคลอื่นสามารถเข้าถึงได้

ลำดับชั้นของความรู้

ลำดับชั้นของความรู้สามารถจำแนกออกเป็น 3 ชั้น (ใจชนก ภาคออต, 2557) ดังนี้

1. ข้อมูลและข่าวสาร (Data and Information)
ข้อมูล (Data) หมายถึง ข้อเท็จจริง ข้อมูลดิบหรือตัวเลขต่างๆที่ยังไม่ถูกแปลความ
ข่าวสาร (Information) หมายถึง ข้อมูลที่ผ่านกระบวนการวิเคราะห์เพื่อนำมาใช้ประโยชน์
ในการตัดสินใจและการบริหารจัดการ
2. ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ข้อมูลที่ผ่านกระบวนการคิด เปรียบเทียบ เชื่อมโยงกัน
จนเกิดเป็นความเข้าใจ
3. ปัญญา (Wisdom) หมายถึง ความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวบุคคลนั้นๆ

ภาพที่ 2.2 แสดงปิรามิดของความรู้

ที่มา : การจัดการความรู้ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (น. 8), โดย พรทิพย์ กาญจนนินิต และคณะ, 2546 อ้างถึงใน ใจชนก ภาคออต, 2557

ระดับของความรู้

ในปีค.ศ. 1965 Benjamin S. Bloom และคณะ (1971, อ้างถึงใน กองพัฒนาคุณภาพมหาวิทยาลัยมหิดล, 2553) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ประกอบด้วยความรู้ระดับต่าง ๆ รวม 6 ระดับตั้งแต่ระดับความรู้ในขั้นต่ำไปสู่ระดับของความรู้ในระดับที่สูงขึ้นไป โดยแต่ละระดับความรู้มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ระดับที่ 1 : การเรียนรู้ที่เน้นการจำและการระลึกได้ เป็นความจำที่เริ่มจากสิ่งง่าย ๆ ที่เป็นอิสระต่อกันไปจนถึงความจำในสิ่งที่มีความซับซ้อนและมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน
2. ระดับที่ 2 : ความเข้าใจหรือความคิดรวบยอด เป็นความสามารถทางสติปัญญาในการขยายความรู้ความจำออกไปอย่างสมเหตุสมผล
3. ระดับที่ 3 : การนำไปปรับใช้ เป็นความสามารถในการนำความรู้ ความเข้าใจหรือความคิดรวบยอดในเรื่องที่มีอยู่ไปแก้ไขปัญหาที่แปลกใหม่ของเรื่องนั้นๆ ได้
4. ระดับที่ 4 : การวิเคราะห์ เป็นความสามารถในการแยกแยะสิ่งที่จะพิจารณาออกเป็นส่วนย่อยๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน รวมทั้งการหาความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ เพื่อดูว่าส่วนประกอบแต่ละส่วนนั้นสามารถเข้ากันได้หรือไม่ เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างแท้จริง
5. ระดับที่ 5 : การสังเคราะห์ เป็นความสามารถในการรวบรวมส่วนประกอบย่อย ๆ เข้าด้วยกันให้เป็นเรื่องเดียวกัน
6. ระดับที่ 6 : การประเมินผล เป็นความสามารถในการตัดสินใจความคิด เนื้อหา สาระใดๆ เพื่อวัตถุประสงค์บางอย่างโดยมีการกำหนดเกณฑ์เป็นมาตรฐานในการพิจารณาตัดสิน ซึ่งการประเมินผล จัดได้ว่าเป็นขั้นตอนที่สูงสุดของความรู้ที่ต้องใช้ความรู้ในทุกระดับมาประกอบกันเพื่อให้เกิดความสามารถในการการประเมินผลได้ในที่สุด

ความรู้ทางการเงิน (Financial knowledge)

สมาคมนักวางแผนทางการเงิน (2557, อ้างถึงใน กรวีร์ นันทชัยพฤษย์, 2559) ได้ให้นิยามของความรู้ทางการเงินคือ “ชุดทักษะและความรู้ที่ช่วยให้แต่ละบุคคลสามารถจัดการทรัพยากรทางการเงินของตัวเองทั้งหมดได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีข้อมูลครบถ้วน ครอบคลุม ตั้งแต่เรื่องการหารายได้ การออม การลงทุน การจัดทำงบประมาณรายรับรายจ่าย การจัดการหนี้ ตลอดจนจนถึงการวางแผนทางการเงิน”

OECD (The OECD International Network on Financial Education, 2011) ได้กล่าวถึงความรู้ทางการเงินทางการเงินคือ “กระบวนการที่มีการพัฒนาและปรับปรุงโดยผู้ใช้บริการและนักลงทุนทางการเงิน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและผลิตภัณฑ์ทางการเงิน แล้วจึงพัฒนาเป็นทักษะและความมั่นใจที่จะตระหนักถึงความเสี่ยงและ โอกาสทางการเงิน ทางเลือกต่างๆ และวิธีการขอรับความช่วยเหลือทางการเงิน” โดย OECD ได้เสนอทิศทางการพัฒนาการศึกษาด้านการเงินว่าควรพัฒนา

การศึกษาความรู้ทางการเงินใน 2 ด้าน ได้แก่ ทักษะการบริหารจัดการการเงินส่วนบุคคล และข้อมูลผลิตภัณฑ์ทางการเงิน เพื่อเป็นการส่งเสริมความรู้ความสามารถทางการเงินของผู้บริโภค

Grifoni and Messy (สถาบันคีนันแห่งเอเชีย, 2558) ได้กล่าวว่า ในประเทศที่พัฒนาแล้วบางประเทศ อาทิ ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น และสหราชอาณาจักร ได้เน้นนโยบายทางการศึกษาไปที่ระดับความรู้ทางการเงินของประชากร หรือ ความสามารถในการใช้วิจารณญาณจากข้อมูลที่ได้รับ เพื่อการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ

Hogarth, J., Hilgert, M. A., & Schuchardt, J. (2002, อ้างถึงใน Hogarth, J. M., 2006) ได้กล่าวว่า ยิ่งบุคคลมีความรู้ทางการเงินมากเท่าใด ยิ่งมีความน่าจะเป็นที่บุคคลนั้นจะแสดงพฤติกรรมทางการเงินเชิงบวกและใช้ผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินมากยิ่งขึ้น รวมทั้งความรู้และการเรียนรู้มีความเกี่ยวข้องอย่างจำเพาะเจาะจงกับพฤติกรรมทางการเงิน

ANZ Bank (2008 อ้างถึงใน Hung, A. A., Parker, A. M., & Yoong, J., 2009) ได้ให้คำนิยามของความรู้ทางการเงินไว้ว่าคือ “ความสามารถที่จะตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลเพื่อการจัดการทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ”

จากนิยามและความหมายของความรู้ทางการเงินข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ทำกรนิยามความหมายของความรู้ทางการเงินว่า คือกระบวนการที่นำทักษะและความรู้ในเรื่องการเงินมาจัดการทรัพยากรทางการเงินของบุคคลนั้นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างความพึงพอใจแก่บุคคลนั้นอย่างสูงสุด

2. แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม

ยุบล เบ็ญจรงค์ (2534, อ้างถึงใน ณรงค์ บัวบาน, 2556) ได้อธิบายความหมายของพฤติกรรมว่าคือ “กิจกรรมต่างๆซึ่งบุคคลแสดงออกโดยผู้อื่นอาจเห็นได้ เช่น การยิ้ม การเดินหรือผู้อื่นอาจเห็นได้ยากต้องใช้เครื่องมือช่วย เช่น การเต้นของหัวใจ พฤติกรรมทุกอย่างที่บุคคลแสดงออกมานั้นมีผลมาจากการเลือกปฏิบัติหรือตอบสนองที่เห็นว่าเหมาะสมที่สุดตามสถานการณ์นั้นๆ พฤติกรรมหรือการกระทำใดๆจะมีพื้นฐานมาจากความรู้ และทัศนคติที่คอยผลักดันให้เกิดพฤติกรรม ซึ่งแต่ละคนจะมีพฤติกรรมแตกต่างกันออกไป เนื่องจากได้รับความรู้จากแหล่งต่างๆไม่เท่ากัน มีการตีความสารที่รับมาไปคนละทิศคนละทางทำให้เกิดการเรียนรู้ และการสั่งสมประสบการณ์ในเรื่องความรู้ที่ไม่เท่ากัน”

สุภัททา ปิณฑะแพทย์ (2542, อ้างถึงใน ภาณุวัฒน์ กองราช, 2554) ได้กล่าวถึงความหมายของพฤติกรรมว่าเป็น “การกระทำของมนุษย์ที่แสดงออกทั้งด้านร่างกายและจิตใจ พฤติกรรมของมนุษย์มีความซับซ้อนเนื่องจากพฤติกรรมส่วนหนึ่งเป็นพฤติกรรมทางจิตที่ยากจะเข้าใจ”

ณัฐยาน์ ช่วยธานี (2550, อ้างถึงใน ภาณุวัฒน์ กองราช, 2554) ให้นิยามความหมายของพฤติกรรมไว้ว่าพฤติกรรมคือ “การกระทำที่ต้องมีสาเหตุที่ทำให้ปรากฏออกมาทางประสาทสัมผัสทั้ง 5 ทางใดทางหนึ่ง และพฤติกรรมของมนุษย์แสดงออกอย่างซับซ้อนแม้กระทั่งสีหน้าและการกระทำ”

ปรีชา วิหคโต (2532, อ้างถึงใน สุดา เทพกำเนิด, 2552) ได้กล่าวถึงความหมายของพฤติกรรมไว้ว่าคือ “การกระทำทุกอย่างของมนุษย์ กระทำโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม ไม่ว่าคนอื่นจะสังเกตการณ์กระทำนั้นหรือไม่ก็ตามและไม่ว่าการกระทำนั้นจะพึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์ก็ตาม ดังนั้น การเดิน การคิด การตัดสินใจ การปฏิบัติหน้าที่ การละทิ้งหน้าที่เป็นการกระทำทั้งสิ้น”

จิราพร เพชรดำ, ไพบุลย์ แยมกสิกรและคณะ (2554) ให้นิยามของคำว่าพฤติกรรมไว้ว่าเป็น “การกระทำหรืออาการที่แสดงออกของจิตใจทั้งภายในและภายนอก เป็นการกระทำเพื่อสนองความต้องการของบุคคลซึ่งบุคคลอื่นสังเกตและใช้เครื่องมือทดสอบได้”

จากความหมายของพฤติกรรมข้างต้น ทางผู้วิจัยจึงได้สรุปความหมายของพฤติกรรมคือ การกระทำของมนุษย์ที่แสดงออกทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งมีผลมาจากความรู้ ทักษะคติที่คอยผลักดันให้เกิดพฤติกรรมที่บุคคลนั้นๆแสดงออกมา

องค์ประกอบของพฤติกรรม

Cronbach (1963, อ้างถึงใน ณรงค์ บัวบาน, 2556) ได้อธิบายว่าพฤติกรรมของบุคคลจะเกิดขึ้นได้จากองค์ประกอบ 7 ประการดังนี้คือ

1. ความมุ่งหมาย (Goal) หมายถึง ความต้องการหรือความตั้งใจที่ทำให้เกิดกิจกรรม คนเรามีพฤติกรรมเกิดขึ้นก็เพราะต้องการตอบสนองความต้องการของตนเองตามที่ได้ตั้งไว้ โดยบุคคลมักจะมีความต้องการหลายๆอย่างในเวลาเดียวกัน และมักจะเลือกตอบสนองความต้องการที่รีบด่วนก่อนความต้องการอื่นๆ
2. ความพร้อม (Readiness) หมายถึง ระดับวุฒิภาวะหรือความสามารถที่จำเป็นในการแสดงพฤติกรรมเพื่อสนองตอบความต้องการ คนเราจะมีความพร้อมในแต่ละด้านที่แตกต่างกันดังนั้นพฤติกรรมของบุคคลจึงไม่จำเป็นต้องเหมือนกันและแต่ละบุคคลจะไม่สามารถแสดงพฤติกรรมได้ทุกรูปแบบ
3. สถานการณ์ (Situation) หมายถึง โอกาสที่เหมาะสมสำหรับการแสดงพฤติกรรมของบุคคลนั้นๆ

4. การแปลความหมาย (Interpretation) หมายถึง การคิดพิจารณาก่อนที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมใดๆออกไป เพื่อให้มีความเสี่ยงน้อยที่สุดและสามารถตอบสนองความต้องการของบุคคลนั้นได้มากที่สุด
 5. การตอบสนอง (Response) หมายถึง การแสดงพฤติกรรมหลังจากที่ได้แปลความหมายหรือประเมินสถานการณ์แล้ว
 6. ผลที่ได้รับ (Consequence) หมายถึง ผลที่ได้จากการกระทำนั้นๆ ซึ่งอาจจะตรงหรือไม่ตรงกับความต้องการที่บุคคลนั้นคาดหวังไว้ก็ได้
 7. ปฏิกิริยาต่อความผิดหวัง (Reaction to Threat) หมายถึง พฤติกรรมที่เกิดจากการแปลความหมายใหม่เมื่อบุคคลนั้นผิดหวัง เพื่อที่จะหาวิธีใหม่ในการตอบสนองความต้องการของตนเอง
- จากแนวคิดของ Cronbach สามารถสรุปได้ว่าพฤติกรรมของบุคคลขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทั้ง 7 ประการข้างต้นซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้ถือเป็นเงื่อนไขที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมา
- สิ่งที่กำหนดพฤติกรรมมนุษย์**

ทฤษฎีลำดับชั้นความต้องการ (Hierarchy of Needs)

Abraham Maslow (1943, อ้างถึงใน ปิยะมาศ หน่อเนกและอนุฉัตร ชำชอง, 2558) กล่าวว่าบุคคลมีความต้องการเรียงลำดับจากระดับพื้นฐานไปยังระดับสูงสุดเรียกลำดับความต้องการนี้ว่า Hierarchy of Needs ซึ่งประกอบด้วยความต้องการของมนุษย์จากระดับต่ำไประดับสูง 5 ระดับ (อนิซวัง แก้วจางค์, 2552 อ้างถึงใน กนกพร สุโพภาค, 2553) ดังนี้

1. ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการเพื่อความอยู่รอดของชีวิต เช่น ความต้องการอาหาร อากาศ น้ำและที่อยู่อาศัย เป็นต้น
2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs) เป็นความต้องการที่จะถูกกระตุ้นภายหลังจากที่ความต้องการทางร่างกายถูกตอบสนองแล้ว เช่น ความต้องการสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ปราศจากอันตรายทางร่างกายและจิตใจ ความมั่นคงในการทำงาน เป็นต้น
3. ความต้องการทางสังคม (Social Needs) เป็นความต้องการที่จะเกี่ยวพันกัน สัมพันธ์กัน การมีเพื่อนและการถูกยอมรับโดยบุคคลอื่น
4. ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง (Esteem Needs) เป็นความต้องการที่จะให้ผู้อื่นยกย่องสรรเสริญตนเอง ต้องการชื่อเสียงและการยกย่องจากบุคคลอื่น

5. ความต้องการเติมความสมบูรณ์ให้ชีวิต (Self-actualization Needs) เป็นความต้องการระดับสูงสุดโดยบุคคลมักจะต้องการ โอกาสที่จะคิดสร้างสรรค์ ต้องการความเป็นอิสระและใช้ความสามารถ ทักษะ และศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่

ทฤษฎี ERG

Alderfer, C. (1969, อ้างถึงใน นันทรัตน์ จิโรภาส, 2552) ได้ทำการปรับปรุงลำดับความต้องการตามแนวคิดของ Abraham Maslow ใหม่ให้เหลือเพียงความต้องการ 3 ระดับดังนี้คือ

1. ความต้องการดำรงชีวิตอยู่ (Existence needs-E) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานเพื่อความอยู่รอด ประกอบด้วยความต้องการด้านร่างกายและความปลอดภัย เช่น อาหาร อากาศ เงินเดือน ค่าตอบแทน สภาพการทำงาน ความต้องการเหล่านี้จัดเป็นความต้องการระดับต่ำ
2. ความต้องการความสัมพันธ์ (Relateness needs-R) เป็นความต้องการที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสังคม เช่น ความรักใคร่และความเป็นเจ้าของ จัดเป็นความต้องการในระดับที่สูงขึ้นมาจากความต้องการดำรงชีวิตอยู่ในขั้นแรก
3. ความต้องการเจริญเติบโต (Growth needs-G) เป็นความต้องการที่บุคคลจะคิด พัฒนาและสร้างสรรค์อย่างมีอิสระหรือเป็นความต้องการที่บุคคลอยากจะได้รับคามยกย่องในสังคมหรือประสบความสำเร็จในชีวิต จัดเป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์

โดยทฤษฎี ERG มีความแตกต่างจากทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการอยู่ 2 ประการคือทฤษฎี ERG ระบุว่าหากบุคคลใดไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการ บุคคลนั้นจะเกิดความไม่พอใจแล้วเปลี่ยนมาให้ความสนใจกับความต้องการในระดับที่ต่ำกว่าอีกครั้ง และทฤษฎี ERG ยังอธิบายต่อว่าความต้องการของบุคคลอาจเกิดขึ้นได้พร้อมกันมากกว่าหนึ่งระดับหรือบุคคลสามารถถูกจูงใจด้วยความต้องการมากกว่าหนึ่งระดับในเวลาเดียวกันได้ (นันทรัตน์ จิโรภาส, 2552)

ซูดา จิตพิทักษ์ (2525, อ้างถึงใน ณรงค์ บัวบาน, 2556) ได้อธิบายว่าสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมของมนุษย์มี 2 ประการคือ

1. ลักษณะนิสัยส่วนตัวของมนุษย์แต่ละคน ประกอบด้วย
 - 1) ความเชื่อ หมายถึง การที่บุคคลใดๆเชื่อว่าการกระทำ ปรากฏการณ์หรือสิ่งของบางอย่างมีอยู่จริงหรือเกิดขึ้นจริงๆ

- 2) ค่านิยม หมายถึง แนวความคิดของบุคคลที่มีอิทธิพลทำให้บุคคลนั้นเลือกจะแสดงพฤติกรรมหรือเลือกเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง
 - 3) ทักษะคติหรือเจตคติ หมายถึง การตอบสนองทางจิตใจต่อสิ่งเร้าต่างๆของบุคคล เป็นตัวกำหนดแรงจูงใจและทิศทางในการแสดงพฤติกรรมของบุคคลนั้นๆ
 - 4) บุคลิกภาพ หมายถึง สิ่งที่ยังบอกว่าคุณคนนั้นจะแสดงพฤติกรรมอย่างไรในสถานการณ์หนึ่งๆ
2. กระบวนการอื่นๆ ทางสังคมซึ่งไม่เกี่ยวกับลักษณะนิสัยส่วนตัวของมนุษย์ ประกอบด้วย
- 1) สิ่งกระตุ้นพฤติกรรมและความเข้มข้นของสิ่งกระตุ้น โดยสิ่งกระตุ้นพฤติกรรมนั้นอาจจะเป็นอะไรก็ได้ เช่น อาหาร คำสบประมาท เป็นต้น
 - 2) สถานการณ์ หมายถึง สิ่งแวดล้อมขณะที่บุคคลกำลังจะแสดงพฤติกรรม สถานการณ์อาจเป็นได้ทั้งตัวบุคคลและไม่ใช่มนุษย์ก็ได้ แต่มีผลทำให้เกิดการแสดงพฤติกรรมนั้นออกมา

จากแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าหนึ่งในสิ่งที่มีความสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์คือความต้องการในแต่ละระดับ โดยแต่ละบุคคลจะมีความต้องการที่แตกต่างกันไป ซึ่งความต้องการจะเป็นปัจจัยที่ผลักดันให้บุคคลนั้นแสดงพฤติกรรมต่างๆออกมา เพื่อตอบสนองความต้องการให้สำเร็จและทำให้ตนเองเกิดความพึงพอใจสูงสุด และแม้ว่าความต้องการจะได้รับการตอบสนองแล้วความต้องการจะยังไม่หายไป แต่อาจเพิ่มเป็นความต้องการในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งจะผลักดันให้บุคคลทำการแสดงพฤติกรรมเพื่อตอบสนองต่อไปอีกไม่จบสิ้น การตอบสนองความต้องการนี้เอง ที่อาจเป็นสาเหตุหนึ่งของการก่อหนี้สินของบุคคลได้

พฤติกรรมทางการเงิน

พฤติกรรมทางการเงิน หมายถึง “พฤติกรรมการตัดสินใจทางการเงินของบุคคลและการจัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย ได้แก่ พฤติกรรมการออมและการกู้ยืมเพื่อแก้ปัญหาการรายรับหากไม่เพียงพอกับรายจ่าย” (ศิริกุล เลิศวัฒน์ชะยันต์, 2559)

Tezel, Z. (2015) ได้ให้นิยามของพฤติกรรมทางการเงินไว้ดังนี้คือ “ความสามารถที่จะเข้าใจผลกระทบทั้งหมดที่เกิดจากการตัดสินใจทางการเงินของหน่วยหนึ่ง เช่น บุคคล ครอบครัว สังคม ประเทศ และสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเงินสด ข้อควรระวังและโอกาสในการวางแผนงบประมาณ”

Özmete, E. (2015) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมทางการเงินไว้ว่าเป็น “พฤติกรรมของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเงิน พฤติกรรมทางการเงินทั่วไปจะครอบคลุมถึงเงินสด เงินเชื่อและพฤติกรรมออมเงิน”

ธนาคารแห่งประเทศไทย (2557) ได้ทำการสำรวจทักษะทางการเงินของคนไทยในปี 2556 และแบ่งหัวข้อสำหรับวัดพฤติกรรมทางการเงินไว้ 8 หัวข้อดังนี้คือ

1. พฤติกรรมการไตร่ตรองก่อนซื้อผลิตภัณฑ์ทางการเงิน
2. พฤติกรรมการชำระค่าใช้จ่ายตรงตามเวลาเรียกเก็บ
3. พฤติกรรมดูแลทางการเงินของตัวเองอย่างใกล้ชิด
4. พฤติกรรมที่ตั้งเป้าหมายการเงินระยะยาวและพยายามทำตามเป้าหมายที่ตั้งไว้
5. พฤติกรรมที่ตัดสินใจทางการเงินและจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย
6. พฤติกรรมการออม
7. พฤติกรรมเปรียบเทียบข้อมูลก่อนการตัดสินใจซื้อหรือใช้บริการทางการเงิน
8. พฤติกรรมการจัดการทางการเงินหากรายรับไม่เพียงพอกับรายจ่าย

จากแนวคิดพฤติกรรมทางการเงินข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการสรุปความหมายของพฤติกรรมทางการเงินคือการตัดสินใจของบุคคลในเรื่องที่เกี่ยวกับการเงิน ทั้งในด้านการดูแลทางการเงินของตนเอง จัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย และตัดสินใจในการซื้อหรือทำธุรกรรมทางการเงินอย่างสมเหตุสมผล

3. แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ

ความหมายของทัศนคติ

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2542, อ้างถึงใน อโนมา แซ่ตั้ง, 2554) กล่าวว่าทัศนคติคือ “ความรู้สึกนึกคิดของคนที่มีความเชื่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งผู้บริโภครู้จักจากประสบการณ์ในอดีต โดยใช้เป็นตัวเชื่อมระหว่างความคิดและพฤติกรรม”

เสรี วงษ์มณฑา (2542, อ้างถึงใน อโนมา แซ่ตั้ง, 2554) ได้ให้ความหมายของทัศนคติคือ “ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อบุคคล สิ่งของหรือความคิด ทัศนคติเป็นสิ่งที่จะชักนำบุคคลให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ถ้าเรามีทัศนคติความรู้สึกหรือทัศนคติในเชิงบวก เราย่อมปฏิบัติออกมาในทางบวก แต่ถ้าเรามีทัศนคติในเชิงลบ เราย่อมปฏิบัติออกมาในทางลบ”

เสาวนีย์ ฌ นคร (2557) ได้ให้คำนิยามของทัศนคติไว้ว่าคือ “การประเมินความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจของบุคคล ความรู้สึกด้านอารมณ์และแนวโน้มการปฏิบัติที่มีผลต่อความคิดหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือหมายถึงความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง”

ศุภกร เสรีรัตน์ (2554, อ้างถึงใน อโนมา แซ่ตั้ง, 2554) ได้ให้ความหมายของทัศนคติไว้คือ “ความโน้มเอียงที่จะตอบสนองต่อลักษณะใดๆ โดยเฉพาะสำหรับตัวกระตุ้นอันได้แก่ บุคคล วัตถุและสถานการณ์”

Schiffman & Kanuk (1994, อ้างถึงใน กรรณิการ์ กิริติโกศล, 2549) ได้ให้คำนิยามของทัศนคติไว้ดังนี้คือ “ความโน้มเอียงที่เรียนรู้เพื่อให้มีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับลักษณะที่พึงพอใจหรือไม่พึงพอใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรืออาจหมายถึงการแสดงความรู้สึกภายในที่สะท้อนว่าบุคคลมีความโน้มเอียง พื่อใจหรือไม่พอใจต่อบางสิ่ง เนื่องจากเป็นผลของกระบวนการทางจิตวิทยา ทัศนคติไม่สามารถสังเกตเห็นได้โดยตรงแต่ต้องแสดงว่าบุคคลกล่าวถึงอะไรและทำอะไร”

จากความหมายของทัศนคติข้างต้นผู้วิจัยได้สรุปความหมายของทัศนคติคือ ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งของหรือบุคคลอื่น ซึ่งทัศนคติจะชักนำไปสู่บุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ถ้าบุคคลมีทัศนคติเชิงบวกบุคคลนั้นจะแสดงพฤติกรรมออกมาในเชิงบวก และหากมีทัศนคติเชิงลบจะทำให้บุคคลนั้นแสดงพฤติกรรมออกมาในเชิงลบเช่นเดียวกัน

ลักษณะของทัศนคติ

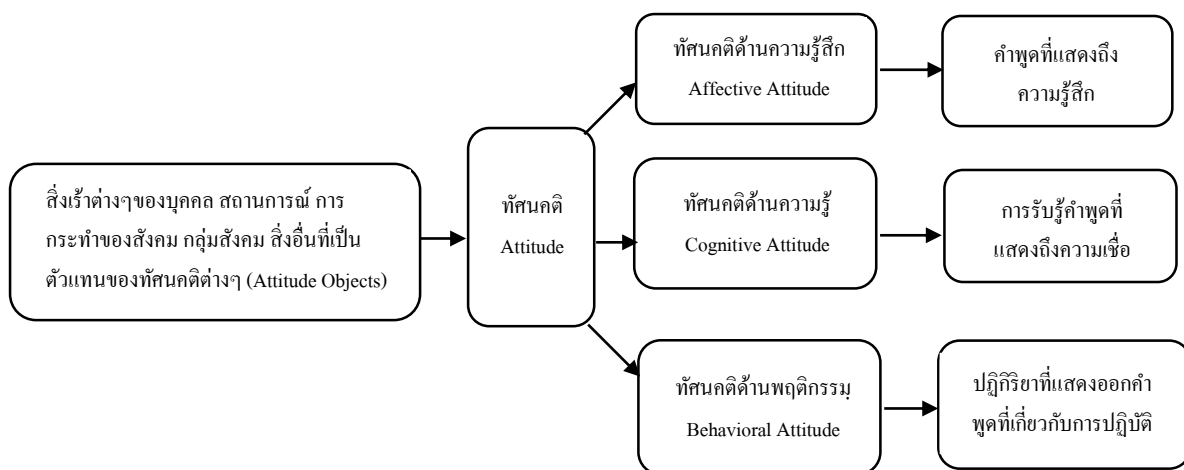
เสรี วงษ์มณฑา (2542, อ้างถึงใน อโนมา แซ่ตั้ง, 2554) ได้กล่าวว่าทัศนคติมีลักษณะสำคัญ 4 ประการดังนี้ คือ

1. ทัศนคติที่มีต่อสิ่งหนึ่งจะประกอบด้วยแนวความคิดเฉพาะอย่างหรือแนวความคิดที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม
2. ทัศนคติเป็นสิ่งที่สะสมที่เกิดจากการเรียนรู้มา ได้แก่ ความรู้ ความเชื่อ ค่านิยม ซึ่งเป็นสิ่งที่ได้รับจากประสบการณ์โดยตรงจากที่ได้รับจากบุคคลอื่น
3. ทัศนคติไม่เปลี่ยนแปลงและมีแนวโน้มคงเส้นคงวา สม่าเสมอและมีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน
4. ทัศนคติเกิดขึ้นภายใต้สภาพแวดล้อม เหตุการณ์และสถานการณ์ที่ถูกกระทบโดยสภาพแวดล้อมที่มากกระทบ

องค์ประกอบของทัศนคติ

อดุลย์ จาคูตรงคกุล (2543, อ้างถึงใน อโนมา แซ่ตั้ง, 2554) ได้แบ่งองค์ประกอบของทัศนคติออกเป็น 3 ส่วนดังนี้คือ

1. องค์ประกอบเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Element) หมายถึง ความเชื่อเกี่ยวกับคุณค่าของสิ่งต่างๆ ที่มีทัศนคติเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย ทำให้เกิดการเห็นภาพของสิ่งต่างๆ ตามทัศนคติที่บุคคลนั้นมี
2. องค์ประกอบเกี่ยวกับความชอบ (Affective Element) หมายถึง ความรู้สึกที่บุคคลมีต่อสิ่งต่างๆ ทั้งชอบและไม่ชอบใจ
3. องค์ประกอบเกี่ยวกับความตั้งใจก่อพฤติกรรม (Behavioral Element) หมายถึง แนวโน้มที่บุคคลจะปฏิบัติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามทัศนคติที่มีต่อสิ่งนั้นๆ

ภาพที่ 2.3 แผนผังแสดงองค์ประกอบของทัศนคติ

ที่มา : การศึกษาทัศนคติของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติดอยหลวง (น. 5), โดย ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2520 อ้างถึงใน พิชิต วรรณราช, 2549

ภาพที่ 2.3 แผนผังแสดงองค์ประกอบของทัศนคติ ปรับปรุงจากแผนผังองค์ประกอบของทัศนคติ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2520 อ้างถึงใน พิชิต วรรณราช, 2549) โดยทัศนคติจะเกิดขึ้นเมื่อมีสิ่งเร้าต่างๆ มากระตุ้น อาจเป็นบุคคล สถานการณ์ การกระทำของสังคมหรือกลุ่มสังคมประเภทต่างๆ จะทำให้เกิดทัศนคติ

3 ด้านคือ ทักษะด้านความรู้สึก ทักษะด้านความรู้ และทักษะด้านพฤติกรรม โดยลักษณะของทักษะทั้ง 3 ด้านมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ทักษะด้านความรู้สึก โดยเมื่อบุคคลถูกกระตุ้น โดยสิ่งเร้า จะทำให้เกิดความคิดและความรู้สึกต่อสิ่งนั้นทำให้เกิดการตีความต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามความรู้สึกที่มีต่อสิ่งเร้านั้น
2. ทักษะด้านความรู้ ทักษะเป็นสิ่งที่สามารถเรียนรู้ได้ และทักษะเป็นผลจากประสบการณ์ที่ได้รับจากสิ่งเร้านั้นๆ
3. ทักษะด้านพฤติกรรม ทักษะจะถูกกระตุ้นด้วยสถานการณ์ต่างๆ ทำให้เกิดการแสดงออกของพฤติกรรม และทักษะมีแนวโน้มสอดคล้องกับพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมา แต่อาจเปลี่ยนแปลงได้ ไม่จำเป็นต้องคงที่ตลอด

ประเภทของทักษะ

ศุภร เสรีรัตน์ (2544, อ้างถึงใน อโนมา แซ่ตั้ง, 2554) ได้แบ่งประเภทของทักษะไว้ 5 ประเภทดังนี้

1. ความเชื่อ คือแนวโน้มที่จะยอมรับสิ่งๆหนึ่ง เนื่องจากเป็นข้อเท็จจริงและมีสิ่งสนับสนุนที่มีน้ำหนักมาก
2. ความคิดเห็น คือความโน้มเอียงที่ไม่ได้อยู่บนพื้นฐานของความแน่นอน มักจะเกี่ยวกับคำถามในปัจจุบันที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ง่าย
3. ความรู้สึก คือความโน้มเอียงที่มีพื้นฐานมาจากอารมณ์โดยธรรมชาติของมนุษย์
4. ความโอนเอียง คือรูปแบบหนึ่งของทักษะที่เกิดขึ้น เมื่ออยู่ในภาวะที่ตัดสินใจไม่ได้
5. ความมีอคติ คือความเชื่อทางจิตใจที่ก่อให้เกิดความเสียหายในทางตรงข้ามกับข้อเท็จจริงที่มีอยู่ จากแนวคิดทักษะที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้สรุปความหมายของทักษะคือความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าประเภทต่างๆ ซึ่งทักษะจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมที่บุคคลจะแสดงออกต่อสิ่งเร้านั้นๆ

ทักษะทางการเงิน

ทักษะทางการเงิน หมายถึง แนวโน้มทางจิตวิทยาซึ่งจะแสดงออกเมื่อมีการประเมินการจัดการทางการเงินที่แนะนำโดยจะแสดงออกทั้งการเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยต่อการจัดการนั้นก็ได้ (Parotta, J. L., & Johnson, P. J., 1998 อ้างถึงใน Rajna, A., Ezat, W. S., Junid, S. A., & Moshiri, H., 2010)

Rajna, A., Ezat, W. S., Junid, S. A., & Moshiri, H. (2010) ได้ให้นิยามของทัศนคติทางการเงินไว้ว่า คือ “การประยุกต์ใช้หลักการทางการเงินเพื่อสร้างและรักษามูลค่า ผ่านการตัดสินใจและการจัดการทรัพยากรที่มีอย่างเหมาะสม”

Marsh, B. A. (2006) ได้ให้นิยามของทัศนคติทางการเงินไว้ดังนี้คือ “สิ่งที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งรู้สึกเกี่ยวกับประเด็นด้านการเงินส่วนบุคคลของตนเอง สามารถวัดได้โดยการแสดงความคิดเห็นออกมา”

จากแนวคิดทัศนคติทางการเงินข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการสรุปความหมายของทัศนคติทางการเงินว่า คือ แนวโน้มสิ่งทีบุคคลรู้สึกเกี่ยวกับประเด็นทางการเงินของตนเอง ซึ่งการมีทัศนคติทางการเงินที่ดีจะทำให้บุคคลนั้นตัดสินใจประเด็นทางการเงินได้อย่างเหมาะสม

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับหนี้สิน

2.2.1 ความหมายของหนี้สิน

อัจฉราพร โชติพิฤกษ์ (ม.ป.ป., อ้างถึงใน สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2555) ได้ให้คำนิยามของคำว่า หนี้สินไว้ว่าคือ “ภาระผูกพันตามกฎหมายของกิจการที่มีต่อบุคคลอื่นอาจเกิดจากการประกอบธุรกิจทางการค้า การกู้ยืมเงินหรือการใช้บริการเป็นเงินเชื่อตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน และกิจการนั้นๆจะต้องชำระหนี้คืนให้หมดไปในอนาคตด้วยเงินสด สินทรัพย์อื่นหรือการให้บริการภายในเวลาที่ตกลงกัน”

2.2.2 ลักษณะของหนี้สิน

รัตนาภรณ์ เชาวลิตตระกูล (2551, อ้างถึงใน สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2555) ได้จำแนกลักษณะที่สำคัญของหนี้สิน 4 ประการดังนี้

1. เป็นภาระผูกพันในปัจจุบันที่เกิดจากเหตุการณ์ในอดีต
2. เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของเจ้าของกิจการที่จะต้องชดใช้ด้วยเงินสด สินทรัพย์อื่นหรือบริการที่ได้ตกลงกันไว้
3. สามารถกำหนดมูลค่าและกำหนดการชำระหนี้สินได้
4. สามารถระบุผู้รับเงินได้

2.2.3 ทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับการเป็นหนี้

สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2555) ได้รวบรวมแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการเป็นหนี้ไว้ 4 ประเภท ดังนี้

1. สมมติฐานการบริโภคแบบรายได้สมบูรณ์

Keynes, J. M. (1936) ได้กล่าวถึงสมมติฐานนี้ว่าการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของบุคคลจะขึ้นกับรายได้สุทธิที่สามารถจ่ายได้จริง โดยบุคคลจะมีการบริโภคมากขึ้นเมื่อรายได้เพิ่มขึ้นและมีการบริโภคลดลงเมื่อรายได้สุทธิลดลง

2. ทฤษฎีการบริโภคตามสมมติฐานรายได้เปรียบเทียบ

Duesenberry, J. S. (1959) ได้กล่าวว่า การบริโภคไม่ได้สัมพันธ์ต่อรายได้สมบูรณ์เท่านั้น แต่ยังมีความสัมพันธ์กับรายได้เปรียบเทียบด้วยเช่นกัน และนอกจากนี้กระทรวงการคลัง (2549) ได้กล่าวว่าสมมติฐานที่เกี่ยวข้องกับรายได้เปรียบเทียบต่อการบริโภคมี 2 ข้อคือ

- 1) พฤติกรรมการบริโภคจะมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม โดยผู้บริโภคแต่ละคนจะทำการเปรียบเทียบรายได้ของตนเองกับคนอื่น ๆ ในสังคม และจะพยายามรักษามาตรฐานการครองชีพให้ใกล้เคียงกับสังคม รวมทั้งมีการลอกเลียนแบบจากสังคมด้วย
- 2) ผู้บริโภคจะพยายามรักษามาตรฐานการบริโภคปัจจุบันให้คล้ายคลึงกับการบริโภคเมื่อมีรายได้สูงสุดในอดีต แม้ว่ารายได้ในปัจจุบันจะน้อยกว่าก็ตาม ก็จะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริโภคได้มากเพราะมีความเคยชินกับการบริโภคแบบเดิมๆ

3. ทฤษฎีการบริโภคตามสมมติฐานรายได้ถาวร

Friedman, M. (1957) ได้กล่าวว่าครัวเรือนจะจัดสรรเงินรายได้เพื่อการบริโภคตามรายได้ระยะยาวที่คาดว่าจะได้รับ และจะไม่ทำการบริโภคในส่วนของรายได้ชั่วคราว เงินส่วนที่เหลือจะถูกเก็บเป็นเงินออมของครัวเรือน

4. สมมติฐานการบริโภคแบบช่วงอายุขัย

Modigliani, F., & Ando, A. (1963) ได้กล่าวว่าบุคคลจะมีการบริโภคสูงกว่าระดับรายได้เนื่องจากมีรูปแบบการดำรงชีวิตที่ได้วางแผนไว้โดยคาดการณ์จากรายได้ที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต เมื่ออายุน้อยรายได้ในปัจจุบันน้อยกว่าระดับรายได้ที่คาดการณ์ไว้ บุคคลจะยังคงรักษารูปแบบการบริโภคที่ต้องการไว้จึงทำให้การออมติดลบและเกิดหนี้สินขึ้น แต่เมื่ออายุมากขึ้นรายได้สูงขึ้น เงินส่วนที่เหลือจะถูกนำไปเก็บออมและเมื่อเข้าสู่วัยชราระดับรายได้จะกลับมากลใกล้เคียงกับช่วงอายุน้อยอีกครั้งจึงทำให้การออมติดลบเช่นเดียวกันกับช่วงอายุน้อย

5. ทฤษฎีความต้องการถือเงิน

Keynes, J. M. (1936) ได้กล่าวว่าเงินไม่ได้เป็นเพียงตัวกลางในการแลกเปลี่ยนเท่านั้น แต่ยังจัดเป็นสินทรัพย์ประเภทหนึ่งด้วย ถ้าอัตราดอกเบี้ยสูงความต้องการถือเงินของคนจะน้อย ประชาชนจะเลือกถือหลักทรัพย์มากกว่า และบุคคลจะถือเงินไว้เพื่อวัตถุประสงค์หลัก 3 ข้อ คือการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ถือเงินเพื่อกรณีฉุกเฉินและถือเงินเพื่อเก็งกำไร

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับหนี้ครัวเรือน

2.3.1 ความหมายของหนี้ครัวเรือน

ธนาคารแห่งประเทศไทย (สุกฤตา สงวนพันธุ์, 2558) ได้ให้ความหมายหนี้ครัวเรือนคือ “เงินให้กู้ยืมที่สถาบันการเงินให้แก่บุคคลธรรมดาที่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศ ซึ่งบุคคลธรรมดาอาจนำเงินที่กู้ยืมไปใช้เพื่อการใช้จ่ายใช้สอยต่างๆ หรือเพื่อประกอบธุรกิจ โดยข้อมูลหนี้ครัวเรือนจะครอบคลุมเฉพาะเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินที่ ธพท. เก็บข้อมูลได้ ดังนั้นหนี้ครัวเรือนในที่นี้ไม่รวมหนี้นอกระบบ”

โครงการบริการวิชาการเรื่องมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาหนี้ครัวเรือนปีการศึกษา 2556 (2557) ได้ให้ความหมายของหนี้ครัวเรือนไว้ว่าหนี้ครัวเรือนหมายถึง “หนี้สินที่เกิดขึ้นจากบุคคลในครอบครัว โดยมีวัตถุประสงค์ในการก่อหนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคและรวมถึงเพื่อการลงทุนในภาคครัวเรือน”

มูลนิธิชีวิตไท (2557) ได้ให้ความหมายของหนี้ครัวเรือนไว้ว่าหนี้ครัวเรือนคือ “ภาระทางการเงินของภาคครัวเรือนอันเกิดจากการก่อหนี้โดยการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินต่างๆ โดยครัวเรือนก่อหนี้เพื่อนำไปใช้ในการบริโภคสินค้าในช่วงที่รายได้มีน้อยกว่ารายจ่าย นอกจากนี้หากครัวเรือนเห็นว่าผลตอบแทนจากการนำเงินไปลงทุนมากกว่าต้นทุนการกู้ยืมก็อาจทำการก่อหนี้ได้เช่นเดียวกัน”

สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2555) ได้ให้ความหมายของหนี้สินในครัวเรือนไว้ว่าคือ “จำนวนเงินกู้ยืมทั้งหมดของสมาชิกภายในครัวเรือนที่ค้างชำระทั้งสถาบันการเงินและบุคคลอื่นนอกครัวเรือน และหนี้สินที่เกิดจากการเช่าซื้อ การซื้อสินค้าเงินผ่อน การซื้อเชื่อสินค้า การจำนำ การจำนองและเงินส่งแชร์ตาย เป็นต้น”

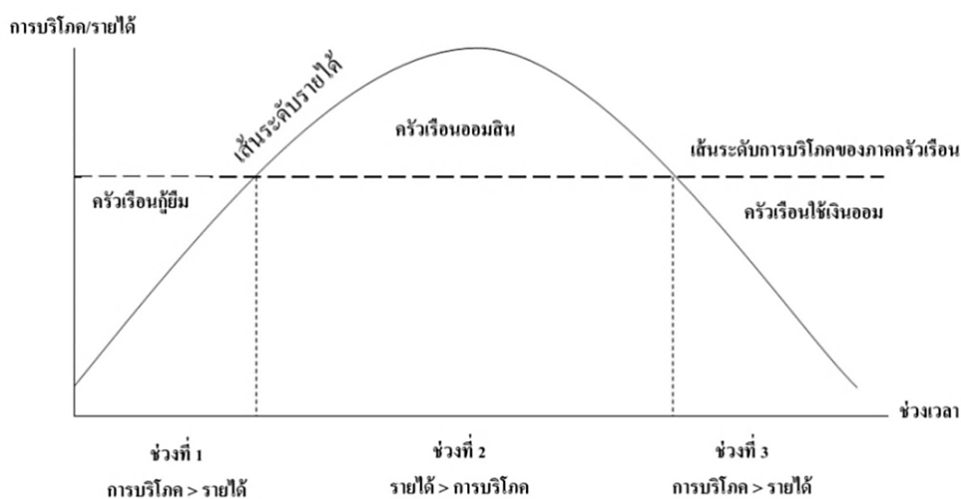
จากความหมายของหนี้ครัวเรือนข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปความหมายของหนี้ครัวเรือนว่าหนี้ครัวเรือนคือ ภาระทางการเงินของภาคครัวเรือนอันเกิดจากบุคคลในครอบครัวทำการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินต่างๆ ไปใช้เพื่อการใช้จ่ายใช้สอยหรือเพื่อประกอบธุรกิจโดยไม่รวมหนี้นอกระบบ

2.3.2 สาเหตุการเกิดหนี้ครัวเรือน

ในปี 2557 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ระบุสาเหตุการเกิดหนี้ครัวเรือนไว้หลายประการดังนี้

1. การดำเนินชีวิตที่ฟุ่มเฟือย สรุ่ยสุร่าย ไม่เก็บออมหรือไม่ชำระหนี้ของบุคคล และไม่มีการทำบัญชีรายรับรายจ่ายในครัวเรือน
2. การขาดความรู้ความเข้าใจทางการเงิน ไม่มีการวางแผนการเงิน ขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการทำธุรกรรมและสัญญาเงินกู้ต่างๆ เป็นต้น
3. การเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันหรือเหตุการณ์ฉุกเฉินต่างๆ เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้ เจ็บป่วย เป็นต้น
4. การหวังรวยทางลัด เล่นหวย การพนัน การเสี่ยงโชคประเภทต่างๆ

ภาพที่ 2.4 แสดงความสัมพันธ์ของรายได้และการบริโภคในช่วงอายุขัยโดย Branson W. H. (1989, อ้างถึงใน ขนิษฐา วนะสุข และคณะ, 2557) ได้ทำการแบ่งช่วงการบริโภคและรายได้ของครัวเรือนออกเป็น 3 ช่วงคือ ช่วงที่ 1 รายจ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนมากกว่ารายได้ของครัวเรือนทำให้เกิดการกู้ยืมเงินมาใช้จ่ายภายในครัวเรือนเพื่อรักษาระดับการบริโภคในครัวเรือนเอาไว้ ต่อมาเมื่อรายได้ของครัวเรือนเพิ่มมากขึ้นมากกว่าระดับของรายจ่าย จะทำให้ครัวเรือนเกิดการออมเงิน แต่เมื่อระดับรายได้ลดลงต่ำกว่ารายจ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือน ครัวเรือนจะมีการนำเงินที่ออมไว้มาใช้จ่าย ซึ่งหากเงินที่เก็บออมไว้ไม่เพียงพอครัวเรือนอาจมีการกู้ยืมเงินมาใช้จ่ายเพื่อชดเชยการบริโภคของครัวเรือนให้อยู่ในระดับเดิม

ภาพที่ 2.4 แสดงความสัมพันธ์ของรายได้และการบริโภคในช่วงอายุขัย

ที่มา : หนี้ครัวเรือนกับเศรษฐกิจภาคใต้ (น. 4), โดย Branson W. H., 1989 อ้างถึงใน ขนิษฐา วนะสุข และคณะ, 2557

นอกจากนี้ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจธุรกิจและเศรษฐกิจฐานรากโดยธนาคารออมสิน (2559) ระบุสาเหตุของการมีภาระหนี้สินของครัวเรือนในกลุ่มผู้มีรายได้น้อยไว้ดังนี้

1. ครัวเรือนในกลุ่มผู้มีรายได้น้อยที่มีหนี้สินส่วนใหญ่มีฐานะยากจน รายได้มักมีแนวโน้มคงที่แต่มีภาระหนี้สินเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้รายได้ไม่เพียงพอต่อการชำระหนี้และใช้จ่ายในครัวเรือน จึงก่อให้เกิดการกู้ยืมเงินตามมา
2. ครัวเรือนในกลุ่มผู้มีรายได้น้อยได้รับผลกระทบจากปัญหาเศรษฐกิจชะลอตัวและภัยแล้งทำให้มีความจำเป็นต้องกู้ยืมเงินมาใช้จ่ายและทำการเกษตร
3. ภาครัฐมีนโยบายสนับสนุนให้ครัวเรือนในกลุ่มผู้มีรายได้น้อยสามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ในระบบได้ง่ายขึ้น ทำให้ครัวเรือนมีการกู้ยืมเงินมากยิ่งขึ้น
4. ครัวเรือนในกลุ่มผู้มีรายได้น้อยมีการบริโภคเพื่อตอบสนองความต้องการด้านวัตถุนิยมมากขึ้น ทำให้มีค่าใช้จ่ายในครัวเรือนที่มากเกินไปจนเกินความจำเป็นที่แท้จริง
5. ครัวเรือนในกลุ่มผู้มีรายได้น้อยมีรายได้น้อยไม่แน่นอน เนื่องจากผู้มีรายได้น้อยส่วนใหญ่พึ่งพาอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก เมื่อได้รับผลกระทบจากสภาพอากาศหรือภัยธรรมชาติที่ควบคุมไม่ได้ จึงส่งผลกระทบต่อรายได้ของครัวเรือน

2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรมของผู้วิจัย พบว่าการวัดระดับทักษะทางการเงินโดยส่วนใหญ่ จะเป็นการวัดภาพรวมของประเทศนั้นๆ เพื่อดูภาพรวมของระดับทักษะทางการเงินด้านต่างๆของคนในประเทศ และได้มีผู้วิจัยหลายท่านทำการศึกษาระดับทักษะทางการเงิน จำแนกตามด้านต่างๆคือ ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน โดยนำไปเชื่อมโยงกับเรื่องอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกัน เช่น การลงทุนในตลาดทุน การออม การวางแผนทางการเงิน เป็นต้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการรวบรวมงานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางดังนี้

2.4.1 งานวิจัยเกี่ยวกับความรู้ทางการเงิน

วิไล เอื้อปิยฉัตร (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่องความรู้ทางการเงิน : ตัวกำหนดและผลกระทบที่มีต่อพฤติกรรมการออม ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างคือบุคลากรในมหาวิทยาลัยบูรพาจำนวน 320 คน โดยได้ทำการให้ความรู้ทางการเงินแล้ววัดผลคะแนนก่อนและหลังการให้ความรู้ พบว่าบุคลากรที่มีการให้ความรู้ทางการเงินมีคะแนนหลังอบรมสูงขึ้นในหมวดทัศนคติทางการเงิน แต่ไม่พบความแตกต่างของคะแนนในหมวด

พฤติกรรมการเงินหลังการอบรม ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของกรวิทย์ นันทชัยพุกฤษ์ (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่องความรู้และพฤติกรรมการเงินของข้าราชการครูในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการจำนวน 400 คน จากการศึกษาพบว่าข้าราชการครูที่มีระดับความรู้ทางการเงินมากกว่า จะมีพฤติกรรมการเงินและการวางแผนทางการเงินที่ดีกว่า โดยผลการศึกษาในกลุ่มข้าราชการครูมีความสอดคล้องกับ ผลสำรวจระดับทักษะทางการเงินของคนไทยปี 2556 โดยธนาคารแห่งประเทศไทย (2557) พบความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางการเงินและพฤติกรรมการเงินเช่นกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนความรู้ทางการเงินต่ำ จะมีคะแนนด้านพฤติกรรมการเงินต่ำ ในขณะที่เดียวกันกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนความรู้ทางการเงินสูง จะมีคะแนนพฤติกรรมการเงินสูงเช่นเดียวกัน

นอกจากนี้การศึกษาของชนันธมา ศิวโมกษธรรมและบุษกร มากผล (2554) ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่องพฤติกรรมการลงทุนของกลุ่มนักลงทุนบุคคลปัจจุบันและกลุ่มนักลงทุนบุคคลอนาคตในตลาดทุนไทยกับระดับความรู้ทางการเงินการลงทุน โดยคณะผู้ทำการศึกษาได้ทำการสำรวจระดับความรู้ทางการเงินด้านการลงทุนของนักลงทุนผ่านแบบสอบถามการประเมินความรู้ทางการเงินด้านการลงทุนด้วยตนเองและประเมินความรู้แบบเป็นระบบ ซึ่งแบ่งกลุ่มนักลงทุนเป็น 2 กลุ่มคือกลุ่มนักลงทุนที่ลงทุนในตลาดหุ้นแล้วในปัจจุบัน กับกลุ่มที่สนใจลงทุนในตลาดหุ้น พบว่าระดับความรู้ทางการเงินด้านการลงทุนของกลุ่มตัวอย่างซึ่งลงทุนในตลาดหุ้นอยู่แล้วมีระดับความรู้ทางการเงินที่สูงกว่าทั้งการประเมินด้วยตนเองและประเมินแบบเป็นระบบ จึงส่งผลให้นักลงทุนกลุ่มนี้มีพฤติกรรมการลงทุนในผลิตภัณฑ์การลงทุนในตลาดทุนที่มีความหลากหลายสูงกว่า ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับผลการศึกษาเรื่องการวัดระดับทักษะทางการเงินกับการออมเพื่อการเกษียณ (วิศกรณีย์ ศิริวรรณ, 2557) พบว่าในกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนความรู้ทางการเงินในด้านการลงทุนสูงกว่าจะมีพฤติกรรมการเงินด้านการออมเพื่อการเกษียณที่สูงกว่า และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมการออมและไม่มีการออมเพื่อการเกษียณ พบว่าความรู้ทางการเงินด้านการลงทุนเป็นทักษะทางการเงินด้านที่แตกต่างกันมากที่สุดระหว่างสองกลุ่มนี้

2.4.2 งานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเงิน

งานวิจัยของกรวิทย์ นันทชัยพุกฤษ์ (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่องความรู้และพฤติกรรมการเงินของข้าราชการครูในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าระดับพฤติกรรมการเงินมีความสัมพันธ์กับการมีหนี้สิน โดยข้าราชการครูที่มีหนี้สินจะมีคะแนนพฤติกรรมการเงินในระดับต่ำกว่าข้าราชการครูที่ไม่มีหนี้สินซึ่งข้าราชการครูที่มี

หนี้สินจะมีคะแนนพฤติกรรมการเงินในระดับต่ำและปานกลาง แต่ข้าราชการครูที่ไม่มีหนี้สินจะมีคะแนนพฤติกรรมการเงินในระดับสูงสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขนิษฐา วนะสุข และคณะ (2557) ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่องหนี้ครัวเรือนกับเศรษฐกิจภาคใต้ จากการศึกษาพบว่าภาคใต้มีระดับหนี้ครัวเรือนต่ำเมื่อเทียบกับภาคอื่น เป็นผลมาจากประชาชนในภาคใต้มีระดับพฤติกรรมการเงินในระดับดีเมื่อเทียบกับครัวเรือนในภาคอื่นๆ

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเงินด้านการออมดังนี้คือพฤติกรรมการออมและปัจจัยที่มีผลต่อการออมของพนักงานบริษัทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์โดยกฤตภาส เลิศสงคราม (2555) ได้ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมมากที่สุดคือ จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ต่อเดือนและค่าใช้จ่ายรายเดือน ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินของครู: ศึกษากรณีครูในเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต2 โดยเบญจวรรณ บุญคลี (2552) ได้ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินจำแนกเป็น 2 ด้านคือวินัยทางการเงินด้านการออมและวินัยทางการเงินด้านการใช้จ่ายพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีวินัยทางการเงินทั้ง 2 ด้านในระดับปานกลาง และปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดวินัยทางการเงินด้านการออมมากที่สุดคือระดับของรายได้ เมื่อกลุ่มตัวอย่างมีระดับรายได้ที่สูงขึ้น จะทำให้มีระดับการออมเพิ่มตามไปด้วยเช่นเดียวกันกับงานวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการออมของพนักงานธนาคารออมสิน สาขาสำนักงานใหญ่ (พงศกร สุริยพงศ์ประไพและศิริสิทธิ์ อังสุโกโกลย, 2556) พบว่าระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีระดับการออมที่แตกต่างกันด้วย

2.4.3 งานวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติทางการเงิน

วิไล เอื้อปิยฉัตร (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่องความรู้ทางการเงิน : ตัวกำหนดและผลกระทบที่มีต่อพฤติกรรมการออม ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างคือบุคลากรในมหาวิทยาลัยบูรพาจำนวน 320 คน โดยได้ทำการทดสอบความรู้ทางการเงินแบ่งเป็น 3 หมวดคือ ความเข้าใจพื้นฐานทางการเงิน พฤติกรรมการเงิน และทัศนคติทางการเงิน พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อระดับทัศนคติทางการเงินของกลุ่มตัวอย่างคือ อายุและตำแหน่งหน้าที่ และเมื่อคะแนนหมวดทัศนคติทางการเงินเพิ่มขึ้น 1 คะแนนกลุ่มตัวอย่างจะมีแนวโน้มการออมเพิ่มขึ้น 2.746 เท่า สอดคล้องกับงานวิจัยของวิศกรณ์ ศิริวรรณ (2557) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการวัดระดับทักษะทางการเงินกับการออมเพื่อการเกษียณ ทำการศึกษาระดับทักษะทางการเงินขั้นสูงในกลุ่มตัวอย่างคือนักลงทุนทั่วไป จำนวน 400 คน พบว่าเมื่อกลุ่มตัวอย่างมีระดับทักษะทางการเงินสูงขึ้น จะมีพฤติกรรมการ

ออมเพื่อการเกษียณเพิ่มขึ้นด้วย และเมื่อพิจารณาว่าระดับทักษะทางการเงินด้านใดที่มีผลต่อการออมเพื่อการเกษียณสูงสุดพบว่า ทักษะทางการเงินมีผลต่อการพฤติกรรมการออมสูงสุด โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนด้านทัศนคติเพิ่มขึ้น 1 คะแนน จะมีพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณมากกว่ากลุ่มที่ไม่มีคะแนนทัศนคติทางการเงินเลย 2.34 เท่า สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องความเชื่อ ทักษะและพฤติกรรมการเตรียมตัวก่อนการเกษียณอายุการทำงานของบุคคลทำงานวัยผู้ใหญ่ในเขตกรุงเทพมหานคร (วันชัย แก้วสุมาลี, 2552) ซึ่งได้ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างคือบุคคลอายุระหว่าง 21-60 ปีที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชนหรือประกอบธุรกิจส่วนตัวในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน จากการศึกษาพบว่าทัศนคติเกี่ยวกับการเตรียมตัวก่อนการเกษียณอายุการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเตรียมตัวก่อนการเกษียณอายุการทำงาน โดยผู้ที่มีทัศนคติที่ดีจะมีการเตรียมตัวเพื่อการเกษียณที่ดีว่าทั้งด้านร่างกาย จิตใจและทรัพย์สินเงินทอง จากผลการศึกษาของงานวิจัยข้างต้นมีผลการศึกษาขัดแย้งกับงานวิจัยของศิริวรรณ ว่องวีรวุฒิ และบุญทริกศิริกิจจาจร (2553) ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่องทัศนคติและพฤติกรรมในการจัดการทางการเงินส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีคะแนนทัศนคติในระดับดีมากและมีคะแนนด้านพฤติกรรมในระดับปานกลาง เมื่อนำมาหาความสัมพันธ์ระหว่างระดับคะแนนทัศนคติและพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างกลับพบว่า มีความสัมพันธ์กันในทิศทางตรงกันข้าม โดยแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างจะมีระดับคะแนนทัศนคติต่อการจัดการทางการเงินในระดับดี แต่ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

นอกจากนี้งานวิจัยของ Ibrahim, M. E., & Alqaydi, F. R. (2013) เรื่อง Financial Literacy, Personal Financial Attitude, and Forms of Personal Debt among Residents of the UAE ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้ทางการเงินและทัศนคติทางการเงินต่อพฤติกรรมก่อนนี้ส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างทำการศึกษาคือบุคคลที่อาศัยในสาธารณรัฐอาหรับเอมิเรตส์ จำนวน 185 คน จากการศึกษาพบว่าระดับทัศนคติทางการเงิน มีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตของกลุ่มตัวอย่างเป็นอย่างมาก โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนทัศนคติทางการเงินที่สูงกว่า จะมีแนวโน้มในการใช้บัตรเครดิตเพื่อการก่อหนี้ลดลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจมาศ กิ่งดีและพาชิตชนันต์ ศิริพานิช (2552) ทำการศึกษาเรื่องทัศนคติต่อการเป็นหนี้ของข้าราชการครู พบว่าข้าราชการครูที่มีทัศนคติที่ดีต่อการเป็นหนี้ มีจำนวนผู้เป็นหนี้มากกว่ากลุ่มข้าราชการครูที่มีทัศนคติไม่ดีต่อการเป็นหนี้ซึ่งมีจำนวนผู้เป็นหนี้น้อยกว่า และข้าราชการครูที่มีทัศนคติที่ดีต่อการเป็นหนี้จะมีอายุที่เริ่มกู้หนี้ครั้งแรกน้อยกว่า และข้าราชการครูที่มีทัศนคติที่ดีต่อการเป็นหนี้จะมีจำนวนครั้งในการกู้ที่สูงกว่า

2.4.4 งานวิจัยเกี่ยวกับหนี้สิน

งานวิจัยของศิริกุล เลิศวัฒนชะชัยนนท์ (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่องพฤติกรรมทางการเงินของพนักงานบริษัทไมเนอร์ โกลบอล โซลูชั่น จำกัด เพื่อหาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่มีผลต่อการก่อหนี้ของพนักงานในบริษัท พบว่าระดับรายได้ที่สูงขึ้น ปัจจัยด้านหนี้สินส่วนบุคคลที่เป็นสินทรัพย์ ได้แก่ บ้าน คอนโด และปัจจัยส่วนบุคคลที่เป็นหนี้สินสิ้นเปลือง ได้แก่ บัตรเครดิต ล้วนแต่เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้พนักงานในบริษัทมีการพฤติกรรมทางการเงินด้านการก่อหนี้และความถี่ในการก่อหนี้ที่สูงขึ้น เนื่องจากมีผลต่อการอนุมัติวงเงินและสินเชื่อของธนาคาร สอดคล้องกับงานวิจัยของนันทรัตน์ จิโรภาส (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่องภาวะหนี้สินของข้าราชการครู โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีกลุ่มตัวอย่างคือข้าราชการครู โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาจำนวน 247 คน พบว่าภาวะหนี้สินของข้าราชการครูส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากการลงทุนเพื่อซื้อสินทรัพย์ต่างๆ เช่น บ้านและรถยนต์ และมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ยานพาหนะ ค่ารักษาพยาบาลและการศึกษา และยังคงสอดคล้องกับการศึกษาของเขาวพาคำฟู (2555) เรื่องภาวะหนี้สินของข้าราชการสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรดิตถ์ มีกลุ่มตัวอย่างคือข้าราชการสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน 123 คนพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเกิดภาวะหนี้สินคือปัจจัยเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและยานพาหนะส่วนตัว และปัจจัยด้านการเข้ารับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ผลการศึกษาข้างต้นยังมีความสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องภาวะหนี้สินของครัวเรือนผู้มีรายได้น้อยของประเทศไทย โดยธนากรอมสิน (2559) ได้ทำการศึกษาเฉพาะครัวเรือนที่สมาชิกในครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท พบว่าครัวเรือนผู้มีรายได้มีปัจจัยในการก่อหนี้สินคือกู้เพื่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน กู้เพื่อทำการเกษตรและการกู้เพื่อที่อยู่อาศัย

งานวิจัยของนภาพร ทิมประพันธ์ (2553) เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในเขตจังหวัดสุโขทัย พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการชำระหนี้มากที่สุดคือรายได้ที่ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายซึ่งเกิดจากปัญหาภัยธรรมชาติภายนอก เช่น ภัยแล้ง น้ำท่วม สอดคล้องกับ งานวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดหนี้ค้างชำระสินเชื่อสวัสดิการข้าราชการตำรวจของธนากรอมสิน เขตเชียงราย โดยปิยะมาศ หน่อนาคและอนุฉัตร ชำชอง (2558) พบว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดการค้างชำระหนี้ของข้าราชการตำรวจกลุ่มตัวอย่างมากที่สุดคือ รายได้ที่ไม่เพียงพอ รองลงมาคือรายจ่ายของครอบครัวและการถูกฟ้องชำระหนี้แทนผู้อื่น ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของวิรัตน์ คงบุญ (2553) เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของเกษตรกรรายย่อยลุ่มคำ ธ.ก.ส. สาขาป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง ซึ่งพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อ

ความสามารถในการชำระหนี้ของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างคือ ค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของบุตรที่สูง รายจ่ายรวม ต้นเงินคงเป็นหนี้และหนี้สินรวม โดยที่รายได้รวมไม่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้

2.5 กรอบแนวคิดงานวิจัย

จากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ทำการสรุปสมมติฐาน ดังนี้

1. ระดับความรู้ทางการเงิน เป็นสาเหตุให้เกิดสถานะหนี้สินในกลุ่มข้าราชการครูไทย
 2. ระดับพฤติกรรมทางการเงิน เป็นสาเหตุให้เกิดสถานะหนี้สินในกลุ่มข้าราชการครูไทย
 3. ระดับทัศนคติทางการเงิน เป็นสาเหตุให้เกิดสถานะหนี้สินในกลุ่มข้าราชการครูไทย
- ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นกรอบแนวคิดงานวิจัยได้ดังนี้

กรอบแนวคิดงานวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ระดับทักษะทางการเงิน 3 ด้านคือความรู้ทางการเงิน
ทัศนคติทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงิน

ตัวแปรตาม

สถานะหนี้สินของข้าราชการครู
และบุคลากรทางการศึกษา

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ผลกระทบของทักษะทางการเงินที่มีต่อสถานะหนี้สินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา” ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยอาศัยข้อมูลจากการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย โดยวิธีการศึกษาสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยเนื้อหา 4 ส่วนดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 ขั้นตอนการวิจัย
- 3.3 เครื่องมือวิจัย
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ ข้าราชการครูสายงานสอนระดับอนุบาล ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เฉพาะที่เป็นหนี้และลงทะเบียนขอลดภาระหนี้สินกับทางสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา (สกสค.) และธนาคารออมสิน จำนวน 247,022 คน (ธนาคารออมสิน, 2559)

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยในครั้งนี้ ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนคือจำนวนข้าราชการครูซึ่งลงทะเบียนขอลดภาระหนี้ที่กล่าวไว้ข้างต้น ผู้วิจัยจึงคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างถึงใน มารยาท โยทองทศและปราณี สวัสดิสรณ์, 2557)

$$n = \frac{x^2 N p (1-p)}{e^2 (N-1) + x^2 p (1-p)}$$

กำหนดค่าตัวแปรดังต่อไปนี้

n	=	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ
N	=	ขนาดของประชากร
e	=	ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้

$$x^2 = \text{ค่าไคสแควร์ที่ df เท่ากับ 1 และระดับความเชื่อมั่น 95\%}$$

$$(x^2 = 3.841)$$

$$p = \text{สัดส่วนของลักษณะประชากรที่สนใจ (ในที่นี้กำหนด = 0.5)}$$

ข้าราชการครูที่ลงทะเบียนขอลดภาระหนี้ (N) ข้างต้น รวมทั้งสิ้นจำนวน 247,022 คน โดยค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้คือ 0.05 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการสามารถคำนวณได้จากสูตรดังนี้

$$n = \frac{3.841 \times 247,022 \times 0.5 \times (1-0.5)}{(0.05^2) (247,022-1) + (3.841)(0.5)(1-0.5)}$$

$$n = 383.214 \text{ คน} \approx 384 \text{ คน}$$

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ปรับเป็นจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 384 คน

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัย โดยการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative) เลือกการสุ่มตัวอย่างแบบเลือกแบบจำเพาะเจาะจง (Purposive Selective) โดยผู้วิจัยใช้วิธีแจกแบบสอบถามให้แก่ผู้ที่มาชำระหนี้สินที่หน่วยกิจการ ช.พ.ค.-ช.พ.ส. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา (สกสค.) กรุงเทพมหานคร และกระจายแบบสอบถามไปยังโรงเรียนต่างๆในพื้นที่กรุงเทพมหานครและภาคใต้ รวมทั้งสิ้น 600 ชุด แต่เนื่องจากข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลทำให้ได้รับแบบสอบถามกลับที่สมบูรณ์จำนวน 361 ชุด

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามเชิงปริมาณ (Quantitative Questionnaire) ในภาคผนวก 2 โดยภายในแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ จำนวนสมาชิกในครอบครัวรวมตัวท่านเอง จำนวนผู้ที่อยู่ในอุปการะโดยไม่รวมตัวท่าน ภูมิภาคที่อาศัยในปัจจุบัน ระดับการศึกษา อาชีพเสริม รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน จำนวนทั้งสิ้น 10 ข้อ โดยปรับปรุงข้อคำถามจากวิศกรณ์ ศิริวรรณ (2558) และวิไล เอื้อปัทม (2557)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามวัดระดับทักษะทางการเงิน โดยเนื้อหาของแบบสอบถามในส่วนที่ 2 แบ่งออกเป็น 3 ประเภทดังนี้

ประเภทที่ 1. ความรู้ทางการเงิน ข้อคำถามเป็นแบบถูกผิดจำนวน 12 ข้อ ปรับปรุงข้อคำถามจากธนาคารแห่งประเทศไทย (2557) และวิศกรณ์ ศิริวรรณ (2558) โดยกำหนดให้คะแนนแบบผิดคือ 0 และถูกคือ 1 โดยการคำนวณคะแนนจะมีการกลับข้อคะแนนจำนวน 7 ข้อดังนี้ คือ ข้อ 2, 5, 6, 8, 10, 11, 12 หลังจากนั้นรวมคะแนนแต่ละข้อเข้าด้วยกัน สามารถจำแนกหัวข้อคำถามความรู้ทางการเงินได้ดังนี้

1) ความรู้ทางการเงินเรื่องการทหาร	ข้อที่ 1
2) ความรู้ทางการเงินเรื่องการคำนวณดอกเบี้ยสินเชื่อ	ข้อที่ 6
3) ความรู้ทางการเงินเรื่องการคำนวณเงินต้นและดอกเบี้ย	ข้อที่ 3
4) ความรู้ทางการเงินเรื่องการคำนวณดอกเบี้ยทบต้น	ข้อที่ 4, 5
5) ความรู้ทางการเงินเรื่องภาวะเงินเฟ้อ	ข้อที่ 2, 7, 8
6) ความรู้ทางการเงินเรื่องเครดิตบูโร	ข้อที่ 9, 10
7) ความรู้ทางการเงินเรื่องนโยบายคุ้มครองเงินฝาก	ข้อที่ 11, 12

ประเภทที่ 2. พฤติกรรมทางการเงิน ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าจำนวน 20 ข้อ ปรับปรุงข้อคำถามจากธนาคารแห่งประเทศไทย (2557), วิศกรณ์ ศิริวรรณ (2558) และวิไล เอื้อปิยฉัตร (2557) ใช้เกณฑ์ 5 ระดับประกอบด้วย เห็นด้วยที่สุด เห็นด้วย เฉยๆ ไม่ค่อยเห็นด้วย และไม่เห็นด้วย จำนวน 20 ข้อ คะแนนที่สูงในแบบวัดนี้บ่งชี้ถึงการมีระดับพฤติกรรมทางการเงินระดับสูง โดยการคำนวณคะแนนในแบบวัดต้องกลับข้อคะแนนในข้อที่ 2 คือข้อ 9, 17, 18, 19 สามารถจำแนกหัวข้อคำถามพฤติกรรมทางการเงินได้ดังนี้

1) พฤติกรรมทางการเงินเรื่องการไต่ตรงก่อนซื้อ	ข้อที่ 1, 2, 3
2) พฤติกรรมทางการเงินเรื่องการจ่ายบิลตรงเวลา	ข้อที่ 4, 5
3) พฤติกรรมทางการเงินเรื่องการดูแลการเงินใกล้ชิด	ข้อที่ 6
4) พฤติกรรมทางการเงินเรื่องการตั้งเป้าหมายระยะยาว	ข้อที่ 11, 12, 13, 14
5) พฤติกรรมทางการเงินเรื่องการตัดสินใจการเงิน	ข้อที่ 16, 17, 18
6) พฤติกรรมทางการเงินเรื่องการจัดทำบัญชี	ข้อที่ 7
7) พฤติกรรมทางการเงินเรื่องการออม	ข้อที่ 8, 9, 10
8) พฤติกรรมทางการเงินเรื่องการเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อ	ข้อที่ 15

9) พฤติกรรมทางการเงินเรื่องการไม่กู้เมื่อเงินไม่พอใช้ ข้อที่ 19, 20

ประเภทที่ 3. ทักษะคิดทางการเงิน ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าจำนวน 7 ข้อ ปรับปรุงข้อคำถามจากวิไล เอื้อปิยฉัตร (2557) ใช้เกณฑ์ 5 ระดับประกอบด้วย เห็นด้วยที่สุด เห็นด้วย เล็กๆ ไม่ค่อยเห็นด้วย และไม่เห็นด้วย จำนวน 7 ข้อ คะแนนที่สูงในแบบวัดนี้บ่งชี้ถึงการมีระดับทักษะคิดทางการเงินระดับสูง โดยการคำนวณคะแนนในแบบวัดต้องกลับขั้วคะแนนข้อ 1, 2, 3, 4, 5 หลังจากนั้นรวมคะแนนในแต่ละข้อเข้าด้วยกัน

สามารถจำแนกหัวข้อคำถามทักษะคิดทางการเงินได้ดังนี้

1) ทักษะคิดทางการเงินเรื่องการใช้เงินโดยไม่คำนึงถึงอนาคต	ข้อที่ 2, 4
2) ทักษะคิดทางการเงินเรื่องมีความสุขกับการใช้เงินมากกว่าการออม	ข้อที่ 1
3) ทักษะคิดทางการเงินเรื่องมองว่าเงินมีไว้เพื่อใช้จ่ายเท่านั้น	ข้อที่ 3
4) ทักษะคิดทางการเงินเรื่องการเป็นหนี้และการชำระหนี้	ข้อที่ 5, 6
5) ทักษะคิดทางการเงินเรื่องการออม	ข้อที่ 7

ทั้งนี้แบบสอบถามในประเภทที่ 2 และ 3 มีเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละคำตอบดังนี้

เห็นด้วยที่สุด	=	5 คะแนน
เห็นด้วย	=	4 คะแนน
เล็กๆ	=	3 คะแนน
ไม่ค่อยเห็นด้วย	=	2 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	=	1 คะแนน

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามสภาวะหนี้สิน โดยทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง มีข้อคำถามดังนี้คือ จำนวนหนี้สินในปัจจุบัน จำนวนเงินผ่อนชำระหนี้สินเฉลี่ยต่อเดือน ประเภทของหนี้สินที่มีอยู่ เหตุจูงใจในการก่อหนี้สิน แหล่งการเงินที่มีภาระหนี้สินผูกพันอยู่ สภาพรายรับรายจ่ายในปัจจุบัน และระยะเวลาที่มีหนี้สินต่อเนื่อง จำนวนทั้งสิ้น 7 ข้อ ปรับปรุงข้อคำถามจาก มนไท จันทร์ทอง (2556) และนันทรัตน์ จิโรภาส (2552)

3.4 การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

1. การทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหาของคำถาม จำนวนข้อคำถาม จากนั้นจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมมากขึ้นทั้งในด้านความถูกต้อง

การสื่อความหมาย การใช้ภาษา และการครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการวัด

2. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของมาตรวัด

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มนักร้อง จำนวน 30 คน และนำผลจากการตอบแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ซึ่งการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ผลค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามอยู่ที่ 0.882

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยเรื่อง ผลกระทบของทักษะทางการเงินที่มีต่อสถานะหนี้สินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

3.5.1 ข้อมูลทั่วไป และสถานะหนี้สิน

นำเสนอข้อมูลโดยใช้ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation, S.D.) ในการแสดงผลข้อมูล

3.5.2 ทักษะทางการเงิน

ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation, S.D.) โดยการแปลค่าเฉลี่ยใช้วิธีคำนวณหาอันตรภาคชั้น (วิชิต อู่อัน, 2548 อ้างถึงใน ยุวดี มีพรปัญญาทวีโชค, 2553)

$$\text{ความกว้างอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนที่มีค่ามากที่สุด} - \text{คะแนนที่มีค่าน้อยที่สุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

โดยสามารถคำนวณความกว้างอันตรภาคชั้นแยกตามระดับทักษะทางการเงินในแต่ละประเภทดังนี้

1. ความรู้ทางการเงิน คะแนนสูงสุด 1 คะแนน คะแนนต่ำสุด 0 คะแนน

$$\begin{aligned} \text{คำนวณอันตรภาคชั้น} &= \frac{1-0}{3} \\ &= 0.33 \end{aligned}$$

ในการแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ย มีการกำหนดช่วงคะแนนระดับความรู้ทางการเงินดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	0.00-0.33 คะแนน หมายถึง มีระดับความรู้ทางการเงินระดับน้อย
	0.34-0.67 คะแนน หมายถึง มีระดับความรู้ทางการเงินระดับปานกลาง
	0.68-1.00 คะแนน หมายถึง มีระดับความรู้ทางการเงินระดับสูง

2. พฤติกรรมทางการเงิน คะแนนสูงสุด 5 คะแนน คะแนนต่ำสุด 1 คะแนน

$$\begin{aligned}\text{จำนวนอันตรภาคชั้น} &= \frac{5-1}{3} \\ &= 1.33\end{aligned}$$

ในการแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ย มีการกำหนดช่วงคะแนนระดับพฤติกรรมทางการเงินดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	1.00-2.33	คะแนน หมายถึง มีระดับพฤติกรรมทางการเงินระดับต่ำ
	2.34-3.67	คะแนน หมายถึง มีระดับพฤติกรรมทางการเงินระดับปานกลาง
	3.68-5.00	คะแนน หมายถึง มีระดับพฤติกรรมทางการเงินระดับสูง

3. ทักษะคติทางการเงิน คะแนนสูงสุด 5 คะแนน คะแนนต่ำสุด 1 คะแนน

$$\begin{aligned}\text{จำนวนอันตรภาคชั้น} &= \frac{5-1}{3} \\ &= 1.33\end{aligned}$$

ในการแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ย มีการกำหนดช่วงคะแนนระดับทัศนคติทางการเงินดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	1.00-2.33	คะแนน หมายถึง มีระดับทัศนคติทางการเงินระดับต่ำ
	2.34-3.67	คะแนน หมายถึง มีระดับทัศนคติทางการเงินระดับปานกลาง
	3.68-5.00	คะแนน หมายถึง มีระดับทัศนคติทางการเงินระดับสูง

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างระดับทักษะทางการเงินกับสถานะหนี้สินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอข้อมูลทั้งหมด ผู้วิจัยได้ใช้ตารางในการรวบรวมข้อมูล แจกแจงข้อมูล และสรุปผลพร้อมการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาหนี้สินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในประเทศไทยต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง “ผลกระทบของทักษะทางการเงินที่มีต่อสถานะหนี้สินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา” มีจำนวนแบบสอบถามทั้งสิ้น 361 ชุด มีผลการศึกษาดังนี้

4.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นหนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นหนี้ในประเทศไทย โดยใช้สถิติค่าความถี่และค่าร้อยละ แสดงดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นหนี้

(n=361)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวนคน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	28	7.8
หญิง	333	92.2
2. อายุ		
22-30 ปี	145	40.2
31-40 ปี	200	55.4
41-50 ปี	14	3.9
51-60 ปี	1	0.3
61 ปีขึ้นไป	1	0.3
3. สถานภาพ		
โสด	43	11.9
สมรส	277	76.7
หย่าร้าง	33	9.1
หม้าย	8	2.2

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

(n=361)		
ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวนคน	ร้อยละ
4. จำนวนสมาชิกในครอบครัว		
1-2 คน	37	10.2
3-4 คน	300	83.1
5-6 คน	23	6.4
6 คนขึ้นไป	1	0.3
5. จำนวนผู้ที่อยู่ในอุปการะ(ไม่รวมตนเอง)		
ไม่มี	50	13.9
1-2 คน	283	78.4
3-4 คน	28	7.8
มากกว่า 4 คน	0	0
6. ที่อยู่อาศัย		
กรุงเทพมหานคร	235	65.1
ภาคเหนือ	0	0
ภาคอีสาน	0	0
ภาคตะวันออก	0	0
ภาคตะวันตก	0	0
ภาคกลาง	23	6.4
ภาคใต้	103	28.5
7. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	11	3.0
ปริญญาตรี	332	92.0
ปริญญาโท	18	5.0
ปริญญาเอก	0	0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

(n=361)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวนคน	ร้อยละ
8. อาชีพเสริม		
ไม่มี	298	82.5
ค้าขาย	47	13.0
เกษตรกรรม	1	0.3
ช่างฝีมือ	0	0
รับจ้างรายวัน	0	0
สอนพิเศษรายเดือน	8	2.2
ธุรกิจส่วนตัว	5	1.4
อื่นๆ	2	0.6
9. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
10,000 บาทหรือต่ำกว่า	8	2.2
10,001-15,000 บาท	147	40.7
15,001-20,000 บาท	118	32.7
20,001-25,000 บาท	49	13.6
25,001-30,000 บาท	24	6.6
30,001-35,000 บาท	12	3.3
35,001-40,000 บาท	1	0.3
40,000 บาทขึ้นไป	2	0.6
10. รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน		
10,000 บาทหรือต่ำกว่า	8	2.2
10,001-15,000 บาท	78	21.6
15,001-20,000 บาท	192	53.2
20,001-25,000 บาท	58	16.1

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

(n=361)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวนคน	ร้อยละ
10. รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน (ต่อ)		
25,001-30,000 บาท	17	4.7
30,001-35,000 บาท	8	2.2
35,001-40,000 บาท	0	0
40,000 บาทขึ้นไป	0	0

การเก็บข้อมูลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นหนี้ในประเทศไทย จำนวน 361 คน มีข้อมูลส่วนบุคคลประกอบด้วย พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 92.2 เพศชายร้อยละ 7.8

ส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 55.4 รองลงมาคืออายุ 22-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.2 และอายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 3.9

ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 76.7 รองลงมาคือมีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 11.9 และหย่าร้าง ร้อยละ 9.1

ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3-4 คน คิดเป็นร้อยละ 83.1 รองลงมาคือมีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 1-2 คน คิดเป็นร้อยละ 10.2 และมีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 5-6 คน คิดเป็นร้อยละ 6.4

ส่วนใหญ่มีจำนวนผู้ที่อยู่ในอุปการะ (ไม่รวมตนเอง) 1-2 คน คิดเป็นร้อยละ 78.4 คน รองลงมาคือไม่มีผู้อยู่ในอุปการะ คิดเป็นร้อยละ 13.9 และมีจำนวนผู้อยู่ในอุปการะ 3-4 คน คิดเป็นร้อยละ 7.8

ส่วนใหญ่มีที่อยู่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 65.1 รองลงมาคือมีที่อยู่อาศัยอยู่ในภาคใต้ คิดเป็นร้อยละ 28.5 และภาคกลาง คิดเป็นร้อยละ 6.4

ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 92.0 รองลงมาคือมีระดับการศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 5.0 และต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 3.0

ส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพเสริม คิดเป็นร้อยละ 82.5 รองลงมาคืออาชีพเสริมคือค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 13.0 และสอนพิเศษรายเดือน คิดเป็นร้อยละ 2.2

ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 40.7 รองลงมาคือมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 32.7 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 13.6

ส่วนใหญ่มีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน 15,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 53.2 รองลงมาคือมีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 21.6 และมีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน 20,001-25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 16.1

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานะหนี้สินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นหนี้

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานะหนี้สินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นหนี้

(n=361)

ข้อมูลสถานะหนี้สิน	จำนวนคน	ร้อยละ
1. จำนวนหนี้สินในปัจจุบัน		
ต่ำกว่า 50,000 บาท	193	53.5
50,000 -100,000 บาท	62	17.2
100,001- 500,000 บาท	58	16.1
500,001-1,000,000 บาท	35	9.7
1,000,001 บาทขึ้นไป	13	3.6
2. จำนวนผ่อนชำระหนี้สินต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	178	49.3
5,001-10,000 บาท	133	36.8
10,001-15,000 บาท	47	13.0
15,001 บาทขึ้นไป	3	0.8
3. ประเภทของหนี้สิน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ที่อยู่อาศัย	241	27.6
ยานพาหนะ	249	28.6
การอุปโภคบริโภค (สินค้าเงินผ่อน)	288	33.0
การศึกษา	24	2.8

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

(n=361)		
ข้อมูลสถานะหนี้สิน	จำนวนคน	ร้อยละ
3. ประเภทของหนี้สิน (ต่อ)		
การทำธุรกิจลงทุน	16	1.8
ใช้จ่ายส่วนตัว	24	2.8
ค่ารักษาพยาบาล	13	1.5
อื่นๆ	17	1.9
4. เหตุจูงใจการก่อหนี้สิน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
รายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย	263	41.0
ความจำเป็น	204	31.8
ต้องการสร้างความมั่นคงให้กับตนเอง	75	11.7
ความต้องการส่วนตัว	63	9.8
ความต้องการตัดเทียมผู้อื่นในสังคม	28	4.4
อื่นๆ	9	1.3
5. แหล่งของหนี้สิน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
สหกรณ์ออมทรัพย์ครู	207	35.3
โครงการเงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สิน	26	4.4
ข้าราชการครู		
ธนาคารของรัฐ	157	26.8
ธนาคารพาณิชย์	98	16.7
บุคคลทั่วไป	84	14.3
อื่นๆ	14	2.4
6. สภาพรายรับกับรายจ่าย		
รายรับมากกว่ารายจ่าย	26	7.2
รายรับเพียงพอกับรายจ่าย	32	8.9

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

(n=361)		
ข้อมูลสถานะหนี้สิน	จำนวนคน	ร้อยละ
6. สภาพรายรับกับรายจ่าย (ต่อ)		
รายรับไม่เพียงพอกับรายจ่าย	303	83.9
อื่นๆ	0	0
7. ระยะเวลาที่มีหนี้สินต่อเนื่อง		
1-4 ปี	66	18.3
5-10 ปี	235	65.1
11-15 ปี	37	10.2
16-20 ปี	10	2.8
มากกว่า 20 ปีขึ้นไป	13	3.6

การเก็บข้อมูลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นหนี้ในประเทศไทย จำนวน 361 คน มีข้อมูลเกี่ยวกับสถานะหนี้สินประกอบด้วย พบว่าส่วนใหญ่มีจำนวนหนี้สินในปัจจุบันต่ำกว่า 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 53.5 รองลงมาคือมีจำนวนหนี้สินในปัจจุบัน 50,000 -100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.2 และมีจำนวนหนี้สินในปัจจุบัน 100,001- 500,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 16.1

ส่วนใหญ่มีจำนวนผ่อนชำระหนี้สินต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 49.3 รองลงมาคือมีจำนวนผ่อนชำระหนี้สินต่อเดือน 5,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 36.8 และมีจำนวนผ่อนชำระหนี้สินต่อเดือน 10,001-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 13.0

ส่วนใหญ่มีประเภทของหนี้สินคือ การอุปโภคบริโภค (สินค้ำเงินผ่อน) คิดเป็นร้อยละ 33.0 รองลงมาคือยานพาหนะ คิดเป็นร้อยละ 28.6 และที่อยู่อาศัย คิดเป็นร้อยละ 27.6

ส่วนใหญ่มีเหตุฉุกเฉินการก่อหนี้สินคือ รายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย คิดเป็นร้อยละ 41.0 รองลงมาคือ ความจำเป็น คิดเป็นร้อยละ 31.8 และต้องการสร้างความมั่นคงให้กับตนเอง คิดเป็นร้อยละ 11.7

ส่วนใหญ่มีแหล่งของหนี้สินคือ สหกรณ์ออมทรัพย์ครู คิดเป็นร้อยละ 35.3 รองลงมาคือธนาคารของรัฐ คิดเป็นร้อยละ 26.8 และธนาคารพาณิชย์ คิดเป็นร้อยละ 16.7

ส่วนใหญ่มีสภาพรายรับไม่เพียงพอกับรายจ่าย คิดเป็นร้อยละ 83.9 รองลงมาคือรายรับเพียงพอกับรายจ่าย คิดเป็นร้อยละ 8.9 และรายรับมากกว่ารายจ่าย คิดเป็นร้อยละ 7.2

ส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่มีหนี้สินต่อเนื่อง 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 65.1 รองลงมาคือมีระยะเวลาที่มีหนี้สินต่อเนื่อง 1-4 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.3 และมีระยะเวลาที่มีหนี้สินต่อเนื่อง 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 10.2

4.3 ระดับทักษะทางการเงินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นหนี้

ผลการวิเคราะห์ระดับทักษะทางการเงินทั้ง 3 ประเภท คือ ระดับความรู้ทางการเงิน ระดับพฤติกรรมการทางการเงิน และระดับทัศนคติทางการเงินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นหนี้ในประเทศไทย แสดงดังตารางที่ 4.3-4.8 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.3 ระดับความรู้ทางการเงินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นหนี้

ความรู้ทางการเงิน	จำนวนคนที่ตอบถูก	ร้อยละที่	
		ตอบถูก	ที่ตอบผิด
1. สมมติว่าท่านมีพี่น้อง 5 คน (รวมตัวท่านด้วย) และท่านได้รับเงินมา 1,000 บาท ถ้าท่านต้องแบ่งเงินนี้ให้ท่านและพี่น้องคนละเท่า ๆ กัน แต่ละคนจะได้รับเงินคนละ 200 บาท	352	97.5	2.5
2. จากข้อ 1 สมมติว่าพี่น้องทุกคนต้องรอ 1 ปีถึงจะได้รับส่วนแบ่งจากเงิน 1,000 บาท อัตราเงินเฟ้อเท่ากับ 2% ในอีก 1 ปีข้างหน้า เงินจำนวนดังกล่าวมีมูลค่า 1,200 บาทเมื่อครบกำหนด 1 ปี	208	57.6	42.4
3. สมมติว่าท่านยืมเงินเพื่อน 100 บาทในวันนี้ และเพื่อนให้ท่านนำเงินมาคืน 120 บาทในอีก 1 ปีข้างหน้า แสดงว่าท่านจ่ายดอกเบี้ยให้แก่เพื่อนในการยืมเงินครั้งนี้เป็นจำนวน 20 บาท	312	86.4	13.6

(n=361)

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ความรู้ทางการเงิน	(n=361)			
	จำนวนคนที่ตอบถูก	ร้อยละที่ตอบถูก	จำนวนคนที่ตอบผิด	ร้อยละที่ตอบผิด
4. สมมติว่าท่านฝากเงินเข้าบัญชีออมทรัพย์ 100 บาท โดยจะได้ดอกเบี้ย 2 % ต่อปีทบต้นปีละ 1 ครั้ง และในระหว่างปีท่านไม่ได้ฝากเงินเพิ่มหรือถอนเงินออกจากบัญชีดังกล่าวเลย เมื่อครบ 1 ปี ท่านคิดว่าจะมีเงินในบัญชีรวมดอกเบี้ยเป็นจำนวน 102 บาท	244	67.6	117	32.4
5. จากข้อ 4 ถ้าท่านไม่มีการฝากเพิ่มหรือถอนเงินเลย เมื่อครบกำหนด 5 ปี ท่านจะมีเงินในบัญชีรวมดอกเบี้ยเป็นจำนวน 110 บาท	136	37.7	225	62.3
6. สินเชื่อเพื่อการซื้อรถยนต์ มีการคำนวณอัตราดอกเบี้ยเงินกู้แบบลดต้นลดดอก	162	44.9	199	55.1
7. อัตราเงินเฟ้อสูงหมายถึงต้นทุนค่าครองชีพที่สูงขึ้น	261	72.3	100	27.7
8. ภาวะเงินเฟ้อจะทำให้เงินของท่านมีมูลค่าสูงขึ้น สามารถซื้อสินค้า/บริการได้มากขึ้น	286	79.2	75	20.8
9. เครดิตบูโรคือบริษัทที่ทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลเครดิตจากสถาบันการเงินหลายๆแห่งที่เป็นสมาชิก นำมารวบรวมประมวลผลเป็นข้อมูลเครดิตในภาพรวมสำหรับลูกค้าเจ้าของข้อมูลแต่ละราย	263	72.9	98	27.1
10. ข้อมูลเครดิตบูโร ไม่มีผลต่อการขออนุมัติเงินกู้เงินจากสถาบันการเงิน	225	62.3	136	37.7
11. หากสถาบันการเงินถูกเพิกถอนใบอนุญาต ผู้ฝากเงินจะต้องดำเนินการฟ้องร้อง/เรียกตัวเองจากสถาบันการเงินนั้นๆ	156	43.2	205	56.8

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ความรู้ทางการเงิน	จำนวนคน	ร้อยละที่	จำนวนคน	ร้อยละที่
	ที่ตอบถูก	ตอบถูก	ที่ตอบผิด	ตอบผิด
12. หากธนาคารประสบปัญหาต้องปิดตัวลง ธนาคาร จะคุ้มครองเงินฝากของท่าน โดยท่านจะได้รับเงินคืน ตามจำนวนเงินฝากที่มีอยู่ทั้งหมด	166	46.0	195	54.0

(n=361)

การเก็บข้อมูลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นหนี้ในประเทศไทย จำนวน 361 คน มีระดับความรู้ทางการเงินดังนี้ พบว่าส่วนใหญ่มีระดับความรู้ทางการเงินเรื่องการหารในข้อที่ 1 มากที่สุด มีข้อคำถามดังนี้ สมมติว่าท่านมีพี่น้อง 5 คน (รวมตัวท่านด้วย) และท่านได้รับเงินมา 1,000 บาท ถ้าท่านต้องแบ่งเงินนี้ให้ท่านและพี่น้องคนละเท่า ๆ กัน แต่ละคนจะได้รับเงินคนละ 200 บาท มีจำนวนผู้ตอบถูกร้อยละ 97.5 รองลงมาคือความรู้ทางการเงินเรื่องการคำนวณเงินต้นและดอกเบี้ยในข้อที่ 3 มีข้อคำถามดังนี้ สมมติว่าท่านยืมเงินเพื่อน 100 บาทในวันนี้ และเพื่อนให้ท่านนำเงินมาคืน 120 บาทในอีก 1 ปีข้างหน้า แสดงว่าท่านจ่ายดอกเบี้ยให้แก่เพื่อนในการยืมเงินครั้งนี้เป็นจำนวน 20 บาท มีจำนวนผู้ตอบถูกร้อยละ 86.4 และความรู้ทางการเงินเรื่องภาวะเงินเฟ้อ ในข้อที่ 8 มีข้อคำถามดังนี้ ภาวะเงินเฟ้อจะทำให้เงินของท่านมีมูลค่าสูงขึ้น สามารถซื้อสินค้า/บริการได้มากขึ้น มีจำนวนผู้ตอบถูกร้อยละ 79.2

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนผู้ที่มีระดับความรู้ทางการเงินในระดับต่างๆ

ระดับความรู้ทางการเงิน	จำนวนคน	ร้อยละ
ระดับน้อย	8	2.2
ระดับปานกลาง	250	69.3
ระดับมาก	103	28.5
รวม	361	100

(n=361)

การเก็บข้อมูลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นหนี้ในประเทศไทย จำนวน 361 คน มีระดับความรู้ทางการเงินดังนี้ พบว่าส่วนใหญ่มีระดับความรู้ทางการเงินในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 69.3 รองลงมาคือ มีระดับความรู้ทางการเงินในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 28.5 และมีระดับความรู้ทางการเงินในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 2.2

ตารางที่ 4.5 ระดับพฤติกรรมทางการเงินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นหนี้

(n=361)

พฤติกรรมทางการเงิน	\bar{X}	S.D.
1. ท่านจะไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วนว่ามีเงินพอจ่ายก่อนที่ท่านจะซื้อของที่ต้องการ	4.46	0.591
2. ท่านคำนวณค่าใช้จ่ายทุกครั้งก่อนทำการซื้อสินค้าและ/บริการที่ท่านต้องการ	4.28	0.528
3. ท่านตัดสินใจซื้อสินค้าและ/บริการตามความจำเป็นมากกว่าความต้องการ	4.07	0.509
4. ท่านชำระเงินค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ตรงเวลาที่กำหนดไว้	3.99	0.411
5. เมื่อท่านมีหนี้สิน ท่านสามารถชำระหนี้สินนั้นได้ทุกครั้ง	4.04	0.433
6. ท่านทราบว่าปัจจุบันท่านมีทรัพย์สินและหนี้สินอยู่เป็นจำนวนทั้งหมดเท่าไร	4.01	0.391
7. ท่านมีการทำบัญชีรายรับรายจ่ายอย่างสม่ำเสมอ	3.87	0.557
8. ท่านมีการกำหนดสัดส่วนการออมเงินไว้อย่างแน่นอน	4.05	0.451
9. เมื่อมีรายได้ ท่านจะใช้จ่ายก่อน หากมีเงินเหลือจึงจะทำการออม	3.72	0.690
10. เมื่อมีรายได้ ท่านจะออมเงินก่อน แล้วจึงนำส่วนที่เหลือไปใช้จ่าย	3.84	0.573
11. ท่านมีการกำหนดเป้าหมายการเงินระยะยาวของตนเอง	3.97	0.282
12. ท่านมีการวางแผนทางการเงินเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายทางการเงินระยะยาวที่ตั้งไว้	3.94	0.404
13. ท่านปฏิบัติตามแผนทางการเงินที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด	3.95	0.333

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

(n=361)		
พฤติกรรมทางการเงิน	\bar{X}	S.D.
14. ท่านมีการลงทุนในสินทรัพย์ต่างๆเพื่อหาผลตอบแทนเป็นรายได้เสริมเพิ่มเติมจากรายได้หลัก	3.93	0.415
15. ท่านเปรียบเทียบข้อมูลสินค้าและ/บริการที่ใกล้เคียงกันก่อนซื้อสินค้าหรือบริการนั้นทุกครั้ง	3.74	0.751
16. ท่านก่อนนี้โดยคำนึงถึงภาระดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายในอนาคตทุกครั้ง	3.91	0.472
17. ท่านตัดสินใจซื้อสินค้าตามเงื่อนไขของการจ่ายเงินมากกว่าความจำเป็น	3.63	0.840
18. ท่านตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการเมื่อมีการลดราคาและ/มีของแถม	3.66	0.769
19. เมื่อมีเงินไม่พอใช้จ่าย ท่านแก้ปัญหาด้วยการกู้ยืมเงินทุกครั้ง	3.66	0.867
20. เมื่อมีเงินไม่พอใช้จ่าย ท่านจะทำอาชีพเสริมเพื่อหารายได้เพิ่ม	3.81	0.638
ระดับพฤติกรรมทางการเงิน	3.93	0.221

การเก็บข้อมูลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นหนี้ในประเทศไทย จำนวน 361 คน มีระดับพฤติกรรมทางการเงินดังนี้ พบว่าส่วนใหญ่มีระดับพฤติกรรมทางการเงินเรื่องการไถ่ตรงก่อนซื้อในข้อที่ 1 สูงที่สุด มีข้อความดังนี้ ท่านจะไถ่ตรงอย่างถี่ถ้วนว่ามีเงินพอจ่ายก่อนที่ท่านจะซื้อของที่ต้องการ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.46 รองลงมาคือระดับพฤติกรรมทางการเงินเรื่องการไถ่ตรงก่อนซื้อในข้อที่ 2 มีข้อความดังนี้ ท่านคำนวณค่าใช้จ่ายทุกครั้งก่อนทำการซื้อสินค้าและ/บริการที่ท่านต้องการ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.28 และระดับพฤติกรรมทางการเงินเรื่องการไถ่ตรงก่อนซื้อในข้อที่ 3 มีข้อความดังนี้ ท่านตัดสินใจซื้อสินค้าและ/บริการตามความจำเป็นมากกว่าความต้องการ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.07 ตามลำดับ โดยระดับพฤติกรรมทางการเงินรวมของกลุ่มตัวอย่างคิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.93 คะแนนจากคะแนนเต็ม 5 คะแนน

ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนผู้ที่มีระดับพฤติกรรมทางการเงินระดับต่างๆ

(n=361)		
ระดับพฤติกรรมทางการเงิน	จำนวนคน	ร้อยละ
ระดับต่ำ	0	0
ระดับปานกลาง	25	6.9
ระดับสูง	336	93.1
รวม	361	100

การเก็บข้อมูลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นหนี้ในประเทศไทย จำนวน 361 คน มีระดับพฤติกรรมทางการเงินดังนี้ พบว่าส่วนใหญ่มีระดับพฤติกรรมทางการเงินในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 93.1 รองลงมาคือ มีระดับพฤติกรรมทางการเงินในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 6.9 โดยจากกลุ่มตัวอย่าง ไม่มีผู้ที่ได้คะแนนพฤติกรรมการเงินในระดับต่ำ

ตารางที่ 4.7 ระดับทัศนคติทางการเงินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นหนี้ในประเทศไทย

(n=361)			
ทัศนคติทางการเงิน	\bar{X}	S.D.	
1. ท่านคิดว่าการใช้เงินสร้างความพึงพอใจได้มากกว่าการเก็บออมไว้เพื่ออนาคตในระยะยาว	3.05	0.707	
2. ท่านใช้ชีวิตเพื่อวันนี้ วันพรุ่งนี้ค่อยว่ากัน	3.12	0.609	
3. ท่านมองว่าเงินมีไว้ใช้ ไม่ได้มีไว้เก็บ	3.09	0.665	
4. การตัดสินใจซื้อสินค้าราคาแพง เมื่อท่านอยากได้ก็จะซื้อหรือผ่อน จะไม่คิดมากเพราะถ้าคิดมากเกินไปจะไม่ได้ซื้อ	3.12	0.601	
5. การเป็นหนี้เป็นเรื่องปกติของทุกคนรอบครัว ดังนั้นช่วงไหนที่เงินสดขาดมือก็เป็นเรื่องปกติเช่นกันที่ต้องผ่อนหรือเลื่อนการชำระหนี้	3.02	0.562	
6. ก่อนเป็นหนี้ ท่านไตร่ตรองอย่างดี ว่ามีรายได้เพียงพอที่จะจ่ายคืนอย่างต่อเนื่องหรือไม่	3.30	0.610	

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

(n=361)		
ทัศนคติทางการเงิน	\bar{X}	S.D.
7. การออมเป็นเรื่องสำคัญต่อการดำเนินชีวิต	3.24	0.656
ระดับทัศนคติทางการเงิน	3.13	0.344

การเก็บข้อมูลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นหนี้ในประเทศไทย จำนวน 361 คน มีระดับทัศนคติทางการเงินดังนี้ พบว่าส่วนใหญ่มีระดับทัศนคติทางการเงินเรื่องการเป็นหนี้และการชำระหนี้ในข้อที่ 6 สูงที่สุด มีข้อความดังนี้ ก่อนเป็นหนี้ ท่านได้สำรองอย่างดีว่ามีรายได้เพียงพอที่จะจ่ายคืนอย่างต่อเนื่องหรือไม่คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.30 รองลงมาคือระดับทัศนคติทางการเงินเรื่องการออมในข้อที่ 7 มีข้อความดังนี้ การออมเป็นเรื่องสำคัญต่อการดำเนินชีวิต คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.24 และอันดับที่ 3 มี 2 ข้อคือระดับทัศนคติทางการเงินเรื่องการใช้จ่ายเงินโดยไม่คำนึงถึงอนาคตในข้อที่ 2 มีข้อความดังนี้ ท่านใช้ชีวิตเพื่อวันนี้ วันพรุ่งนี้ค่อยว่ากัน และข้อที่ 4 มีข้อความดังนี้ การตัดสินใจซื้อสินค้าราคาแพง เมื่อท่านอยากได้ก็จะซื้อหรือผ่อน จะไม่คิดมากเพราะถ้าคิดมากเกินไปจะไม่ได้ซื้อ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.12 โดยระดับทัศนคติทางการเงินรวมของกลุ่มตัวอย่างคิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.13 คะแนนจากคะแนนเต็ม 5 คะแนน

ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวนผู้ที่มีระดับทัศนคติทางการเงินระดับต่างๆ

(n=361)		
ระดับทัศนคติทางการเงิน	จำนวนคน	ร้อยละ
ระดับต่ำ	1	0.3
ระดับปานกลาง	346	95.8
ระดับสูง	14	3.9
รวม	361	100

การเก็บข้อมูลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นหนี้ในประเทศไทย จำนวน 361 คน มีระดับทัศนคติทางการเงินดังนี้ พบว่าส่วนใหญ่มีระดับทัศนคติทางการเงินในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 95.8 รองลงมาคือมีระดับทัศนคติทางการเงินในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 3.9 และมีระดับทัศนคติทางการเงินในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 0.3

4.4 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเพื่อศึกษาการเป็นสาเหตุของระดับทักษะทางการเงินต่อสถานะหนี้สิน

การศึกษาวิเคราะห์เพื่อหาการเป็นสาเหตุของระดับทักษะทางการเงินทั้ง 3 ประเภทต่อสถานะหนี้สิน ในหัวข้อจำนวนหนี้สินในปัจจุบัน โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธีการ Enter Method กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05 แสดงดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของจำนวนหนี้สินในปัจจุบัน

ตัวแปร	B	S.E.	Beta	Sig.
1. ระดับความรู้ทางการเงิน	-0.006	0.041	0.008	0.878
2. ระดับพฤติกรรมทางการเงิน	-0.897	0.283	-0.167	0.002*
3. ระดับทัศนคติทางการเงิน	0.303	0.181	0.088	0.095

$R^2 = 0.024$ $SEE = 1.172$ $F = 3.901$ $Sig. = 0.009^*$

*ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์สถิติถดถอยพหุคูณที่มีผลต่อจำนวนหนี้สินในปัจจุบัน พบว่าตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวคือ ระดับความรู้ทางการเงิน ระดับพฤติกรรมทางการเงิน และระดับทัศนคติทางการเงิน ร่วมกันพยากรณ์เป็นสาเหตุของจำนวนหนี้สินในปัจจุบันได้ร้อยละ 2.4 ($R^2 = 0.024$) โดยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนหนี้สินในปัจจุบันคือ ระดับพฤติกรรมทางการเงิน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์กันในเชิงลบ เนื่องจากค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (B) เป็นลบ มีค่าเท่ากับ -0.897

เมื่อมีคะแนนระดับพฤติกรรมทางการเงินเพิ่มขึ้น 1 คะแนน จะทำให้จำนวนหนี้สินในปัจจุบันลดลงร้อยละ 0.897 และเมื่อมีคะแนนระดับพฤติกรรมทางการเงินลดลง 1 คะแนน จะทำให้จำนวนหนี้สินในปัจจุบันเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.897

บทที่ 5

สรุปผลวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวินิจฉัยเรื่อง “ผลกระทบของทักษะทางการเงินที่มีต่อสถานะหนี้สินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งประเภทของระดับทักษะทางการเงินที่มีผลต่อปัญหาหนี้สินของข้าราชการครูในประเทศไทย โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ กลุ่มข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีปัญหาหนี้สิน จำนวนทั้งสิ้น 361 คน เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ระดับทักษะทางการเงินทั้ง 3 ประเภทคือ ความรู้ทางการเงินมีลักษณะเป็นข้อคำถามถูก-ผิด พฤติกรรมทางการเงินและทัศนคติทางการเงินมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และส่วนที่ 3 สถานะหนี้สิน มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบในหัวข้อต่อไปนี้คือ จำนวนหนี้สินในปัจจุบัน จำนวนผ่อนชำระหนี้สินต่อเดือน ประเภทของหนี้สิน เหตุจูงใจการก่อหนี้ แหล่งของหนี้สิน สภาพรายรับรายจ่ายในปัจจุบันและระยะเวลาที่มีหนี้สินต่อเนื่อง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบได้แก่ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

5.1 สรุปผลวิจัย

5.1.1 ข้อมูลส่วนบุคคลและสถานะหนี้สิน สรุปผลได้ดังนี้

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นหนี้ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 92.2 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 55.4 สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 76.7 จำนวนสมาชิกในครอบครัว 3-4 คน คิดเป็นร้อยละ 83.1 มีจำนวนผู้อยู่ในอุปการะ 1-2 คน คิดเป็นร้อยละ 78.4 อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 65.1 มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 92.0 ไม่มีอาชีพเสริม คิดเป็นร้อยละ 82.5 มีรายได้เฉลี่ย 10,001-15,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 40.7 และมีรายจ่ายเฉลี่ย 15,001-20,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 53.2

ด้านข้อมูลด้านสถานะหนี้สินของกลุ่มข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นหนี้พบว่า ส่วนใหญ่มีจำนวนหนี้สินในปัจจุบันต่ำกว่า 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 53.5 จำนวนผ่อนชำระหนี้สินต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 49.3 ประเภทของหนี้สินมากที่สุดคือการอุปโภคบริโภค (สินค้านำเงินผ่อน) คิดเป็นร้อยละ 33.0 รองลงมาคือยานพาหนะ คิดเป็นร้อยละ 28.6 และที่อยู่อาศัย คิดเป็นร้อยละ 27.6

เหตุจูงใจการก่อหนี้สินมากที่สุดคือรายได้นั้นไม่เพียงพอต่อรายจ่าย คิดเป็นร้อยละ 41.0 รองลงมาคือความจำเป็น คิดเป็นร้อยละ 31.8 และต้องการสร้างความมั่นคงให้กับตนเอง คิดเป็นร้อยละ 11.7 แหล่งของหนี้สินมากที่สุดคือสหกรณ์ออมทรัพย์ครู คิดเป็นร้อยละ 35.3 รองลงมาคือธนาคารของรัฐ คิดเป็นร้อยละ 26.8 และธนาคารพาณิชย์ คิดเป็นร้อยละ 16.7 สภาพรายรับไม่เพียงพอต่อรายจ่าย คิดเป็นร้อยละ 83.9 และระยะเวลาที่มีหนี้สินต่อเนื่อง 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 65.1

5.1.2 ระดับทักษะทางการเงินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นหนี้ สรุปผลได้ดังนี้

1. ความรู้ทางการเงิน

เมื่อพิจารณาระดับความรู้ทางการเงินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นหนี้พบว่า มีคะแนนระดับความรู้ทางการเงินในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 0.64$) โดยข้อคำถามที่ข้าราชการครูตอบถูกมากที่สุดคือคำถามด้านการหาร รองลงมาคือคำถามด้านการคำนวณเงินต้นและดอกเบี้ย และคำถามด้านภาวะเงินเพื่อ ข้อที่ตอบถูกน้อยที่สุดคือ คำถามด้านการคำนวณดอกเบี้ยทบต้น รองลงมาคือคำถามด้านนโยบายคุ้มครองเงินฝากและการคำนวณดอกเบี้ยสินเชื่

2. พฤติกรรมทางการเงิน

เมื่อพิจารณาระดับพฤติกรรมทางการเงินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นหนี้พบว่า มีระดับพฤติกรรมทางการเงินในระดับสูง ($\bar{X} = 3.93$) โดยข้อคำถามที่ข้าราชการครูมีคะแนนเฉลี่ยสูง 3 อันดับแรกคือพฤติกรรมทางการเงินด้านการไต่ตรงก่อนซื้อ ข้อคำถามที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดคือด้านการตัดสินใจการเงิน รองลงมาคือด้านการตัดสินใจการเงินและการไม่กู้ยืมเมื่อเงินไม่พอใช้ และด้านการออม

3. ทักษคติทางการเงิน

เมื่อพิจารณาระดับทักษะทางการเงินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นหนี้พบว่า มีระดับทัศนคติทางการเงินในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.13$) โดยข้อคำถามที่ข้าราชการครูมีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดคือด้านการเป็นหนี้และการชำระหนี้ รองลงมาคือด้านการออม และด้านการใช้เงิน โดยไม่คำนึงถึงอนาคต ข้อคำถามที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดคือด้านการเป็นหนี้และการชำระหนี้ รองลงมาคือด้านการมีความสุขกับการใช้เงินมากกว่าการออม และการมองว่าเงินมีไว้เพื่อใช้จ่ายเท่านั้น

5.1.3 ระดับทักษะทางการเงินที่มีผลต่อสถานะหนี้สิน สรุปผลได้ดังนี้

1. ระดับความรู้ทางการเงิน

พบว่าระดับความรู้ทางการเงิน ไม่เป็นสาเหตุของจำนวนหนี้สินในปัจจุบันของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

2. ระดับพฤติกรรมทางการเงิน

พบว่าระดับพฤติกรรมทางการเงินเป็นสาเหตุของจำนวนหนี้สินในปัจจุบันของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

3. ระดับทัศนคติทางการเงิน

พบว่าระดับทัศนคติทางการเงิน ไม่เป็นสาเหตุของจำนวนหนี้สินในปัจจุบันของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

เมื่อพิจารณาระดับทักษะทางการเงินทั้ง 3 ประเภทคือ ระดับความรู้ทางการเงิน ระดับพฤติกรรมทางการเงิน และระดับทัศนคติทางการเงินร่วมกัน พบว่าสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของสถานะหนี้สินหัวข้อจำนวนหนี้สินในปัจจุบันได้ร้อยละ 2.4

5.2 อภิปรายผล

จากการศึกษาผลกระทบของระดับทักษะทางการเงินต่อสถานะหนี้สินของข้าราชการครูในประเทศไทย สามารถสรุปประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

5.2.1 สถานะหนี้สิน

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นหนี้ในงานวิจัยนี้มีสภาพรายรับรายจ่ายในปัจจุบันและระยะเวลาที่มีหนี้สินต่อเนื่อง ชัดแย้งกับ การศึกษาของนันทรัตน์ จิโรภาส (2552) เรื่องภาวะหนี้สินของข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า อายุของกลุ่มตัวอย่างที่น้อยกว่า ทำให้มีระดับรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีสภาพรายรับไม่เพียงพอต่อรายจ่าย และอายุที่น้อยกว่าทำให้มีอายุการทำงานที่น้อยกว่า ส่งผลให้มีระยะเวลาที่มีหนี้สินต่อเนื่องต่ำกว่า

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาเหตุจูงใจการก่อหนี้สินพบว่ากลุ่มตัวอย่างข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในงานวิจัยนี้ มีประเภทเหตุจูงใจการก่อหนี้สิน ชัดแย้งกับผลการศึกษาของมนไท จันท์ทอง (2556) ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า สถานะแวดล้อมภายนอก เช่น สภาพสังคม บุคคล สถานการณ์ กลุ่มสังคม สิ่งแวดล้อม ส่งผลทำให้กลุ่มบุคคลมีประเภทของเหตุจูงใจการก่อหนี้สินแตกต่างกัน เนื่องจากสถานะ

แวดล้อมภายนอก ส่งผลให้บุคคลมีแนวความคิด แรงจูงใจที่แตกต่างกัน เพื่อให้ตนเองสามารถอยู่ร่วมกับสังคมนั้นๆได้ และสามารถตอบสนองต่อความต้องการในระดับชั้นต่างๆของตนเองได้ จึงอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้บุคคล 2 กลุ่มมีประเภทของเหตุจูงใจการก่อกวนที่แตกต่างกัน

5.2.2 ระดับทักษะทางการเงิน อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ความรู้ทางการเงิน

ระดับความรู้ทางการเงินของกลุ่มตัวอย่างข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นหนึ่งในงานวิจัยนี้ พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ชัดแจ้งกับการศึกษาของวิไล เอื้อปิยฉัตร (2556) ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าระดับการศึกษาเป็นสาเหตุที่ทำให้ระดับความรู้ทางการเงินแตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าจะมีระดับความรู้ ความเข้าใจในองค์ความรู้ การเข้าถึงแหล่งความรู้ที่มากกว่า ส่งผลให้มีคะแนนระดับความรู้ทางการเงินสูงกว่า และเมื่อทำการพิจารณาระดับความรู้ทางการเงินรายหัวข้อพบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นหนึ่งในงานวิจัยนี้มีความรู้ทางการเงินในเรื่องการหาร การคำนวณเงินต้นและดอกเบี้ยในระดับสูง สอดคล้องกับคะแนนหัวข้อความรู้ทางการเงินที่ได้คะแนนระดับสูง จากทำการศึกษาเรื่องรายงานผลสำรวจทักษะทางการเงินของ ไทยปี 2556 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2557) ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า หัวข้อที่ได้คะแนนความรู้ในระดับสูง เป็นหัวข้อการคำนวณขั้นพื้นฐานที่บุคคลส่วนใหญ่จะมีความรู้ในระดับใกล้เคียงกัน ทำให้ผลการวัดระดับความรู้ทางการเงินหัวข้อที่ได้คะแนนสูงที่ได้มีความสอดคล้องกัน อีกทั้งหัวข้อที่มีผู้ตอบถูกน้อยที่สุดคือ การคำนวณดอกเบี้ยทบต้น นโยบายคุ้มครองเงินฝาก และการคำนวณดอกเบี้ยสินเชื่อ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า เนื่องจากหัวข้อดังกล่าวเป็นหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับสถาบันทางการเงินเป็นส่วนใหญ่ การคำนวณในหัวข้อเหล่านี้มักได้รับการนำเสนอจากสถาบันทางการเงินในแบบสำเร็จรูป หากบุคคลไม่ได้มีการดูแลการเงินของตนเองอย่างใกล้ชิด หรือหมั่นหาความรู้ทางการเงินอย่างสม่ำเสมอ อาจทำให้ไม่มีความรู้ความเข้าใจทางการเงินในด้านนี้อย่างเพียงพอ

นอกจากนี้ยังพบว่า ระดับความรู้ทางการเงินไม่เป็นสาเหตุของสภาวะหนี้สินด้านจำนวนหนี้สินในปัจจุบัน ชัดแจ้งกับสาเหตุการเกิดหนี้ครัวเรือนที่ธนาคารแห่งประเทศไทย (2557) ได้ระบุไว้ ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า การขาดความรู้ทางการเงินอาจเป็นหนึ่งในสาเหตุการเกิดหนี้ครัวเรือนในภาพรวมของประเทศไทยซึ่งประกอบด้วยครัวเรือนจากหลากหลายอาชีพ โดยแต่ละครัวเรือนย่อมที่จะมีรูปแบบการดำเนินชีวิต ปัจจัยส่วนบุคคล และการเข้าถึงความรู้ทางการเงินไม่เท่ากัน ทำให้ความรู้ทางการเงินไม่สามารถอาจอธิบายสภาวะหนี้สินในครัวเรือนทุกประเภทได้

2. พฤติกรรมทางการเงิน

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นหนึ่งในงานวิจัยนี้มีคะแนนเฉลี่ยระดับพฤติกรรมทางการเงินอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับผลการศึกษาเรื่องรายงานผลสำรวจทักษะทางการเงินของไทยปี 2556 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2557) ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า อายุอาจมีความสัมพันธ์กับระดับพฤติกรรม เนื่องจากในงานวิจัยนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับอายุตั้งแต่ 22-50 ปี อยู่ในช่วงวัยทำงานตั้งแต่เริ่มทำงาน จนถึงวัยผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นวัยที่มีความรู้และประสบการณ์ทั้งจากการศึกษาและการทำงาน รวมทั้งได้มีการลองผิดลองถูกในการปฏิบัติพฤติกรรมทางการเงินในรูปแบบต่างๆ ทำให้สามารถแยกแยะได้อย่างชัดเจนว่า พฤติกรรมทางการเงินประเภทใดเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ทำให้คะแนนระดับพฤติกรรมทางการเงินเฉลี่ย ที่ได้อยู่ในระดับสูง โดยหัวข้อที่กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยระดับพฤติกรรมทางการเงินสูงสุดเป็น 3 ลำดับแรกคือ หัวข้อการไต่ตรงก่อนซื้อ แต่กลับได้คะแนนพฤติกรรมทางการเงินในหัวข้อการตัดสินใจทางการเงิน การไม่กู้เมื่อเงินไม่พอใช้ และการออมในระดับต่ำ ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า แม้ว่ากลุ่มตัวอย่างจะมีความเข้าใจที่ถูกต้องว่าพฤติกรรมทางการเงินที่ถูกต้องควรเป็นอย่างไร แต่เมื่อมีเหตุจูงใจในการก่อกวนสิน เช่น ความจำเป็น ความสะดวกจึงอาจทำให้ตัดสินใจที่จะปฏิบัติพฤติกรรมทางการเงินที่ไม่เหมาะสมต่อไป โดยเห็นได้จากกลุ่มตัวอย่างได้คะแนนหัวข้อการตัดสินใจทางการเงินในข้อคำถามที่ว่า ท่านจะตัดสินใจซื้อสินค้าตามเงื่อนไขของการจ่ายเงินมากกว่าความจำเป็น (หัวข้อการตัดสินใจทางการเงิน) น้อยที่สุด ทำให้เห็นว่าบุคคลเลือกที่จะตอบสนองต่อความต้องการของตนเองก่อน แม้ว่าการกระทำนั้นจะเป็นพฤติกรรมทางการเงินที่ไม่เหมาะสมก็ตาม

นอกจากนี้ยังพบว่าระดับพฤติกรรมทางการเงินเป็นสาเหตุของสภาวะหนี้สินด้านจำนวนหนี้สินในปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของกรวิรัตน์ชัยพฤกษ์ (2559) และการศึกษาเรื่องหนี้ครัวเรือนกับเศรษฐกิจภาคใต้ (ขนิษฐา วนะสุข และคณะ, 2557) ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า เนื่องจากพฤติกรรมเป็นการกระทำที่บุคคลเลือกแสดงออกมาและมีจำนวนหนี้สินในปัจจุบันเป็นผลของการกระทำนั้นๆ โดยมีองค์ความรู้และทัศนคติเป็นตัวผลักดันให้เกิดการแสดงออกพฤติกรรมจากภายใน ทำให้ระดับพฤติกรรมทางการเงินเป็นระดับทักษะทางการเงินด้านเดียวที่ส่งผลต่อจำนวนหนี้สินในปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่างนี้

3. ทัศนคติทางการเงิน

ระดับทัศนคติทางการเงินของกลุ่มข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นหนึ่งในงานวิจัยนี้มีคะแนนระดับทัศนคติทางการเงินในระดับปานกลาง ขัดแย้งกับการศึกษาเรื่องรายงานผลสำรวจทักษะทาง

การเงินของไทยปี 2556 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2557) ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า จำนวนข้อคำถามที่มากกว่าและความหลากหลายของหัวข้อคำถาม ทำให้คะแนนเฉลี่ยด้านทัศนคติทางการเงินต่ำกว่า โดยหัวข้อที่กลุ่มตัวอย่างได้คะแนนทัศนคติทางการเงินสูงที่สุด 3 ลำดับแรกคือ ด้านการเป็นหนี้และการชำระหนี้ การออม และการใช้เงิน โดยไม่คำนึงถึงอนาคต และมีหัวข้อที่ได้คะแนนทัศนคติทางการเงินน้อยที่สุด 3 อันดับแรก คือ ด้านการเป็นหนี้และการชำระหนี้ การมีความสุขกับการใช้เงินมากกว่าการออม และการมองว่าเงินมีไว้เพื่อใช้จ่ายเท่านั้น ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างอาจได้รับผลกระทบจากการมีหนี้สินจึงทำให้มีการปรับปรุงทัศนคติทางการเงินของตนเองให้ดีขึ้น เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้มีหนี้สิน มีสภาพรายรับไม่เพียงพอต่อรายจ่าย แต่กลับมีคะแนนในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับหนี้สินและการออมเงิน สูงเป็นสองลำดับแรกจากคะแนนหัวข้อทัศนคติทางการเงินทั้งหมด แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นหนี้และการออมเงิน โดยอาจได้รับผลกระทบจากการมีสถานะหนี้สินอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งผลกระทบนี้อาจเกิดขึ้นต่อสภาพจิตใจ กระทบการดำรงชีวิตประจำวัน เกิดความเครียดในการใช้จ่าย และอื่นๆ ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีการปรับปรุงทัศนคติทางการเงินของตนเองให้ถูกต้องเหมาะสมมากยิ่งขึ้น แต่ขณะเดียวกันกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนในหัวข้อทัศนคติด้านการเป็นหนี้และการชำระหนี้ทั้งได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุดและต่ำสุด ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า แม้ว่ากลุ่มตัวอย่างจะตระหนักถึงผลกระทบที่ได้รับจากการมีหนี้สินหรือกลุ่มตัวอย่างจะมีทัศนคติที่เหมาะสมต่อการเป็นหนี้ก็ตาม แต่กลุ่มตัวอย่างอาจมองว่าการเป็นหนี้เป็นเรื่องปกติที่ทุกครัวเรือนต้องมี มีการยอมรับสถานะมีหนี้สินของตนเอง เมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องผ่อนหนี้ หรือเลื่อนชำระออกไปด้วยความจำเป็นอื่นๆ ก็อาจถือว่าเป็นสิ่งที่อาจยอมรับได้แม้จะขัดกับทัศนคติที่ตนเองมีก็ตาม แสดงให้เห็นว่าการตัดสินใจเลือกกระทำใดๆ ของคน ไม่ได้มีสาเหตุมาจากทัศนคติที่ถูกต้องเหมาะสมเพียงอย่างเดียว

นอกจากนี้ยังพบว่าระดับทัศนคติทางการเงินไม่เป็นสาเหตุของสถานะหนี้สินด้านจำนวนหนี้สินในปัจจุบัน ขัดแย้งกับผลการศึกษาของ Ibrahim, M. E., & Alqaydi, F. R. (2013) เรื่อง Financial Literacy, Personal Financial Attitude, and Forms of Personal Debt among Residents of the UAE และงานวิจัยเรื่องทัศนคติต่อการเป็นหนี้ของข้าราชการครู (เบญจาศ กิ่งดีและพานิตชนัด ศิริพานิช, 2552) ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า การอยู่ในสถานะมีหนี้สินหรือการก่อหนี้ของบุคคล เกิดจากหลายสาเหตุประกอบกันไม่ใช่เพียงการมีความเห็นหรือทัศนคติที่ดีเท่านั้น และแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างจะมีความคิดเห็นหรือทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการตัดสินใจทางการเงินรูปแบบต่างๆ แต่เมื่อเกิดความจำเป็นหรือเหตุปัจจัยอื่นๆ มากระทบส่งผล

ร่วมด้วย ก็อาจจะทำให้บุคคลนั้นๆ ตัดสินใจก่อนหนี้สินหรืออยู่ในภาวะหนี้สินได้ จึงไม่จำเป็นที่ระดับทัศนคติทางการเงินจะต้องเป็นสาเหตุของสถานะหนี้สินในทุกๆ กลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากปัจจัยส่วนบุคคล และสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันย่อมส่งผลให้บุคคลมีการตัดสินใจทางการเงินในรูปแบบที่ต่างกันด้วย

5.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย

1. สามารถระบุระดับทักษะและประเภทของทักษะทางการเงินของข้าราชการครูในประเทศไทยที่มีผลต่อปัญหาหนี้สินได้
2. สามารถพัฒนาระดับทักษะทางการเงินให้เป็นโมเดลแนวคิดต้นแบบในการอธิบายปัญหาหนี้สินของข้าราชการครูในประเทศไทย
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงศึกษาธิการ ธนาคารออมสิน สหกรณ์ออมทรัพย์ครู สถาบันการเงินต่างๆ สามารถนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินของข้าราชการครูอย่างเป็นระบบ ร่วมกับการพัฒนาและเสริมสร้างทักษะทางการเงินด้านต่างๆ ให้แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินของข้าราชการครูอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

5.4 ข้อเสนอแนะ

5.4.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “ผลกระทบของทักษะทางการเงินที่มีต่อสถานะหนี้สินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา” ในครั้งนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานให้แก่หน่วยงานต่างๆ เช่น กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา (สกสค.) ธนาคารแห่งประเทศไทย และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการวางแผน ออกแบบแนวทางการให้ความรู้ทางการเงินให้แก่กลุ่มข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยทำการเติมเต็มหัวข้อความรู้ทางการเงินที่กลุ่มข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องการ เช่น การคำนวณดอกเบี้ยทบต้น นโยบายคุ้มครองเงินฝาก การคำนวณดอกเบี้ยเงินเชื่อ เป็นต้น เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ทางการเงินให้ครอบคลุมการดำรงชีวิตประจำวันของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างรอบด้าน อีกทั้งนำหัวข้อพฤติกรรมทางการเงินที่ได้ทำการทดสอบในงานวิจัยนี้ มาจัดกิจกรรมอบรมพัฒนาและประเมินผลพฤติกรรมทางการเงินที่เหมาะสม เช่น การจำลองสถานการณ์เพื่อทดสอบการตัดสินใจทางการเงินที่ถูกต้อง และทำการเสริมสร้างทัศนคติทางการเงินที่ดีให้แก่กลุ่มข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทั่วประเทศเพื่อสร้าง

ความตระหนักว่าการเป็นหนี้ไม่ใช่เรื่องที่น่ากลัว ปัญหาหนี้สินเป็นปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เพื่อสุขภาพทางการเงินและคุณภาพชีวิตที่ดีของตนเองและครอบครัว เพื่อให้การแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในประเทศไทยเป็นไปอย่างยั่งยืน และยังสามารถนำหลักสูตรทักษะทางการเงินทั้ง 3 ด้านนี้บรรจุในหลักสูตรการศึกษาเพื่อให้ความรู้แก่นักศึกษา เพื่อเป็นการปลูกฝังให้นักศึกษาอนาคตของชาติเห็นถึงประโยชน์ของการมีระดับทักษะทางการเงินที่เหมาะสม และนำทักษะทางการเงินที่ถูกต้องนี้ไปใช้ในการตัดสินใจการเงินของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสามารถนำวิธีการสำรวจระดับทักษะทางการเงินในครั้งนี้ไปพัฒนาให้เป็นโมเดลต้นแบบสำหรับการสำรวจระดับทักษะทางการเงินของบุคคลอาชีพต่างๆ และภาพรวมระดับทักษะทางการเงินของคนไทยทั้งประเทศ ร่วมกับการแก้ไขปัญหาหนี้ครัวเรือนของประเทศไทยด้วยวิธีอื่นๆ ประกอบกัน โดยเป็นการแก้ไขปัญหาหนี้ทั้งจากปัจจัยภายในตัวบุคคลคือระดับทักษะทางการเงินที่ตัวบุคคลนั้นมี ร่วมกับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากปัจจัยภายนอก เช่น รัฐบาล ธนาคารต่างๆ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาหนี้ครัวเรือนของประเทศไทยเป็นไปอย่างเป็นระบบ รอบด้านและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5.4.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาวิจัยในครั้งต่อไปควรทำการศึกษาโดยกระจายการเก็บข้อมูลไปยังกลุ่มตัวอย่างคือข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทั่วประเทศ เพื่อให้เห็นภาพรวมของระดับทักษะทางการเงินแต่ละด้าน และข้อมูลด้านสถานะหนี้สินในแต่ละอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น
2. การศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาในกลุ่มผู้มีหนี้ระยะวิกฤตหรือมีหนี้สินในจำนวนที่สูงควบคู่ไปด้วย เพื่อให้เห็นความแตกต่างของระดับทักษะทางการเงินและสถานะหนี้สินของผู้ที่มีจำนวนหนี้สินในระดับต่างๆอย่างชัดเจน
3. การศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป ควรมีข้อคำถามปลายเปิด และการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างบางส่วนควบคู่ไปด้วยเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในประเด็นของสถานะหนี้สิน จะทำให้ผลวิเคราะห์ที่ได้มีความชัดเจน และสามารถวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงลึกได้มากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กนกพร สุโสภาค. (2553). การชำระรักษาพนักงาน. งานนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา. เข้าถึงจาก <http://www.ex-mba.buu.ac.th/Research/Bkk/Ex-23-Bkk/51721286/>
- กรรณิการ์ กิริติโกศล. (2549). พัฒนคติและพฤติกรรมของผู้ใช้บริการรถแท็กซี่มิเตอร์ของคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. เข้าถึงจาก http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Man/Kannikar_K.pdf
- กรวิวีร์ นันท์ชัยพุกฤษ. (2559). ความรู้และพฤติกรรมการเงินของข้าราชการครูในเขตกรุงเทพมหานคร. งานวิจัยคณะกรรมการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. เข้าถึงจาก <http://readgur.com/download/2008700>
- กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. (2556). ย้อนรอย 16 ปีวิกฤตต้มยำกุ้ง จุดเปลี่ยนศก. กรุงเทพธุรกิจ. เข้าถึงจาก http://www.ic.or.th/investmentwindow/index.php?option=com_content&view=article&id=205:2556-06-30-13-50-43&catid=47&Itemid=244.
- กฤตภาส เลิศสงคราม. (2555). พฤติกรรมการออมและปัจจัยที่มีผลต่อการออมของพนักงานบริษัทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์. สารนิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. เข้าถึงจาก http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Hum_Res_Econ/Kritapas_L.pdf
- กลุ่มสถิติรายได้รายจ่าย สำนักสถิติสังคม สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2556). การสำรวจภาวะการครองชีพข้าราชการพลเรือนสามัญ พ.ศ. 2555. กรุงเทพมหานคร: สำนักสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ. เข้าถึงจาก <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/files/cvFull55.pdf>
- กองพัฒนาคุณภาพ มหาวิทยาลัยมหิดล. (2552). การจัดการความรู้ของหน่วยงานในมหาวิทยาลัยมหิดล. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล. เข้าถึงจาก http://www.qd.mahidol.ac.th/km/document/re16_07_2553.pdf
- กองสารสนเทศและดัชนีเศรษฐกิจการค้า. (2560). ดัชนีราคาผู้บริโภค. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงพาณิชย์. เข้าถึงจาก http://www.price.moc.go.th/pri%20ce/cpi/handbook/book_cpi_base_45.html
- ขนิษฐา วณะสุข, จุฬารัตน์ โหมะโก และภาวนิสร์ ชวัลลสี. (2557). หนี้ครัวเรือนกับเศรษฐกิจภาคใต้. สัมมนาวิชาการภาคใต้ปี 2557 (น. 1). กรุงเทพมหานคร: ธนาคารแห่งประเทศไทย. เข้าถึงจาก <https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/Southern/DocLib/หนี้ครัวเรือนกับเศรษฐกิจภาคใต้>

คมชัดลึกออนไลน์. (2560). สกศค.คิกออฟโครงการแก้หนี้ครูวิกฤตดอกเบี้ย 3.5. *หนังสือพิมพ์คมชัดลึก*.

เข้าถึงจาก <http://www.komchadluek.net/news/edu-health/255816>

คมชัดลึกออนไลน์. (2560). สกศค.แก้ไขหนี้ครูวิกฤติพ้นคนแรกเริ่มพ.ค.นี้. *หนังสือพิมพ์คมชัดลึก*.

เข้าถึงจาก <http://www.komchadluek.net/news/edu-health/275645>

คมชัดลึกออนไลน์. (2560). วิกฤตหนี้ครู! ...เปิดทางรอดด้วย “วิธีพอเพียง”. *หนังสือพิมพ์คมชัดลึก*.

เข้าถึงจาก <http://www.komchadluek.net/news/edu-health/256074>

โครงการบริการวิชาการเรื่องมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาหนี้ครัวเรือนปีการศึกษา 2556. (2557).

โครงการสัมมนา เรื่อง มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาหนี้ครัวเรือน. กรุงเทพมหานคร:

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต. เข้าถึงจาก <http://kbu.ac.th/home/upload/userfiles/files/loan.pdf>

จิราพร เพชรคำ, ไพบุลย์ เข้มกสิกร และคณะ. (2554). ปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กรณีศึกษาจังหวัดนครนายก. *สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครนายก*. เข้าถึง

จาก <https://www.m-culture.go.th/nakhonnayok/images/R1.pdf>

ใจชนก ภาคอืด. (2557). การจัดการความรู้ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร
ศาสตร์. *งานวิจัยพัฒนาคุณภาพ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์*. เข้าถึงจาก

<http://www.nida.ac.th/th/download/publication/jhaichanok.pdf>

ชนธิตา ศิวโมกษธรรมและบุษกร มากผล. (2554). พฤติกรรมการลงทุนของกลุ่มนักลงทุนบุคคลปัจจุบัน
และกลุ่มนักลงทุนบุคคลอนาคตในตลาดทุนไทยกับระดับความรู้ทางการเงินการลงทุน. *งานวิจัย*

ภาควิชาการเงิน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. เข้าถึงจาก <http://www.lib.ku.ac.th/KUCONF>

[/2555/KC4915011.pdf](http://www.lib.ku.ac.th/KUCONF/2555/KC4915011.pdf)

ณรงค์ บัวบาน. (2556). การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2556 : กรณีศึกษา
ประชาชนเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร. *สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต*

มหาวิทยาลัยสยาม. เข้าถึงจาก <http://www.research-system.siam.edu/2013-12-20-04-25-20/351->

[2013-12-20-05-58-90](http://www.research-system.siam.edu/2013-12-20-04-25-20/351-2013-12-20-05-58-90)

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2557). *รายงานผลสำรวจทักษะทางการเงินของไทยปี 2556*. กรุงเทพมหานคร:

ธนาคารแห่งประเทศไทย. เข้าถึงจาก <https://www.1213.or.th/th/aboutfcc>

[/knownfcc/Documents/2013%20ThaiFLSurvey.pdf](https://www.1213.or.th/th/aboutfcc/knownfcc/Documents/2013%20ThaiFLSurvey.pdf)

- ธนาคารออมสิน. (2559). *โครงการลดภาระหนี้สินข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา*. เข้าถึงจาก <http://www.otep-pnb.go.th>
- นภาพร ลิ้มประพันธ์. (2553). ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในเขตจังหวัดสุโขทัย. *การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร*. เข้าถึงจาก http://www.bec.nu.ac.th/bec-web/graduate/isthesis/data.php?data_id
- นันทรัตน์ จิโรภาส. (2552). ภาวะหนี้สินของข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*. เข้าถึงจาก <http://kb.psu.ac.th/psukb/bitstream/2010/5812/1/307673.pdf>
- เบญจมาศ กิ่งดีและพาชิตชนัด ศิริพานิช. (2552). ทักษะคิดต่อการเป็นหนี้ของข้าราชการครู. *สุทธิปริทัศน์*. เข้าถึงจาก <http://www.dpu.ac.th/dpurc/assets/uploads/magazine/ltumfiyb4ogsg4.pdf>
- เบญจวรรณ บุญคลี่. (2552). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินของครู: ศึกษากรณีครูในพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 . *งานนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์*. เข้าถึงจาก <http://library1.nida.ac.th/termpaper6/sd/2552/19622.pdf>
- ประชาชาติธุรกิจ. (2560, 1 พฤษภาคม). แก้นี้ครูครบวงจร! สกสค.ลดอัตราระเบียบแก้นี้สินครู ปล่อยกู้ดอกเบี้ยไม่เกิน 3.5%. *หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ*. เข้าถึงจาก https://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1493617914
- ประสิทธิ์ศักดิ์ ศิริจารุภัทรและไพฑูริย์ พิมพ์ดี. (2550). ความรู้และเจตคติต่อระบบประกันสังคมของนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. *งานวิจัยคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง*. เข้าถึงจาก <http://161.246.14.22/research/index.php/research/2550/Income2550/-->
- ปวีณา วงษ์ชะอุ่ม. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะคิดและพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิตภาคปกติ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี . *งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา*. เข้าถึงจาก http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/55930253.pdf
- ปิยะมาศ หน่อนาค และอนุฉัตร ชำชอง. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อสินเชื่อนี้ค้ำชำระสินเชื่อสวัสดิการข้าราชการของธนาคารออมสินเชียงราย. *งานวิจัยคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*. เข้าถึงจาก [http://www.utccmbaonline.com/ijbr/doc/\(Edit\)Id114-10-12-2015_12:05:27.pdf](http://www.utccmbaonline.com/ijbr/doc/(Edit)Id114-10-12-2015_12:05:27.pdf)

- ผู้จัดการออนไลน์. (2558). ทวงนายกฯ จี้ ศช.เร่งแก้หนี้สินครูไทย กระจุก 2 ล้านล้านบาท พบหนี้สหกรณ์
 อย่างเดียว 7.6 แสนล้าน. *หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ*. เข้าถึงจาก
<http://www.manager.co.th/South/ViewNews.aspx?NewsID=9580000135257>
- พงศกร สุริยพงศ์ประไพและศิริสิทธิ์ อังสุโกโคย. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการออมของ
 พนักงานธนาคารออมสิน สาขาสำนักงานใหญ่. *มูลนิธิพันธ์บริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัย
 ศิลปากร*. เข้าถึงจาก <http://www.info.ms.su.ac.th/sums02/PDF01/2556/GB/31.pdf>
- พิชิต วรรณราช. (2549). การศึกษาทัศนคติของผู้นำชุมชนที่มีต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลใน
 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติดอยหลวง. *สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 8
 (ขอนแก่น) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช*. เข้าถึงจาก
<http://app.dnp.go.th/opac/multimedia/research/C00228/>
- ภาณุวัฒน์ กองราช. (2554). การศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่นในประเทศไทย:
 กรณีศึกษา Facebook. *วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. เข้าถึงจาก
<http://digi.library.tu.ac.th/thesis/it/1042/title-biography.pdf>
- มติชนออนไลน์. (2559). หนี้ครัวเรือนปี59พุ่งสูงเกือบ3แสนบ./ครอบครัว. *หนังสือพิมพ์มติชนออนไลน์*.
 เข้าถึงจาก <https://www.matichon.co.th/news/287218>
- มนไท จันท์ทอง. (2556). ภาวะหนี้สินของบุคลากรในกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน
 ราชอาณาจักร (ส่วนกลาง). *วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*.
 เข้าถึงจาก <http://libdoc.dpu.ac.th/thesis/149448.pdf>
- มารยาท โยทองทศและปราณี สวัสดิ์สรพร. (2557). *การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัย*.
 กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมและวิจัยนวัตกรรม. เข้าถึงจาก <http://www.fsh.mi.th/km/wp-content/uploads/2014/04/resch.pdf>
- มูลนิธิชีวิตไท. (2557). สถานการณ์หนี้สินครัวเรือนภาคเกษตร. *เว็บไซต์มูลนิธิชีวิตไท*. เข้าถึงจาก
<http://www.landactionthai.org>
- ยุวดี มีพรปัญญาทวีโชค. (2553). การเปรียบเทียบระดับคุณภาพการบริการของร้านกาแฟพรีเมียมแฟรนไชส์
 ของต่างประเทศกับแฟรนไชส์ของไทยในเขตกรุงเทพมหานคร. *งานวิจัยบริหารธุรกิจสำหรับ
 ผู้บริหาร มหาวิทยาลัยบูรพา*. เข้าถึงจาก <http://www.ex-mba.buu.ac.th/research/Bkk/Ex-23->

Bkk/51720631/

เยาวพา คำฟู. (2555). ภาวะหนี้สินของข้าราชการสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรดิษฐ์. *งานวิจัย*

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนครสวรรค์. เข้าถึงจาก www.bec.nu.ac.th

วันชัย แก้วสุมาลี. (2552). ความเชื่อ ทศนคติและพฤติกรรมการเตรียมตัวก่อนการเกษียณอายุการทำงานของ

บุคคลทำงานวัยผู้ใหญ่ในเขตกรุงเทพมหานคร. *สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรี*

นครินทรวิโรฒ. เข้าถึงจาก http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Dev_Psy/Wanchai_K.pdf

วิรัตน์ คงบุญ. (2553). ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของเกษตรกรรายย่อยลูกค้า ธ.ก.ส. สาขา

ป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง. *สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*. เข้าถึง

จาก [http://kb.psu.ac.th/psukb/handle/2010/9419? Mode](http://kb.psu.ac.th/psukb/handle/2010/9419?Mode)

วิไล เอื้อปิยฉัตร. (2557). ความรู้ทางการเงิน: ตัวกำหนดและผลกระทบที่มีต่อพฤติกรรมการออม. *งานวิจัย*

มหาวิทยาลัยบูรพา. เข้าถึงจาก http://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_Doi

=10.14457/BUU.res.2014.44

วิศกรณ์ ศิริวรรณ. (2557). การวัดระดับทักษะทางการเงินกับการออมเพื่อการเกษียณ. *คณะพัฒนาการ*

เศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. เข้าถึงจาก <https://www.bot.or.th/Thai/Segmentation>

[/Student/setthata/DocLib_Settha_Paper_2558/FI_Doc_Prize1_2558.pdf](https://www.bot.or.th/Thai/Segmentation/Student/setthata/DocLib_Settha_Paper_2558/FI_Doc_Prize1_2558.pdf)

วิศกรณ์ ศิริวรรณ. (2558). การวัดระดับทักษะทางการเงินกับการมีส่วนร่วมในตลาดทุน. *คณะพัฒนาการ*

เศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. เข้าถึงจาก <https://www.set.or.th/dat/vdoArticle>

[/attachFile/AttachFile_1470741961947.pdf](https://www.set.or.th/dat/vdoArticle/attachFile/AttachFile_1470741961947.pdf)

วุฒิชัย มั่งคั่ง. (2559, กุมภาพันธ์ 15). เปิดแผนแก้หนี้ครัวทั่วประเทศ ดึงเงินในอนาคตมาชำระแทน.

หนังสือพิมพ์เดลินิวส์. เข้าถึงจาก <https://www.dailynews.co.th/economic/379581>

ศิริกุล เลิศวัฒนะชัยนนท์. (2559). พฤติกรรมทางการเงินของพนักงานบริษัท ไมเนอร์ โกลบอล โซลูชั่น

จำกัด. *สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสยาม*. เข้าถึงจาก [http://www.research-](http://www.research-system.siam.edu/2013-12-20-04-25-20/3221-2013-12-20-05-58-475)

[system.siam.edu/2013-12-20-04-25-20/3221-2013-12-20-05-58-475](http://www.research-system.siam.edu/2013-12-20-04-25-20/3221-2013-12-20-05-58-475)

ศิริวรรณ ว่องวีรวุฒิและบุญทริก ศิริกิจจาจร. (2553). ทศนคติและพฤติกรรมในการจัดการทางการเงินส่วน

บุคคลของนักศึกษาปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. *มหาวิทยาลัยกรุงเทพ*.

เข้าถึงจาก http://www.bu.ac.th/knowledgecenter/epaper/may_july2010/pdf/page55.pdf

ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจธุรกิจและเศรษฐกิจฐานรากธนาคารออมสิน. (2559). รายงานผลการศึกษาระดับพื้นที่

ของครัวเรือนผู้มีรายได้น้อยของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารออมสิน. เข้าถึงจาก

<https://www.gsb.or.t>

สถาบันคีนันแห่งเอเชีย. (2558). โครงการคนไทยก้าวไกลใส่ใจการเงิน. กรุงเทพมหานคร: สถาบันคีนันแห่ง

เอเชีย. เข้าถึงจาก [http://thaipublica.org/wp-content/uploads/2015/03/1.Citi-LIFT-FL-Research-](http://thaipublica.org/wp-content/uploads/2015/03/1.Citi-LIFT-FL-Research-Report-THAI_Draft.pdf)

[Report-THAI_Draft.pdf](http://thaipublica.org/wp-content/uploads/2015/03/1.Citi-LIFT-FL-Research-Report-THAI_Draft.pdf)

สำนักงานส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2559). แบบแจ้งความประสงค์

เข้าร่วมโครงการลดภาระหนี้ครู. เข้าถึงจาก <http://www.otep-pnb.go.th/>

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2555). รายงานเชิงวิเคราะห์เรื่องพฤติกรรมความเป็นหนี้ของครัวเรือนเกษตร พ.ศ.

2554. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสถิติแห่งชาติ. เข้าถึงจาก

[http://web.nso.go.th/en/pub/e_book/8key%20Indicators%20for%20asean%202012/files/assets/c](http://web.nso.go.th/en/pub/e_book/8key%20Indicators%20for%20asean%202012/files/assets/common/downloads/i.pdf)

[ommon/downloads/i.pdf](http://web.nso.go.th/en/pub/e_book/8key%20Indicators%20for%20asean%202012/files/assets/common/downloads/i.pdf)

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2559). การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ.2558 ทั่ว

ราชอาณาจักร สำนักงานสถิติแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการ

สื่อสาร. เข้าถึงจาก https://www.m-society.go.th/article_attach/18420/20307.pdf

สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า. (2560). ดัชนีราคาผู้บริโภคภาคอุตสาหกรรม. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงพาณิชย์.

เข้าถึงจาก http://www.indexpr.moc.go.th/price_present/cpi/stat/others/indexg_report2.asp

[?list_year=2540](http://www.indexpr.moc.go.th/price_present/cpi/stat/others/indexg_report2.asp)

สำนักราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. กรุงเทพมหานคร:

ราชบัณฑิตยสถาน. เข้าถึงจาก <http://www.royin.go.th/dictionary/>

สำเนียง ประถมวงษ์. (2553). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการบริโภคกะหล่ำปลีสำเร็จรูปของประชาชนในเขต

อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี. มหาวิทยาลัยบูรพา. เข้าถึงจาก

http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/52920616/title.pdf

ศิริธดา จิตอุดมวัฒนา. (2559). หนี้สินของสมาชิกครูในระบบสหกรณ์. กรุงเทพมหานคร: กรมตรวจบัญชี

สหกรณ์. เข้าถึงจาก http://www.cad.go.th/cadweb_org/ewt_news.php?nid=14319

- สุกฤตา สงวนพันธุ์. (2558). Household Debt. *Baanker's Talk*, 3(1). เข้าถึงจาก <https://www.bot.or.th/Thai/FinancialInstitutions/Highlights/ASEANCommunity/BankersTalk/Vol3Issue1.pdf>
- สุดา เทพกำเนิด. (2552). พฤติกรรมทางเพศของนักเรียนอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิคในอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส. *งานนิพนธ์สาขารณศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา*. เข้าถึงจาก <http://opac.lib.buu.ac.th/>
- เสาวนีย์ ณ นคร. (2557). พฤติกรรมการบริโภค การเป็นหนี้และคุณภาพชีวิตของชาวประมงทะเลในอำเภอลิขิต ตำบลลิขิต จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์*. เข้าถึงจาก <http://libdcms.nida.ac.th/thesis6/2557/b185289.pdf>
- อนุสร ธรรมใจ. (5 ธันวาคม 2557). บทเรียนวิกฤตปี 40. *กรุงเทพธุรกิจ*. เข้าถึงจาก <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/621540>.
- อโนมา แซ่ตั้ง. (2554). ทักษะคิดและพฤติกรรมการทำธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร. *สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. เข้าถึงจาก http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Man/Anoma_S.pdf
- อาภารัตน์ อิงคภากร. (2557). *ความรู้ ทักษะคิดและพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนิสิตชาย ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. เข้าถึงจาก http://ped.edu.ku.ac.th/home/specialproblem/files/25_05_2015_21_51_44.pdf
- Bahovec, V., Barbic, D., & Palic, I. (2015). Testing the effects of financial literacy on debt behavior of financial consumers using multivariate analysis methods. *Croatian Operational Research Review*. Retrieved from <https://hrcak.srce.hr/file/218173>
- Hogarth J. M. (2006). Financial Education and Economic Development. *International Conference hosted by the Russian G8 Presidency in Cooperation with the OECD*. Retrieved from <http://www.oecd.org/finance/financial-education/37742200.pdf>
- Hung, A. A., Parker, A. M. and Yoong, J. (2009). *Defining and Measuring Financial Literacy*. RAND Corporation. Retrieved from https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1498674
- Huston, S. J. (2010). Measuring Financial Literacy. *The Journal of Consumer Affairs*, 44(2). Retrieved from <http://urbanupbound.org/wp-content/uploads/2014/08/Measuring-Financial-Literacy.pdf>

- Ibrahim, M. E., & Alqaydi, F. R. (2013). Financial Literacy, Personal Financial Attitude, and Forms of Personal Debt among Residents of the UAE. *International Journal of Economics and Finances*, 5(7). Retrieved from <http://ccsenet.org/journal/index.php/ijef/article%20/viewFile/28432%20/17016>
- Marsh, B. A. (2006). Examining The Personal Finance Attitudes, Behaviors, and Knowledge Levels of First-Year and Senior students at Baptist Universities in the State of Texas. *Electronic thesis or Dissertation*. Retrieved from https://etd.ohiolink.edu/pg_10?0::NO:10:P10_ACCESSION_NUM:bgsu1151189375
- Özmete, E. (2015). Measuring the Poverty of Elderly People with Needs Analysis in Turkey. In *Handbook of Research on Behavioral Finance and Investment Strategies: Decision Making in the Financial Industry*. Turkey. Retrieved from <https://www.igi-global.com/chapter/measuring-the-poverty-of-elderly>
- Rajna, A., Ezat, W. S., Junid, S. A., & Moshiri, H. (2011). Financial Management Attitude and Practice among the Medical Practitioners in Public and Private Medical Service in Malaysia. *International Journal of Business and Management*, 6(8). Retrieved from <http://www.ccsenet.org/journal/index.php/ijbm/article/viewFile/8587/8151>
- Riyada Consulting and Training. (2011). *Comprehensive Report "Financial Literacy and Consumer Awareness Survey in the West Bank and Gaza"*. Washington D.C.: The World Bank. Retrieved from http://siteresources.worldbank.org/FINANCIALSECTOR/Resources/West_Bank_Gaza_Financial_Literacy_Survey.pdf
- Tezel, Z. (2015). Financial Education for Children and Youth. In *Handbook of Research on Behavioral Finance and Investment Strategies: Decision Making in the Financial Industry*. Turkey. doi:10.4018/978-1-4666-7484-4.ch005
- The OECD International Network on Financial Education. (2011). *Measuring Financial Literacy: Questionnaire and Guidance Notes for Conducting an Internationally Comparable Survey of Financial Literacy*. Paris: OECD. Retrieved from <https://www.oecd.org/finance/>

financial-education/49319977.pdf

ภาคผนวก 1

ตารางผนวกที่ 1 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนากรอบแนวคิดงานวิจัย

ลำดับ	งานวิจัย/ผู้วิจัย	ปัจจัยที่ผู้วิจัยทำการศึกษา							
		ความรู้ ทาง การเงิน	พฤติกรรม ทาง การเงิน	ทัศนคติ ทาง การเงิน	ค่านิยม ทาง เศรษฐกิจ	ความต้องการที่ อยู่อาศัยหรือ ยานพาหนะ	กู่ยืมเพื่อ การศึกษา	รายได้ไม่ เพียงพอกับ ค่าใช้จ่าย	การ อุปโภค บริโภค
1	ผลสำรวจระดับทักษะทางการเงินของคนไทยประจำปี 2556 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2557)	/	/	/					
2	ความรู้ทางการเงิน : ตัวกำหนดและผลกระทบที่มีต่อพฤติกรรมการออม (วิไล เอื้อปิยฉัตร, 2557)	/	/	/					
3	การวัดระดับทักษะทางการเงินกับการออมเพื่อการเกษียณ (วิศกรณ์ ศิริวรรณ, 2557)	/	/	/					
4	ความรู้ทางการเงินและพฤติกรรมการเงินของข้าราชการครูในเขตกรุงเทพมหานคร (กรวิรี นันทชัยพฤษย์, 2559)	/	/	/					
5	การวัดระดับทักษะทางการเงินกับการมีส่วนร่วมในตลาดทุน (วิศกรณ์ ศิริวรรณ, 2558)	/	/	/					
6	พฤติกรรมการลงทุนของกลุ่มนักลงทุนบุคคลปัจจุบันและกลุ่มนักลงทุนบุคคลอนาคตในตลาดทุนไทยกับระดับความรู้ทางการเงินการลงทุน (ชนันธมา ศิวโมกษธรรมและบุษกร มากผล, 2554)	/	/						

ลำดับ	งานวิจัย/ ผู้วิจัย	ความรู้ ทาง การเงิน	พฤติกรรม ทาง การเงิน	ทัศนคติ ทาง การเงิน	ค่านิยม ทาง เศรษฐกิจ	ความต้องการที่ อยู่อาศัยหรือ ยานพาหนะ	กลุ่มเพื่อ การศึกษา	รายได้ไม่ เพียงพอกับ ค่าใช้จ่าย	การ อุปโภค บริโภค
7	ภาวะหนี้สินของข้าราชการ สังกัดองค์การบริหารส่วน จังหวัดอุดรดิตถ์ (เขาวพา คำฟู, 2555)				/	/	/		
8	พฤติกรรมการออมและปัจจัยที่มีผลต่อการออมของ พนักงานบริษัทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ (กฤตภาส เลิศ สงคราม, 2555)		/						
9	ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการมีวินัยทางการเงินของครู: ศึกษากรณีครูในเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต2 (เบญจวรรณ บุญคลี, 2552)		/						
10	ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการออมของพนักงาน ธนาคารออมสิน สาขาสำนักงานใหญ่ (พงศกร สุริยพงศ์ ประไพและศิริสิทธิ์ อังสุโกไคย, 2556)		/						
11	ความเชื่อ ทัศนคติและพฤติกรรมการเตรียมตัวก่อนการ เกษียณอายุการทำงานของบุคคลทำงานวัยผู้ใหญ่ในเขต กรุงเทพมหานคร (วันชัย แก้วสุมาลี, 2552)		/	/					
12	ทัศนคติต่อการเป็นหนี้ของข้าราชการครู (เบญจมาศ กิ่งดี และพาชิตชนัด ศิริพานิช, 2552)			/					

ลำดับ	งานวิจัย/ ผู้วิจัย	ความรู้ ทาง การเงิน	พฤติกรรม ทาง การเงิน	ทัศนคติ ทาง การเงิน	ค่านิยม ทาง เศรษฐกิจ	ความต้องการที่ อยู่อาศัยหรือ ยานพาหนะ	กู้ยืมเพื่อ การศึกษา	รายได้ไม่ เพียงพอกับ ค่าใช้จ่าย	การ อุปโภค บริโภค
19	ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของ เกษตรกรรายย่อยลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาป่าพะยอม จังหวัด พัทลุง (วิรัตน์ คงบุญ, 2553)						/		
20	Testing the effects of financial literacy on debt behavior of financial consumers using multivariate analysis methods (Bahovec, V., Barbic, D.,& Palic, I., 2015)	/	/						
21	Financial Literacy, Personal Financial Attitude, and Forms of Personal Debt among Residents of the UAE (Ibrahim, M. E., & Alqaydi, F. R., 2013)	/		/					

ภาคผนวก 2

**แบบสอบถาม ผลกระทบของทักษะทางการเงินที่มีต่อสถานะหนี้สินของข้าราชการครู
และบุคลากรทางการศึกษา**

สำหรับข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษาที่อาศัยอยู่ประเทศไทยเท่านั้น

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อวัดระดับทักษะทางการเงินในด้าน ความรู้ความเข้าใจ พฤติกรรมและทัศนคติทางการเงิน และสำรวจสถานะหนี้สินของข้าราชการครูสายงานสอน ซึ่งลงทะเบียน ขอลดภาระหนี้กับทางสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการ ศึกษาไว้ แบบสอบถามชุดนี้แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไป

จำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 2 ทักษะทางการเงิน โดยเนื้อหาของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ด้าน จำนวนทั้งสิ้น 39 ข้อ ดังนี้

1) ความรู้ทางการเงิน

จำนวน 12 ข้อ

2) พฤติกรรมทางการเงิน

จำนวน 20 ข้อ

3) ทัศนคติทางการเงิน

จำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 3 สถานะหนี้สิน

จำนวน 7 ข้อ

ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ในการตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงให้ครบถ้วนทุกข้อ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพและสามารถนำมาเป็นแนวทางในการส่งเสริม การให้ความรู้ทางการเงิน สร้างทัศนคติและพฤติกรรมทางการเงินที่ถูกต้อง เพื่อแก้ไขปัญหาสถานะหนี้สิน ของข้าราชการครูไทยอย่างมีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต โดยผู้วิจัยจะจัดเก็บข้อมูลทั้งหมดเป็นความลับ และนำเสนอผลการวิจัยโดยภาพรวมเท่านั้น ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบ แบบสอบถามครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัย

นางสาวรัศมีจันทร์ ขวัญเมือง

ส่วนที่ 1: ข้อมูลทั่วไป (10 ข้อ)

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในข้อที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ

- () 1.) ชาย () 2.) หญิง

2. อายุ

- () 1.) 22 - 30 ปี () 2.) 31 - 40 ปี
() 3.) 41 - 50 ปี () 4.) 51 - 60 ปี
() 5.) 61 ปีขึ้นไป

3. สถานภาพ

- () 1.) โสด () 2.) สมรส
() 3.) หย่าร้าง () 4.) หม้าย

4. จำนวนสมาชิกในครอบครัวรวมตัวท่านด้วย

- () 1.) 1 - 2 คน () 2.) 3 - 4 คน
() 3.) 5 - 6 คน () 4.) มากกว่า 6 คน โปรดระบุ คน

5. จำนวนผู้ที่อยู่ในอุปการะโดยไม่รวมตัวท่าน

- () 1.) ไม่มี () 2.) 1 - 2 คน
() 3.) 3 - 4 คน () 4.) มากกว่า 4 คน โปรดระบุ คน

6. ปัจจุบันท่านอาศัยอยู่

- () 1.) กรุงเทพมหานคร () 2.) ภาคเหนือ
() 3.) ภาคอีสาน () 4.) ภาคตะวันออก
() 5.) ภาคตะวันตก () 6.) ภาคกลาง
() 7.) ภาคใต้

7. ระดับการศึกษาสูงสุดของท่าน

- () 1.) ต่ำกว่าปริญญาตรี () 2.) ปริญญาตรี
() 3.) ปริญญาโท () 4.) ปริญญาเอก

8. อาชีพเสริมของท่าน

- () 1.) ไม่มีอาชีพเสริม () 2.) ค้าขาย
() 3.) เกษตรกรรม () 4.) ช่างฝีมือ
() 5.) รับจ้างรายวัน () 6.) สอนพิเศษรายเดือน
() 7.) ธุรกิจส่วนตัว () 8.) อื่น ๆ โปรดระบุ

9. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

☐ 1.) 10,000 บาทหรือต่ำกว่า	☐ 2.) 10,001 – 15,000 บาท
☐ 3.) 15,001 – 20,000 บาท	☐ 4.) 20,001 – 25,000 บาท
☐ 5.) 25,001 – 30,000 บาท	☐ 6.) 30,001 – 35,000 บาท
☐ 7.) 35,001 – 40,000 บาท	☐ 8.) 40,001 บาทขึ้นไป

10. รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน

☐ 1.) 10,000 บาทหรือต่ำกว่า	☐ 2.) 10,001 – 15,000 บาท
☐ 3.) 15,001 – 20,000 บาท	☐ 4.) 20,001 – 25,000 บาท
☐ 5.) 25,001 – 30,000 บาท	☐ 6.) 30,001 – 35,000 บาท
☐ 7.) 35,001 – 40,000 บาท	☐ 8.) 40,001 บาทขึ้นไป

ส่วนที่ 2: ทักษะทางการเงิน (35 ข้อ)

1) ความรู้ทางการเงิน (12 ข้อ)

คำชี้แจง: โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้ว่าถูกหรือผิด และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่กำหนด

ความรู้ทางการเงิน	ถูก	ผิด
1. สมมติว่าท่านมีพี่น้อง 5 คน (รวมตัวท่านด้วย) และท่านได้รับเงินมา 1,000 บาท ถ้าท่านต้องแบ่งเงินนี้ให้ท่านและพี่น้องคนละเท่า ๆ กัน แต่ละคนจะได้รับเงินคนละ 200 บาท		
2. จากข้อ 1 สมมติว่าพี่น้องทุกคนต้องรอ 1 ปีถึงจะได้รับส่วนแบ่งจากเงิน 1,000 บาท อัตราเงินเพื่อเท่ากับ 2% ในอีก 1 ปีข้างหน้า เงินจำนวนดังกล่าวมีมูลค่า 1,200 บาทเมื่อครบกำหนด 1 ปี		
3. สมมติว่าท่านยืมเงินเพื่อน 100 บาทในวันนี้ และเพื่อนให้ท่านนำเงินมาคืน 120 บาทในอีก 1 ปีข้างหน้า แสดงว่าท่านจ่ายดอกเบี้ยให้แก่เพื่อนในการยืมเงินครั้งนี้เป็นจำนวน 20 บาท		
4. สมมติว่าท่านฝากเงินเข้าบัญชีออมทรัพย์ 100 บาท โดยจะได้ดอกเบี้ย 2 % ต่อปีทบต้นปีละ 1 ครั้ง และในระหว่างปีท่านไม่ได้ฝากเงินเพิ่มหรือถอนเงินออกจากบัญชีดังกล่าวเลย เมื่อครบ 1 ปี ท่านคิดว่าจะมีเงินในบัญชีรวมดอกเบี้ยเป็นจำนวน 102 บาท		
5. จากข้อ 4 ถ้าท่านไม่มีการฝากเพิ่มหรือถอนเงินเลย เมื่อครบกำหนด 5 ปี ท่านจะมีเงินในบัญชีรวมดอกเบี้ยเป็นจำนวน 110 บาท		
6. สินเชื่อเพื่อการซื้อรถยนต์ มีการคำนวณอัตราดอกเบี้ยเงินกู้แบบลดต้นลดดอก		
7. อัตราเงินเฟ้อสูงหมายถึงต้นทุนค่าครองชีพที่สูงขึ้น		
8. ภาวะเงินเฟ้อจะทำให้เงินของท่านมีมูลค่าสูงขึ้น สามารถซื้อสินค้า/บริการได้มากขึ้น		
9. เครดิตบูโรคือบริษัทที่ทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลเครดิตจากสถาบันการเงินหลายๆแห่งที่เป็นสมาชิก นำมารวบรวมประมวลผลเป็นข้อมูลเครดิตในภาพรวมสำหรับลูกค้าเจ้าของข้อมูลแต่ละราย		
10. ข้อมูลเครดิตบูโรไม่มีผลต่อการขออนุมัติเงินกู้เงินจากสถาบันการเงิน		
11. หากสถาบันการเงินถูกเพิกถอนใบอนุญาต ผู้ฝากเงินจะต้องดำเนินการฟ้องร้อง/เรียกร้องเองจากสถาบันการเงินนั้นๆ		
12. หากธนาคารประสบปัญหาต้องปิดตัวลงธนาคารจะคุ้มครองเงินฝากของท่าน โดยท่านจะได้รับเงินคืนตามจำนวนเงินฝากที่มีอยู่ทั้งหมด		

2) พฤติกรรมการเงิน (20 ข้อ)

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมการเงินของท่านที่สุด

พฤติกรรมการเงิน	เห็นด้วย ที่สุด	เห็นด้วย	เฉย ๆ	ไม่ค่อย เห็นด้วย	ไม่เห็น ด้วย
1. ท่านจะไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วนว่ามีเงินพอจ่ายก่อนที่ท่านจะซื้อของที่ต้องการ					
2. ท่านคำนวณค่าใช้จ่ายทุกครั้งก่อนทำการซื้อสินค้าและ/บริการที่ท่านต้องการ					
3. ท่านตัดสินใจซื้อสินค้าและ/บริการตามความจำเป็นมากกว่าความต้องการ					
4. ท่านชำระเงินค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ตรงเวลาที่กำหนดไว้					
5. เมื่อท่านมีหนี้สิน ท่านสามารถชำระหนี้สินนั้นได้ทุกครั้ง					
6. ท่านทราบว่าปัจจุบันท่านมีทรัพย์สินและหนี้สินอยู่เป็นจำนวนทั้งหมดเท่าไร					
7. ท่านมีการทำบัญชีรายรับรายจ่ายอย่างสม่ำเสมอ					
8. ท่านมีการกำหนดสัดส่วนการออมเงินไว้อย่างแน่นอน					
9. เมื่อมีรายได้ ท่านจะใช้จ่ายก่อน หากมีเงินเหลือจึงจะทำการออม					
10. เมื่อมีรายได้ ท่านจะออมเงินก่อน แล้วจึงนำส่วนที่เหลือไปใช้จ่าย					
11. ท่านมีการกำหนดเป้าหมายการเงินระยะยาวของตนเอง					
12. ท่านมีการวางแผนทางการเงินเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายทางการเงินระยะยาวที่ตั้งไว้					
13. ท่านปฏิบัติตามแผนทางการเงินที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด					
14. ท่านมีการลงทุนในสินทรัพย์ต่างๆ เพื่อหาผลตอบแทนเป็นรายได้เสริมเพิ่มเติมจากรายได้หลัก					

พฤติกรรมทางการเงิน (ต่อ)	เห็นด้วย ที่สุด	เห็นด้วย	เฉย ๆ	ไม่ค่อย เห็นด้วย	ไม่เห็น ด้วย
15. ท่านเปรียบเทียบข้อมูลสินค้าและ/บริการที่ใกล้เคียงกันก่อนซื้อสินค้าหรือบริการนั้นทุกครั้ง					
16. ท่านก่อก่อนนี้โดยคำนึงถึงภาระดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายในอนาคตทุกครั้ง					
17. ท่านตัดสินใจซื้อสินค้าตามเงื่อนไขของการจ่ายเงินมากกว่าความจำเป็น					
18. ท่านตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการเมื่อมีการลดราคาและมีของแถม					
19. เมื่อมีเงินไม่พอใช้จ่าย ท่านแก้ปัญหาด้วยการกู้ยืมเงินทุกครั้ง					
20. เมื่อมีเงินไม่พอใช้จ่าย ท่านจะทำอาชีพเสริมเพื่อหารายได้เพิ่ม					

3) ทักษะคติทางการเงิน (7 ข้อ)

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย \surd ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมของท่านที่สุด

ทักษะคติทางการเงิน	เห็นด้วย ที่สุด	เห็นด้วย	เฉย ๆ	ไม่ค่อย เห็นด้วย	ไม่เห็น ด้วย
1. ท่านคิดว่าการใช้เงินสร้างความพึงพอใจได้มากกว่าการเก็บออมไว้เพื่ออนาคตในระยะยาว					
2. ท่านใช้ชีวิตเพื่อวันนี้ วันพรุ่งนี้ค่อยว่ากัน					
3. ท่านมองว่าเงินมีไว้ใช้ ไม่ได้มีไว้เก็บ					
4. การตัดสินใจซื้อสินค้านั้นราคาแพง เมื่อท่านอยากได้ก็จะซื้อหรือผ่อน จะไม่คิดมากเพราะถ้าคิดมากเกินไปจะไม่ได้ซื้อ					
5. การเป็นหนี้เป็นเรื่องปกติของทุกคนรอบตัว ดังนั้นช่วงไหนที่เงินสดขาดมือ ก็เป็นเรื่องปกติเช่นกันที่ต้องผิดผ่อนหรือเลื่อนการชำระหนี้					

ทัศนคติทางการเงิน (ต่อ)	เห็นด้วย ที่สุด	เห็นด้วย	เฉย ๆ	ไม่ค่อย เห็นด้วย	ไม่เห็น ด้วย
6. ก่อนเป็นหนี้ ท่านได้ตรงอย่างดี ว่ามีรายได้เพียงพอที่จะจ่ายคืนอย่างต่อเนื่องหรือไม่					
7. การออมเป็นเรื่องสำคัญต่อการดำเนินชีวิต					

ส่วนที่ 3: สภาวะหนี้สิน (7 ข้อ)

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในข้อที่ตรงกับความเป็นจริง

1. ปัจจุบันท่านมีหนี้สินเป็นจำนวนเท่าไร

- () 1.) ต่ำกว่า 50,000 บาท () 2.) 50,000 – 100,000 บาท
 () 3.) 100,001 – 500,000 บาท () 4.) 500,001 – 1,000,000 บาท
 () 5.) 1,000,001 บาท ขึ้นไป

2. ท่านผ่อนชำระหนี้สินเฉลี่ยต่อเดือนเป็นจำนวนเท่าไร

- () 1.) ต่ำกว่า 5,000 บาท () 2.) 5,001 – 10,000 บาท
 () 3.) 10,001 – 15,000 บาท () 4.) 15,001 บาทขึ้นไป

3. ประเภทของหนี้สิน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1.) ที่อยู่อาศัย
 () 2.) ยานพาหนะ
 () 3.) การอุปโภคบริโภค (สินค้าเงินผ่อน)
 () 4.) การศึกษา
 () 5.) การทำธุรกิจลงทุน
 () 6.) ใช้จ่ายส่วนตัว
 () 7.) ค่ารักษาพยาบาล
 () 8.) อื่นๆ (โปรดระบุ)

4. จากข้อ 3 อะไรเป็นเหตุจูงใจให้ท่านตัดสินใจก่อหนี้สินของท่าน (มีต่อด้านหลัง)

- () 1.) รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย
 () 2.) ความจำเป็น
 () 3.) ต้องการสร้างความมั่นคงให้กับตนเอง
 () 4.) ความต้องการส่วนตัว

- () 5.) ความต้องการตัดเทียบกับผู้อื่นในสังคม
- () 6.) อื่นๆ (โปรดระบุ)
5. ในปัจจุบันท่านมีหนี้สินจากแหล่งการเงินที่ใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 1.) สหกรณ์ออมทรัพย์ครู
- () 2.) โครงการเงินทุนหมุนเวียนเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู
- () 3.) ธนาคารของรัฐ ได้แก่ ธนาคารออมสิน ธนาคารกรุงไทย และธนาคารอาคารสงเคราะห์
- () 4.) ธนาคารพาณิชย์ต่างๆ
- () 5.) บุคคลทั่วไป
- () 6.) อื่นๆ (โปรดระบุ).....
6. สภาพรายรับกับรายจ่ายของท่านโดยทั่วไปเป็นอย่างไร
- () 1.) รายรับมากกว่ารายจ่าย
- () 2.) รายรับเพียงพอกับรายจ่าย
- () 3.) รายรับไม่เพียงพอกับรายจ่าย
- () 4.) อื่นๆ(โปรดระบุ).....
7. ท่านมีหนี้สินต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลานานเท่าใด
- () 1.) 1-4 ปี
- () 2.) 5-10 ปี
- () 3.) 11-15 ปี
- () 4.) 16-20 ปี
- () 5.) มากกว่า 20 ปี

เฉลยแบบสอบถาม

ความรู้ทางการเงิน	ถูก	ผิด
1. สมมติว่าท่านมีพี่น้อง 5 คน (รวมตัวท่านด้วย) และท่านได้รับเงินมา 1,000 บาท ถ้าท่านต้องแบ่งเงินนี้ให้ท่านและพี่น้องคนละเท่า ๆ กัน แต่ละคนจะได้รับเงินคนละ 200 บาท	/	
2. จากข้อ 1 สมมติว่าพี่น้องทุกคนต้องรอ 1 ปีถึงจะได้รับส่วนแบ่งจากเงิน 1,000 บาท อัตราเงินเพื่อเท่ากับ 2% ในอีก 1 ปีข้างหน้า เงินจำนวนดังกล่าวมีมูลค่า 1,200 บาทเมื่อครบกำหนด 1 ปี		/
3. สมมติว่าท่านยืมเงินเพื่อน 100 บาทในวันนี้ และเพื่อนให้ท่านนำเงินมาคืน 120 บาทในอีก 1 ปีข้างหน้า แสดงว่าท่านจ่ายดอกเบี้ยให้แก่เพื่อนในการยืมเงินครั้งนี้เป็นจำนวน 20 บาท	/	
4. สมมติว่าท่านฝากเงินเข้าบัญชีออมทรัพย์ 100 บาท โดยจะได้ดอกเบี้ย 2 % ต่อปีทบต้นปีละ 1 ครั้ง และในระหว่างปีท่านไม่ได้ฝากเงินเพิ่มหรือถอนเงินออกจากบัญชีดังกล่าวเลย เมื่อครบ 1 ปี ท่านคิดว่าจะมีเงินในบัญชีรวมดอกเบี้ยเป็นจำนวน 102 บาท	/	
5. จากข้อ 4 ถ้าท่านไม่มีการฝากเพิ่มหรือถอนเงินเลย เมื่อครบกำหนด 5 ปี ท่านจะมีเงินในบัญชีรวมดอกเบี้ยเป็นจำนวน 110 บาท		/
6. สินเชื่อเพื่อการซื้อรถยนต์ มีการคำนวณอัตราดอกเบี้ยเงินกู้แบบลดต้นลดดอก		/
7. อัตราเงินเฟ้อสูงหมายถึงต้นทุนค่าครองชีพที่สูงขึ้น	/	
8. ภาวะเงินเฟ้อจะทำให้เงินของท่านมีมูลค่าสูงขึ้น สามารถซื้อสินค้า/บริการได้มากขึ้น		/
9. เครดิตบูโรคือบริษัทที่ทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลเครดิตจากสถาบันการเงินหลายๆแห่งที่เป็นสมาชิก นำมารวบรวมประมวลผลเป็นข้อมูลเครดิตในภาพรวมสำหรับลูกค้าเจ้าของข้อมูลแต่ละราย	/	
10. ข้อมูลเครดิตบูโรไม่มีผลต่อการขออนุมัติเงินกู้เงินจากสถาบันการเงิน		/
11. หากสถาบันการเงินถูกเพิกถอนใบอนุญาต ผู้ฝากเงินจะต้องดำเนินการฟ้องร้อง/เรียกร้องเองจากสถาบันการเงินนั้นๆ		/
12. หากธนาคารประสบปัญหาต้องปิดตัวลงธนาคารจะคุ้มครองเงินฝากของท่าน โดยท่านจะได้รับเงินคืนตามจำนวนเงินฝากที่มีอยู่ทั้งหมด		/

ผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ โดยการนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มประชากร จำนวนทั้งสิ้น 30 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) สามารถแสดงผลวิเคราะห์ได้ดังตารางผนวกที่ 2

ตารางผนวกที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นแอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ของแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับทักษะทางการเงินต่อปัญหาหนี้สินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาประเภทที่ 2 และ 3 พฤติกรรมทางการเงินและทัศนคติทางการเงิน รวม 27 ข้อ

ข้อ	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
1	92.13	168.326	0.708	0.875
2	92.20	167.062	0.598	0.875
3	92.50	165.983	0.549	0.876
4	92.53	161.499	0.737	0.871
5	92.60	163.421	0.561	0.875
6	92.20	169.338	0.453	0.878
7	92.63	168.309	0.417	0.879
8	92.90	160.714	0.701	0.872
9	93.90	171.886	0.195	0.886
10	92.80	168.372	0.353	0.880
11	92.73	162.616	0.637	0.873
12	92.67	163.816	0.534	0.876
13	92.67	162.506	0.628	0.874
14	92.93	163.926	0.429	0.879
15	92.50	168.603	0.396	0.879
16	92.43	166.530	0.579	0.876
17	93.60	178.455	-0.005	0.890
18	94.20	179.062	-0.010	0.888
19	93.23	163.978	0.443	0.878

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
20	92.43	172.392	0.505	0.879
21	93.73	175.513	0.108	0.886
22	93.07	163.720	0.477	0.877
23	93.03	160.102	0.600	0.874
24	93.30	163.941	0.453	0.878
25	93.87	169.913	0.332	0.881
26	92.30	168.631	0.595	0.876
27	92.17	169.247	0.450	0.878

Cronbach's Alpha Coefficient = 0.882, N of case = 30, N of item = 27

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ สกุล นางสาวรัศมีจันทร์ ขวัญเมือง

รหัสนักศึกษา 5910521051

วุฒิการศึกษา

วุฒิ

เภสัชศาสตรบัณฑิต

ชื่อสถาบัน

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ปีที่จบการศึกษา

2556

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

ปี พ.ศ. 2556-2557

เภสัชกรประจำสาขา

บริษัทบูทส์ รีเทลล์ (ไทยแลนด์) จำกัด

ปี พ.ศ. 2557-2560

เภสัชกรประจำร้าน

ร้านเฟิร์สฟาร์มาแคร์ จังหวัดสงขลา

ปี พ.ศ. 2560- 2561

เภสัชกรประจำร้าน

ร้านอีซี่ฟาร์มา จังหวัดสงขลา